

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding Leraar
voltijd

**Fontys Lerarenopleiding Sittard –
Fontys Hogescholen**

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**hbo-masteropleiding Leraar
voltijd**

**Fontys Lerarenopleiding Sittard –
Fontys Hogescholen**

CROHO nr. 45263, 45269, 45262

Hobéon Certificering

Datum

9 maart 2018

Auditpanel

Kernpanel:

Drs. R.B. van der Herberg, dr. ir. J. Buitink, Drs. H.M. Claessen

Vakpanel:

Dr. S.J.P. Hartog, Drs. D. van der Kooi, Dr. E. Mantingh

Studenten:

N. de Vos, M. Costeris

Secretarissen

G.C. Versluis, Drs. L. Blom-van Veen

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
7.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN WISKUNDE	29
8.	ALGEMEEN EINDOORDEEL WISKUNDE	43
9.	AANBEVELINGEN WISKUNDE	45
10.	SCORETABEL WISKUNDE	47
11.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN NEDERLANDS	51
12.	ALGEMEEN EINDOORDEEL NEDERLANDS	65
13.	AANBEVELINGEN NEDERLANDS	67
14.	SCORETABEL NEDERLANDS	69
15.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN ENGELS	73
16.	ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS	85
17.	AANBEVELINGEN ENGELS	87
18.	SCORETABEL ENGELS	89
BIJLAGE I	Programma, werkwijze en beslisregels	91
BIJLAGE II	Lijst geraadpleegde documenten generiek FLOS	111
BIJLAGE III	Overzicht auditpanel	115

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Master leraar 1. Duits 2. Engels 3. Frans 4. Nederlands 5. Aardrijkskunde 6. Algemene Economie 7. Bedrijfseconomie 8. Geschiedenis 9. Maatschappijleer 10. Biologie 11. Natuurkunde 12. Scheikunde 13. Wiskunde
registratienummer croho	1. 45265 2. 45262 3. 45266 4. 45269 5. 45264 6. 45275 7. 45271 8. 45267 9. 45268 10. 45279 11. 45272 12. 45273 13. 45263
domein/sector croho	Educatie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Master
graad en titel	Master of Education
aantal studiepunten	90 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locaties	a. Tilburg b. Sittard
varianten	a. deeltijd b. voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	3,4 en 5 oktober 2017
contactpersoon opleiding	e.vanzijl@fontys.nl y.visser@fontys.nl a.vandenbrink@fontys.nl

2. SAMENVATTING

De master lerarenopleidingen van Fontys Lerarenopleidingen Tilburg (FLOT) en Fontys Lerarenopleidingen Sittard (FLOS) leiden op tot een eerstegraads onderwijsbevoegdheid. FLOT leidt op voor de vakken Duits, Engels, Frans, Nederlands, Biologie, Natuurkunde, Scheikunde, Wiskunde, Aardrijkskunde, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Geschiedenis en Maatschappijleer. FLOS leidt op voor de vakken Nederlands, Engels en Wiskunde. Afgestudeerden zijn bevoegd les te geven in de (onderbouw en) bovenbouw van havo en vwo. Afgestudeerden kunnen evenwel ook als leraar aan mbo-opleidingen niveau 4 of hbo-opleidingen (blijven) werken.

Alle beoordeelde master lerarenopleidingen van FLOT vertonen een verstrekkende gelijkenis, qua doelstelling, structuur en reikwijdte van de onderwijsleeromgeving, wijze van toetsen en beoordelen, deskundigheid personeel, voorzieningen en systematiek van de interne kwaliteitszorg. Dit maakt het mogelijk op algemeen niveau kwalitatieve uitspraken te doen die dan voor alle onderzochte opleidingen gelden. Alleen daar, waar op het niveau van de individuele opleiding aanleiding is van dit algemeen oordeel af te wijken, wordt daar in onderstaande samenvatting melding van gemaakt.

De drie beoordeelde master lerarenopleidingen van FLOS vertonen onderling een verstrekkende gelijkenis en vertonen eveneens een grote gelijkenis met de master lerarenopleidingen van FLOT. Daar waar op het niveau van FLOS en/of de individuele opleiding van FLOS aanleiding is van het algemeen oordeel te wijken, wordt daar in onderstaande samenvatting melding van gemaakt.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS baseren zich aantoonbaar op de landelijke SBL-competenties en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover veel contact met vakgenoten en het werkveld. Dit gebeurt o.a. in het '10 voor de leraar'-verband, in andere landelijke vakgroepoverleggen, waaronder het Landelijk Overleg Vakmasters (LOVM), in overleggen met werkveldvertegenwoordigers in verschillende raden en commissies en waar van toepassing met partnerschappen.

FLOT en FLOS hebben hun ambitie 'het opleiden van de best denkbare/goede leraren' nader uitgewerkt in een heldere visie. Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding en het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek krijgt expliciet aandacht in de doelstellingen.

De lectoraten van FLOT en FLOS zijn door hun grote nabijheid in het instituut nauw betrokken bij de opleidingen en zorgen voor een verbinding tussen onderzoek, innovatie en onderwijs. Het auditteam acht het van belang dat de opleidingen nu voortvarend aan de slag gaan met de ontwikkeling van het opleidingsprofiel en de vertaling daarvan naar het curriculum op basis van het vernieuwde beroepsprofiel, de beroepsrollen en de herijkte kennisbases. Daarbij kan het dienstig zijn om 'wat FLOT/FLOS verstaat onder masterniveau' meer te expliciteren. Het voornemen de pedagogische bekwaamheid in het opleidingsprofiel te verwerken, acht het auditteam belangrijk. Een concrete uitwerking van de internationale dimensie in de leeruitkomsten behoeft nog steeds aandacht. Aan de hand hiervan kunnen vervolgens de vakopleidingen hun eigen invullingen maken. FLOT kan daarbij te raden gaan bij FLOS, die op dit punt al een stap verder is.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten van oordeel, dat de master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS zonder meer een 'voldoende' verdienen voor deze standaard. De opleidingen zijn in de basis heel gedegen en sterk vakinhoudelijk gericht, maar moeten in de komende tijd nog wel wat werk verzetten.

Het auditteam kwam op grond van de sterke profilering 'curriculummaker' bij de master lerarenopleiding Aardrijkskunde tot het oordeel 'goed' voor deze standaard, omdat de opleiding nog vier extra vakinhoudelijke en vakdidactische kwalificaties heeft geformuleerd met betrekking tot dit profiel en dit profiel aantoonbaar laat terugkomen door de gehele opleiding: in het programma, de toetsing en de eindwerken.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditteam is van oordeel, dat de master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS sterk praktijkgerichte opleidingen zijn, die verzorgd worden door teams met goed opgeleide docenten. Via formele en informele professionaliseringsactiviteiten zorgen de opleidingen ervoor dat de docenten goede lerarenopleiders zijn en blijven. Alle docenten houden de ontwikkelingen op het eigen vakgebied en de vakdidactiek goed bij. Het is goed dat alle docenten zich daarnaast ook gaan richten op de beroepsstandaarden voor lerarenopleiders, op het pedagogische handelen en op thema's als flexibilisering, digitale onderwijsconcepten en onderzoek in leergemeenschappen.

De studenten zijn tevreden tot zeer tevreden over hun docenten.

De opleidingen bieden de studenten via i) het generieke programma Algemene Pedagogische Vorming (FLOT)/ Leren en Instructie en Innoveren in het Onderwijs (FLOS), praktijkonderzoek en werkplekleren en via ii) de vakinhoudelijke en vakdidactische leerlijn(en) voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden tot op masterniveau te ontwikkelen. De samenhang tussen het generieke en het opleidingsspecifieke programma en de doorgaande onderzoekslijn bij de opleidingen van FLOT behoeven nog aandacht. Daarmee gaan de opleidingen i.c. de ontwikkelgroep bij de herijking van het curriculum aan de slag. Bij de opleidingen Biologie, Scheikunde, Natuurkunde en Maatschappijleer van FLOT en bij de drie masteropleidingen van FLOS zag het auditteam die samenhang al.

Het is een belangrijk, dat alle opleidingen van FLOT en FLOS nu door middel van vakdidactische leerwerktaken aandacht gaan besteden aan een sterkere verbinding tussen vakdidactiek en vakinhoud in het werkplekleren. Bij een aantal opleidingen van FLOT en de drie opleidingen van FLOS zag het auditteam daarvan al mooie voorbeelden.

Het is een goede zaak, dat er altijd een vakdidacticus betrokken is bij de begeleiding en/of de beoordeling op de werkplek. Het is belangrijk dat de opleidingen ook zorgen voor meer grip op de kwaliteit van de werkplek en de daar opererende begeleiders.

De opleidingen zorgen in de basis voor een studeerbaar programma. Het is een belangrijke stap dat de studiebegeleiding van de studenten van FLOT nu pro-actief is/wordt en aansluit bij de persoonlijke ontwikkeling van de student. Studenten van FLOS zijn zeer tevreden over de begeleiding.

De mate waarin het aantal studiepunten overeenkomt met de daadwerkelijke studielast, is nog een aandachtspunt voor de opleidingen van FLOT en FLOS.

De recent gerenoveerde huisvesting en de generieke en opleidingsspecifieke materiële voorzieningen van FLOT zijn goed op orde en werken ondersteunend aan de studie. Ook de opleidingen van FLOS beschikken over adequate voorzieningen.

Het auditteam beoordeelt de master lerarenopleidingen Nederlands, Frans, Biologie, Natuurkunde en Bedrijfseconomie van FLOT en de opleidingen Engels van FLOS als 'voldoende'. Het auditteam zag naast sterke elementen zoals een sterk inhoudelijk programma, aandacht voor onderzoek, goede vakinhoudelijke docenten, nog ontwikkelpunten bijvoorbeeld op het gebied van vakdidactiek en activerende werkvormen, een te zware nadruk op (delen van de) vakinhoud, stagebegeleiding.

Het auditteam is van oordeel dat de master lerarenopleidingen Engels, Duits, Wiskunde, Scheikunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Aardrijkskunde en Algemene Economie van FLOT en Wiskunde en Nederlands van FLOS een oordeel 'goed' verdienen.

Er is bij deze opleidingen sprake van een sterk op de praktijkgericht vakinhoudelijk en vakdidactisch programma, aandacht voor onderzoek en goede docenten die het zogenoemde dubbele bodemprincipe veelvuldig toepassen.

Standaard 3. Toetsing

Het auditteam is van oordeel, dat het toetssysteem van FLOT en FLOS in generieke zin stevig staat. De opleidingen toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleidingen hebben voor elk vak een toetsprogramma. Voor elke summatieve toets is er een toetsmatrijs en een beoordelingsformulier met criteria (en rubrics). De ijkpunten om het gerealiseerd niveau van de afstudeerders vast te stellen, zijn voor alle betrokkenen duidelijk. Deze betreffen het afstudeeronderzoek, het portfolio (FLOT)/weblog (FLOS), het eindgesprek op de werkplek. De studenten van FLOS leggen ook nog een afsluitend competentie-examen af in de vorm van een criterium-gericht interview. Het is een goede ontwikkeling, dat FLOT ook naar een dergelijke afsluitende toets wil toegroeien.

De examencommissie van FLOT met haar beleidskamer en uitvoerende kamers is rolvolwassen. Zij vervult een stevige rol in de borging van het toetsen en beoordelen. Het is een sterk punt dat FLOT de clusters alfa, bèta en gamma bewust heeft gemixt. De samenstelling van de beleidskamer is eveneens sterk. Ook de examencommissie van FLOS vervult haar rol consciëntieus.

Het auditteam is positief over de rol die het lectoraat 'Kwaliteit toetsen en beoordelen' binnen FLOT vervult.

Het auditteam beoordeelde deze standaard voor de master lerarenopleidingen Nederlands en Wiskunde van FLOT en de opleiding Wiskunde van FLOS als 'voldoende'. Het auditteam zag nog een aantal aandachtspunten o.a. op het gebied van uniformiteit en transparantie bij het beoordelen bij Wiskunde en Nederlands van FLOT. Bij Wiskunde van FLOS behoeft de moeilijkheidsgraad van sommige toetsen nog aandacht.

Het auditteam beoordeelde deze standaard voor de master lerarenopleidingen Engels, Frans, Duits, Biologie, Scheikunde, Natuurkunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Aardrijkskunde, Algemene Economie en Bedrijfseconomie van FLOT en de opleidingen Nederlands en Engels van FLOS als 'goed'. Er is sprake van een stevig toetssysteem, valide en betrouwbare toetsen, gevarieerde toetsvormen en goed functionerende examencommissies.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het auditteam is van oordeel dat de studenten van alle dertien master lerarenopleidingen van FLOT en de opleidingen Nederlands en Engels van FLOS in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij op het vereiste niveau beschikken over de competenties van een masterleraar. Daarnaast hebben al deze afgestudeerde studenten een voldoende tot goede beoordeling gekregen voor hun afstudeerstage.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld stellen dat de masterleraren die bij FLOT en FLOS afstuderen goede, degelijke leraren zijn en beschikken over het gewenste (vakinhoudelijke) niveau. Maar de vertegenwoordigers vanuit het werkveld, die het auditteam sprak, wensten er bij sommige afgestudeerden nog een plus bij waar het gaat om innovatief zijn, over de grenzen van het eigen lokaal heen kijken en het teacher-leader zijn binnen de school.

Het auditteam beoordeelde alle onderzoeksverslagen met minimaal een voldoende, maar ziet voor de uitvoering van de onderzoeken nog wel aandachtspunten. Het gebruik en de verantwoording van relevante literatuur o.a. op het gebied van vakdidactiek, de keuze voor de methode van onderzoek zijn hierbij het meest in het oog springend.

Daarnaast mogen de portfolio's van de studenten van alle lerarenopleidingen meer diepgang in de reflecties krijgen.

Het auditteam heeft van de master lerarenopleiding Wiskunde van FLOS nog geen afstudeerdossiers kunnen bestuderen. Gezien het feit, dat i) de studenten Wiskunde van FLOS op basis van hetzelfde type eindwerken afstuderen als de studenten van FLOT en ii) FLOS dezelfde eisen stelt aan deze eindwerken en gezien het feit, iii) dat alle eindwerken die het auditteam van de master lerarenopleidingen van FLOT beoordeelde van een voldoende niveau waren en iv) de eindwerken van de master lerarenopleidingen Nederlands en Engels van FLOS eveneens van een voldoende niveau waren, heeft het auditteam er vertrouwen in dat de afstudeerdossiers van de studenten Wiskunde in de nabije toekomst eveneens zullen laten zien dat die studenten dat masterniveau hebben bereikt. Daarin weegt ook mee, dat de vertegenwoordigers vanuit het werkveld positief zijn over het niveau van de studenten die stagelopen/werken in hun scholen.

Daarnaast vallen de master lerarenopleiding Wiskunde van FLOT en FLOS onder hetzelfde cehonummer en acht het auditteam een gelijkkluidend eindoordeel over standaard 4 voor de beide locaties op zijn plaats.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard voor alle dertien master lerarenopleidingen van FLOT en de drie master lerarenopleidingen van FLOS.

Algemene conclusie:

Het auditteam is van oordeel, dat de master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS sterk op de praktijk en vakinhoud gerichte opleidingen zijn, die verzorgd worden door goed opgeleide teams van docenten.

Het auditteam komt op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor alle dertien master lerarenopleidingen van FLOT en de drie master lerarenopleidingen van FLOS.

Den Haag, 29 maart 2018

R.B. van der Herberg,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

Clustervisitatie en inrichting van de audit

De beoordeling van de master lerarenopleidingen van Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) en Fontys Lerarenopleidingen Sittard (FLOS) van Fontys Hogescholen vond plaats binnen het cluster master lerarenopleidingen. De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA, waarbij Hobéon twee hogescholen en NQA drie hogescholen heeft beoordeeld. Voorafgaand aan deze audits en lopende het traject hebben de (voorzitters van de) kernteams van NQA en Hobéon met elkaar afgestemd over de opzet en de focuspunten en de bevindingen van de audits.

Sinds de zogenoemde BRIN-operatie gelden de master lerarenopleidingen van FLOS en FLOT formeel als één opleiding en verzorgen de beide locaties de master lerarenopleidingen in deellicentie uit. Beide locaties kennen een zekere mate van onafhankelijkheid van elkaar. De opleidingscurricula van zowel FLOS als FLOT zijn evenwel gebaseerd op dezelfde set competenties en kennisbases. Ook studeren de studenten op basis van hetzelfde type eindproducten af.

Er werken andere teams van docenten op beide locaties, maar die werken regelmatig samen. Dit gebeurt o.a. bij de invoering van de nieuwe bekwaamheidseisen en bij het beoordelen van elkaars studenten op de stagescholen. Sinds 2015 stemmen de examencommissies van FLOT en FLOS af over kwaliteitsborging van de toetsing en van het eindniveau.

Bij de audit is gekozen voor een gezamenlijke visitatie met een gezamenlijk gesprek met de managementteams, examencommissies en vertegenwoordigers vanuit het werkveld van FLOT en FLOS en afzonderlijke gesprekken met docenten en studenten van FLOT en FLOS. Op de eerste dag zijn de generieke zaken behandeld door een kernteam. Dit kernteam bestond uit de voorzitter van het auditteam, twee domeindeskundigen en een student van een master lerarenopleiding van een andere hogeschool. Het auditteam werd ondersteund door een (coördinerend) secretaris en twee andere secretarissen. Na de generieke audit volgde een tweedaagse audit van de afzonderlijke opleidingen. Per vak of combinatie van vakken¹ werd één specifieke vakdeskundige aan het opgesplitste kernteam toegevoegd. Naast de voorzitter van het kernteam vervulde één van twee andere domeindeskundigen uit het kernteam in het parallelle gesprek ook de rol van (technisch) voorzitter. Bij elke vakaudit waren een secretaris vanuit Hobéon en een student aanwezig. (Zie bijlage: Programma).

Het auditteam heeft zijn bevindingen en het resultaat van zijn beoordeling vastgelegd in: i) een generiek rapport over alle aspecten die gelden voor alle masteropleidingen van FLOT en FLOS, ii) een specifiek rapport per FLOT-opleiding uit het cluster talen, bèta, gamma en iii) een specifiek rapport over de FLOS opleiding Wiskunde, Nederlands en Engels.

De master lerarenopleidingen van Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) en Fontys Lerarenopleidingen Sittard (FLOS)

FLOT en FLOS zijn 2 van de 29 instituten van Fontys Hogescholen.

FLOT is met achttien lerarenopleidingen op bachelorniveau, dertien lerarenopleidingen op masterniveau en 4200 studenten het grootste instituut binnen Fontys Hogescholen en een van de grootste hbo-lerarenopleidingen in Nederland.

¹ Engels/Duits, Aardrijkskunde/Geschiedenis, Scheikunde/Natuurkunde, Algemene Economie/Bedrijfseconomie

Naast de bachelor- en masteropleidingen verzorgt FLOT drie minoren uit het assortiment van Fontys Hogescholen te weten: 'Global Development Issues', 'Filosofie en Ethiek' de 'Educatieve minor beroepsopvoeding'. Deze laatste minor verzorgt FLOT samen met Fontys Hogeschool Bedrijfsmanagement, Educatie en Techniek (FHBEnT).

FLOT verzorgt naast initiële scholing ook voortgezette professionalisering van leraren, onder de noemer FLOT Academie.

FLOS is een relatief klein instituut binnen Fontys Hogescholen. FLOS verzorgt tien lerarenopleidingen op bachelorniveau en sinds september 2015 drie lerarenopleidingen op masterniveau.

In tegenstelling tot FLOT biedt FLOS de drie masteropleidingen niet in driejarige deeltijd, maar in een tweejarig voltijdvariant aan. Afgestudeerde tweedegraadsleraren Nederlands, Engels en Wiskunde kunnen direct doorstromen naar een masteropleiding.

Binnen FLOT zijn zeven lectoren met kenniskring actief binnen vier FLOT-brede lectoraten en drie lectoraten die betrekking hebben op didactiek. Deze laatste lectoraten zijn verbonden aan een cluster lerarenopleidingen.

De vier brede lectoraten betreffen: i) Werkplekleren, ii) Professionalisering van leraren en lerarenopleiders, iii) Kwaliteit van toetsen en beoordelen.

De drie lectoraten rondom vakdidactiek betreffen: i) Talendidactiek in een veranderende leeromgeving ii) Bètadidactiek, naar duurzaam vakmanschap, iii) Vakdidactiek van de gammavakken.

FLOS heeft sinds oktober 2016 een lectoraat 'Integratief Opleiden & Boundary Crossing'.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2011)

De vorige accreditatie vond plaats in 2011. Alle opleidingen zijn met een overall 'voldoende' beoordeeld. Het auditteam noemde een aantal aandachtspunten (generiek en op clusterniveau), waarmee de lerarenopleidingen van FLOT aan de slag zijn gegaan:

- *internationalisering speelt een beperkte rol speelt binnen de meeste masters* - FLOT heeft de laatste jaren diverse activiteiten ontplooid. De opleidingen besteden op verschillende manieren aandacht aan internationalisering. FLOT heeft een aantal 'international officers' benoemd, die meewerken aan het uitbreiden en onderhouden van een internationaal netwerk voor de opleiding. Leden van de kenniskringen van de lectoraten onderhouden internationale contacten en participeren in internationale projecten en bezoeken jaarlijks congressen waar zij ook presentaties verzorgen.
- *alle docenten structureel de gelegenheid geven om ook zelf vakdidactisch onderzoek uit te voeren* - FLOT heeft diverse verbeteracties in gang gezet om de onderzoeksbekwaamheid van het docententeam verder te vergroten. De lectoraten vormen hierbij een verbindende schakel tussen (vak)wetenschap en de onderzoekspraktijk van de docent. De lector 'Professionalisering van leraren en lerarenopleiders' organiseert overleg voor lerarenopleiders die betrokken zijn bij begeleiding en beoordeling van masteronderzoeken. Kenniskringleden professionaliseren zich aan de hand van praktijkonderzoek dat direct verbonden is met de eigen opleidingspraktijk. Het praktijkonderzoek van de kenniskringleden draagt zowel bij aan de eigen professionalisering als aan die van andere docenten via workshops, trainingen en publicaties. De resultaten van hun onderzoek hebben bovendien invloed op de vakdidactiek en de vakinhoud in het curriculum. Ter bevordering van de kennisontwikkeling organiseert FLOT onder aansturing van de lectoraten en in samenwerking met het werkveld diverse pilots in professionele leergemeenschappen.
- *voor de meeste masters miste in de bibliotheek relevante buitenlandse literatuur* - In de centrale mediatheek is thans een ruime, fysieke collectie met actuele, nationale en internationale vakliteratuur en (wetenschappelijke) tijdschriften. De mediatheek beschikt ook over vakspecifieke databestanden voor het zoeken van literatuur. Via de Fontys-applicatie 'Biep.nu' is ten opzichte van 2009 de digitale toegang tot (internationale) databanken, e-books, tijdschrift- en krantenartikelen verruimd en uitgebreid tot thuis.

- *studenten krijgen vanuit FLOT op hun stageschool niet in alle gevallen begeleiding van docenten die beschikken over adequate, vakinhoudelijke en didactische expertise. Een sterkere koppeling tussen het vakdidactisch onderwijs en de stage is wenselijk.* - Vanaf 2013 hebben de masteropleidingen verscheidene pilots uitgevoerd. Zo is geëxperimenteerd met leerwerktaken om de verbinding tussen de vakdidactiek en de stage te verstevigen. Met ingang van cohort 2016 wordt de begeleiding en beoordeling van het werkplekleren mede ingevuld door een vakdidacticus vanuit de opleiding.
- *de (vroegtijdige) voorbereiding op het afstudeeronderzoek is een aandachtspunt* - FLOT heeft de voorbereiding op het afstudeeronderzoek vervroegd en ondergebracht in de onderzoeksleerlijn. Studenten voeren in het eerste jaar een sterk afgebakend pedagogisch-didactisch onderzoek uit. Dat wordt vervolgd met de module *Vorbereiding onderzoek*. Bovendien zitten er in de vak(didactische) programmaonderdelen van de opleidingen diverse onderzoeksmatige opdrachten. ter voorbereiding op het afstudeeronderzoek.
- *Leg het accent meer op vakdidactische praktijkonderzoeken* - De opleidingen adviseren de studenten een vakdidactisch onderwerp te kiezen. Daarnaast vinden de opleidingen het raadzaam aansluiting te zoeken bij vernieuwingsprojecten en/of vragen vanuit de praktijk van de school waar stage wordt gelopen en/of gewerkt.

In onderhavig rapport beschrijft het auditteam zijn bevindingen met betrekking tot bovenstaande verbetermaatregelen bij de verschillende standaarden in het generieke deel en daar waar van toepassing in de specifieke rapporten per opleiding.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de master lerarenopleidingen van Fontys Hogescholen de landelijk vastgestelde en in Algemene Maatregel van Bestuur bij Wet op de beroepen in het hoger onderwijs (Wet BIO) vastgelegde competenties hanteert. Deze zijn onder begeleiding van de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) tot stand gekomen. Op landelijk niveau is via een matrix de verbinding zichtbaar gemaakt tussen de vijf Dublin Descriptoren op masterniveau en de zogenoemde zeven SBL-competenties.

Tijdens de audit is gesproken over wat FLOT en FLOS verstaan onder het masterniveau: is dat synoniem aan een leraar voor de bovenbouw of is het meer dan dat? Wat er nu over het masterniveau op papier staat is vrij abstract. De vertegenwoordigers van de opleidingen hadden tijdens de audit wel rijke beelden bij het masterniveau. Met het oog op het nieuwe opleidingsprofiel is het dienstig om het masterniveau nog meer te expliciteren in concrete gedragingen en te delen met elkaar; mede vanwege het feit dat het werkveld ook meer dan alleen een goed opgeleide vakdocent verwacht. In de uitwerking zouden de opleidingen onderzoek, reflectie, vak(didactische) kennis en handelen in klas, sectie en school kunnen betrekken.

Er is inmiddels een nieuw beroepsprofiel opgesteld waarin drie beroepsrollen zijn gedefinieerd: i) vakinhoudelijk expert, ii) vakdidactisch expert en iii) onderzoekende professional. Op basis hiervan zijn de bekwaamheidseisen herijkt. Deze zijn met ingang van 1 augustus 2017 in werking getreden. De bekwaamheidseisen komen in de plaats van de zeven SBL-competenties. FLOT en FLOS hebben al laten weten dat zij de aandacht voor de pedagogische bekwaamheid in de herijkte eisen missen. FLOT en FLOS gaan deze toevoegen in de uitwerking van het eigen opleidingsprofiel en de leeruitkomsten voor hun masteropleidingen. Dat acht het auditteam belangrijk, mede vanwege de constatering dat er in de masteropleidingen veel bevlogen docenten lesgeven, met een groot vakinhoudelijk accent. Aandacht voor de pedagogische bekwaamheid - hoe leerlingen (in de bovenbouw van havo en vwo) leren - is belangrijk. (Zie verder onder 'eigen inkleuring'.)

Kennisbasis

Naast de SBL-competenties als leidraad, hanteren de opleidingen voor hun huidige onderwijs de landelijk vastgestelde generieke kennisbasis en vakspecifieke kennisbases voor de master leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De generieke kennisbasis die in januari 2017 in opdracht van het Landelijk Overleg Vakmasters (LOVM) is opgeleverd, betreft het uitvoeren van onderzoek en het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden. FLOT en FLOS willen deze generieke kennisbasis nu net als de herijkte bekwaamheidseisen verder verankeren in de leeruitkomsten.

Profilering en eigen inkleuring

FLOT

FLOT heeft de ambitie de best denkbare leraren op te leiden. Deze missie heeft FLOT in 2014 samen met het werkveld vertaald naar een visie op goed leraarschap. In deze visie hebben zij met elkaar vijf pijlers beschreven evenals de samenhang tussen deze pijlers. De vijf pijlers zijn: i) een sterke theoretische basis, ii) oog voor elke leerling, iii) een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding, iv) een initiatiefrijke professional, v) de praktijk is uitgangspunt van het leren.

De derde pijler staat in de opleidingen centraal. (Zie daarover verder onder het kopje 'onderzoek'.)

Tijdens de audit is uitgebreid stilgestaan bij de vernieuwing van het beroepsprofiel en de vertaling daarvan naar een eigen opleidingsprofiel voor de masteropleidingen van FLOT en FLOS. FLOT heeft daartoe een ontwikkelgroep in het leven geroepen waarin vanuit elk cluster vertegenwoordigers zitting hebben. Deze ontwikkelgroep heeft als expliciete opdracht gekregen daar ook de pedagogische bekwaamheid in te verwerken. Na de uitwerking van het opleidingsprofiel, zal de ontwikkelgroep een vertaling maken naar het curriculum, zowel het generieke als het opleidingsspecifieke curriculum. In het opleidingsspecifieke curriculum mag de huidige veelkleurigheid terugkomen. De ontwikkelgroep zal tevens de ideeën rondom het streven naar flexibilisering - meer tijd- en plaatsafhankelijk leren en een grotere diversiteit aan leerroutes - nader uitwerken.

Het is vanzelfsprekend ook belangrijk dat de ontwikkelgroep alle betrokkenen bij de opleidingen goed aangesloten houden op deze ontwikkelingen en dat zij de Raad van Advies en de werkveldcommissies in haar uitwerking van het opleidingsprofiel betreft.

FLOS

Ook FLOS beoogt vanuit haar missie - 'elke leerling heeft recht op het beste onderwijs' - studenten op te leiden tot zeer goede leraren.

FLOS is de enige lerarenopleiding v(h)o in de provincie Limburg. De drie masteropleidingen proberen hun aanbod nauw aan te laten sluiten bij wat de praktijk vraagt. Samen met het regionale werkveld - dat gekenmerkt wordt door scholen met zeer verschillende onderwijsconcepten - willen zij zorgen voor betekenisvolle verbindingen in de opleidingsprogramma's. Daarbij spreken zij ook over ontwikkelingen die studenten in de praktijk aantreffen zoals gepersonaliseerd leren, doorbreking van het jaarklassensysteem en profileringen van scholen tot bijvoorbeeld technasia, vrije scholen, scholen met tweetalig onderwijs. Dat acht het auditteam een sterk punt.

Bij het ontwerp van de masteropleidingen heeft FLOS de maatschappelijke ontwikkelingen, de visie op goed leraarschap en de resultaten en ervaringen van collega-opleiders meegenomen. Bij de doorontwikkeling van opleidingsprofiel en het curriculum op basis van het vernieuwde beroepsprofiel, de beroepsrollen en de herijkte kennisbases trekt de curriculumcommissie van FLOS samen op met de ontwikkelgroep van FLOT. Daarbij zullen zij ook de mogelijkheden voor flexibiliteit en vraaggerichtheid nader onderzoeken.

Onderzoek

Het auditteam heeft geconstateerd, dat FLOT en FLOS expliciet aandacht besteden aan het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek. Zoals hierboven al is vermeld staat bij FLOT het ontwikkelen van 'een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding' centraal.

De opleidingen van FLOT en FLOS willen de student gedurende zijn studie uitdagen om a) het eigen handelen kritisch te bekijken vanuit verschillende perspectieven, b) te reflecteren op en te leren van eigen ervaringen en c) op systematische en transparante wijze eigen handelen in beeld te brengen, te verantwoorden en te veranderen. Deze kritisch-reflectieve en onderzoekende houding moet voor studenten een basishouding worden, die hen aanzet - ook na afstuderen - door te gaan met zich te professionaliseren.

De lectoraten van FLOT – vier FLOT-brede en de drie vakdidactische – en de lector van FLOS zijn nauw betrokken bij de opleidingen, bij kennisinnovatie en curriculumontwikkeling. Dat is een sterk punt dat FLOT en FLOS moeten koesteren.

Internationale dimensie

Het auditteam heeft geconstateerd, dat FLOT en FLOS werken aan het expliciteren van hun internationaliseringsbeleid. De concrete uitwerking daarvan binnen de opleidingen verschilt. Ook is er een verschil tussen FLOT en FLOS. In de meeste masteropleidingen van FLOT staat internationalisering niet bovenaan het lijstje. Het auditteam stelt daarnaast vast dat meer aandacht besteed kan worden aan het ontwikkelen van interculturele competenties. Wel is er in elke opleiding aandacht voor het raadplegen van internationale literatuur. Ook bezoeken docenten internationale conferenties en hebben zij contact met collega's van een twintigtal partnerinstellingen in het buitenland. Maar dat komt nog niet zichtbaar terug in eisen aan de studenten. (Zie standaard 2.)

FLOS kijkt op dit moment met de partners in het regionale werkveld wat de vakgroepen kunnen bijdragen aan internationale aspecten als tweetalig onderwijs, burgerschapsvorming. Een startnotitie met doelstellingen ligt gereed en de vakgroepen zorgen nu voor een uitwerking met acties in het curriculum. Daarnaast heeft FLOS contact met de Universiteit van Michigan voor uitwisseling met de opleiding Engels en is ze op zoek naar partnerinstellingen in m.n. de Euregio voor de opleidingen Wiskunde en Nederlands.

Afstemming met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleidingen veel overleg voeren met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld over de actualiteit van de competenties en de opzet en inhoud van het curriculum.

De opleidingen spreken o.a. met vakgenoten in de overleggen in LOVM-verband en '10 voor de leraar' over de kennisbases en in andere regionale en landelijke vakgroepoverleggen.

FLOT en FLOS hebben een sterke verbinding met het regionale werkveld. Zij voeren structureel overleg met Raden van Advies. Op opleidingsniveau adviseren werkveldcommissies over het vakinhoudelijk deel van het curriculum van de master- en de bacheloropleidingen.

Vanuit de bacheloropleidingen is er intensief contact met academische opleidingsscholen en een aantal partnerschappen of samenwerkingsverbanden. Daar waar van toepassing worden deze scholen/partners ook betrokken bij het begeleiden/opleiden van de masterleraren.

Weging en Oordeel

De opleidingen baseren zich aantoonbaar op de landelijke SBL-competenties en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover veel contact met vakgenoten en het werkveld.

FLOT en FLOS hebben hun ambitie 'het opleiden van de best denkbare/goede leraren' nader uitgewerkt in een heldere visie. Wat ze verstaan onder masterniveau mogen zij echter meer expliciteren. Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding en het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek krijgt expliciet aandacht.

De lectoraten van FLOT en FLOS zijn nauw betrokken bij de opleidingen en zorgen voor een verbinding tussen onderzoek, innovatie en onderwijs.

De opleidingen gaan nu voortvarend aan de slag met de ontwikkeling van opleidingsprofiel en de vertaling daarvan naar het curriculum op basis van het vernieuwde beroepsprofiel, de beroepsrollen en de herijkte kennisbases. Het voornemen de pedagogische bekwaamheid in het opleidingsprofiel te verwerken, acht het auditteam belangrijk. Een concrete uitwerking van de internationale dimensie in de leeruitkomsten behoeft nog steeds aandacht. Aan de hand hiervan kunnen vervolgens de vakopleidingen hun eigen invullingen maken. FLOT kan daarbij te raden gaan bij FLOS, die op dit punt al een stap verder is.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten van oordeel, dat de master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS zonder meer een 'voldoende' verdienen voor deze standaard. De opleidingen zijn in de basis heel gedegen en sterk vakinhoudelijk gericht, maar moeten in de komende tijd nog wel wat werk verzetten en samen met de ontwikkelgroep (FLOT)/ de curriculumcommissie (FLOS) het nieuwe opleidingsprofiel uitwerken en vertalen naar het curriculum.

Bij de master lerarenopleiding Aardrijkskunde komt het auditteam tot het oordeel 'goed' voor deze standaard. De vakgroep gebruikt het concept 'curriculummaker' als leidraad voor de hele opleiding: in het programma, de toetsing en de eindwerken. De opleiding heeft daarvoor nog vier extra vakinhoudelijke en vakdidactische kwalificaties geformuleerd. Het concept curriculummaker scherpt in hoge mate in standaard 1 aan waarvoor de opleiding staat, welke visie ze heeft op de master leraar en welke consequenties dat heeft voor curriculum en verder.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidingsspecifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

Onderstaand hoofdstuk heeft alleen betrekking op de generieke elementen van de onderwijsleeromgeving van de masteropleidingen van FLOT. De onderwijsprogramma's van FLOS zijn weliswaar volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld, maar FLOS heeft wel andere accenten gelegd, o.a. vanwege het feit dat FLOS de opleidingen in een voltijdvariant aanbiedt. Om die reden is ervoor gekozen over de onderwijsleeromgeving van FLOS apart te rapporteren in de bijgaande vakspecifieke rapporten van de masteropleidingen Nederlands, Engels en Wiskunde van FLOS.

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

De masteropleidingen hebben de koppeling tussen de competenties en de onderwijseenheden uitgewerkt in een generiek CLOTS²-schema en een opleidingsspecifiek KLOTS-schema. In dit laatstgenoemde schema hebben de afzonderlijke opleidingen de koppeling tussen de opleidingsspecifieke kennisbasis en het vakinhoudelijk en vakdidactisch deel van het programma zichtbaar gemaakt. Daarmee borgen de opleidingen dat de studenten aan het einde van hun studie alle eindkwalificaties hebben kunnen ontwikkelen.

Opzet en inhoud van het (generieke) programma

Het programma van de lerarenopleidingen van FLOT omvat 90 EC verdeeld over drie studiejaar. Het programma is opgebouwd uit:

- 60 EC aan vakinhoud en vakdidactiek, die bijdragen aan de ontwikkeling van competentie 3 'vakinhoudelijk en didactisch competent' en 7 'competent in zelfreflectie en ontwikkeling'. De kennisbasis van de afzonderlijke opleidingen is hierin geïmplementeerd. (Zie hierover verder de vakspecifieke rapporten per opleiding);
- 30 EC aan algemene professionele vaardigheden (APV), het leren in de praktijk (werkplekleren) en het afsluitend praktijkonderzoek. Deze onderdelen dragen bij aan de ontwikkeling van alle zeven competenties op masterniveau.

APV en praktijkonderzoek

Studenten werken tijdens de hele studie aan onderzoeksvaardigheden en een kritisch reflectieve en onderzoekende houding. Bij APV werken de studenten in het eerste studiejaar aan de ontwikkeling van het algemene professionele vaardigheden zoals het zoeken van literatuur en het schrijven van een onderzoeksverslag. Ook verdiepen zij zich in onderwijskundige en pedagogisch-didactische thema's die relevant zijn voor de beroepspraktijk, zoals motivatie, effectief onderwijs, de lerende organisatie.

De studenten studeren af met een praktijkonderzoek. (Zie daarover standaard 3.)

² De letters van CLOTS/KLOTS staan voor de termen: competenties/kwalificaties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

In het tweede studiejaar starten de studenten met de module Voorbereiding Onderzoek waarin zij werken aan hun onderzoeksvoorstel. De meeste studenten voeren het onderzoek uit in het 3^e studiejaar.

Bij APV en praktijkonderzoek besteden de opleidingen ook aandacht aan het gebruik van internationale literatuur.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de studenten kritisch zijn over de doorlopende onderzoekslijn en de samenhang tussen het generieke deel en het opleidingsspecifieke deel van het programma. APV en voorbereiding onderzoek worden zeer wisselend ingericht en uitgevoerd door de verschillende opleidingen, aldus de studenten. Er zijn studenten die enthousiast zijn over APV en studenten die aan APV weinig waarde hechten. (Zie verder de vakrapporten per opleiding.)

FLOT laat weten dat de opleidingen bij de herijking van het programma vanuit de nieuwe bekwaamheidseisen en beroepsrollen, ook de opzet van APV expliciet zullen meenemen alsmede de samenhang van het totale programma.

Werkplekieren

De meeste studenten zijn al werkzaam in het eerste en/of tweedegraads gebied en voeren het werkplekieren uit binnen de eigen school. Het werkplekieren vindt plaats in het 2^e of 3^e studiejaar. De studenten stellen bij de start van de masteropleiding een werkplan op met activiteiten waarmee zij de beoogde leerdoelen willen realiseren. De studenten leggen hun competentieontwikkeling vast in een portfolio.

De afgelopen jaren hebben de opleidingen aandacht besteed aan een sterkere verbinding tussen vakdidactiek en vakinhoud in het werkplekieren. Een aantal opleidingen voerde daartoe pilots uit met vakdidactische leerwerktaken: authentieke opdrachten die studenten uitwerken binnen de context van de school. Vanaf studiejaar 2017-2018 gaan alle studenten hiermee aan de slag, zodat de interactie tussen theorie en praktijk groter wordt. Dat acht het auditteam een goede ontwikkeling. (Zie de vakrapporten per opleiding.)

Een andere verbetermaatregel betreft het portfolio en (het verschil in) de eisen die de verschillende begeleiders daaraan stelden. Met ingang van 2016-2017 zijn de eisen met betrekking tot o.a. het taalgebruik en de theoretische onderbouwing van de producten aangescherpt en vragen de opleidingen minder reflecties. Dat laatste vermindert de studielast.

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan (de borging van) de kwaliteit van de begeleiding op de werkplek. Het is een goede zaak, dat alle opleidingen er sinds 2016-2017 voor zorgen dat er altijd een vakdidacticus betrokken is bij de begeleiding en/of de beoordeling. Het auditteam constateert echter dat de kwaliteit van de begeleiders op de scholen soms te 'toevallig' is. Het adviseert de opleidingen meer grip te krijgen op de kwaliteit van de werkplek en de begeleiders. Dat kan door de begeleidende docenten dan wel de secties te scholen in vakinhoud en vooral ook vakdidactiek (bijvoorbeeld via vakdidactische netwerken). De Academische Opleidingsscholen (AOS-en), waar begeleiders van de studenten van de tweedegraads lerarenopleidingen getraind worden en intervisie hebben, zijn hiervoor een voor de hand liggend en goed vehikel, maar ook daar dient meer expliciete aandacht te zijn voor de vakdidactische begeleiding in de bovenbouw havo en vwo.

Samen opleiden binnen de masteropleidingen gebeurt nu al in beperkte mate. Zo volgden in de afgelopen drie jaren ongeveer 8 tot 12 studenten hun masteropleiding binnen de Zeeuwse Academische Opleidingsschool (ZAOS). FLOT ziet uit naar een tweede AOS om samen mee op te leiden op het gebied van onderzoek. Belangrijk aandachtspunt hierbij is, dat niet alle schoolopleiders masteropgeleid zijn.

Studenten zijn overigens zeer tevreden over de inhoudelijke begeleiding tijdens het werkplekieren, zij het dat deze meer afgestemd zou mogen zijn op hun persoonlijke ontwikkeling. Ook zijn de studenten tevreden over de praktijkgerichtheid van hun opleiding, zo blijkt uit de tevredenheidsonderzoeken.

Didactische uitgangspunten en werkvormen

FLOT leidt haar didactisch concept af van de visie op goed leraarschap. De praktijk is uitgangspunt van het leren en de docenten gaan in hun lessen uit van hun rol van lerarenopleider. Dat betekent dat de docent als opleider voorbeeldgedrag laat zien en tevens zijn keuzes en handelen expliciteert. Conform het principe van 'modelleren' hanteren en/of behandelen de docenten in de modules verschillende werkvormen die de studenten op hun beurt kunnen toepassen in hun eigen lespraktijk. Dit uitgangspunt van 'modelleren' wordt door de studenten in alle opleidingen herkend. (Zie verder de vakrapporten per opleiding.)

Studeerbaarheid/studielast/studievoortgang

De opleidingen van FLOT zorgen in de basis voor een studeerbaar programma met een spreiding van de modules en tentamens over vier perioden en een vaste lesdag in de week. Alle relevante informatie met betrekking tot de studie is op de portal te vinden.

Uit de evaluaties blijkt dat de studenten over het algemeen tevreden zijn over de studielast. Belangrijk aandachtspunt voor alle opleidingen is de mate waarin het aantal studiepunten overeenkomt met de daadwerkelijke studielast. Daarbij doelen de studenten met name op het geringe aantal studiepunten voor de stage in relatie tot de grote hoeveelheid werk en op de vele opdrachten vanuit de verschillende vakken, het portfolio en de hoeveelheid en omvang van de reflectieverslagen. Ook zijn er piekmomenten in de opleiding die samenvallen met piekmomenten op de school/werkplek. Een aantal opleidingen heeft met betrekking tot dit laatste aspect al verbetermaatregelen getroffen.

De opleidingen zijn in samenspraak met de studenten met de bovengenoemde punten aan de slag gegaan.

Binnen elke opleiding vervullen enkele docenten de rol van studieloopbaanbegeleider (SLB'er). De SLB'er is momenteel vooral procesbegeleider en het eerste aanspreekpunt voor de student. Bij enkele opleidingen acteren de SLB'ers in het kader van het bevorderen van studiesucces al pro-actiever en niet meer alleen als de student erom vraagt. Dat sluit aan bij de wens van de studenten.

In het nieuwe FLOT-beleid rondom studiebegeleiding staat dat alle SLB'ers pro-actiever gaan optreden en meer aansluiten bij de persoonlijke ontwikkeling van elke student. Dat acht het auditteam een belangrijke maatregel. De implementatie hiervan start in 2017-2018.

Docententeam

FLOT heeft in haar personeelsbeleid duidelijke eisen aan de lerarenopleiders vastgelegd, zoals masteropgeleid binnen hun vakgebied, minstens 10% gepromoveerden, didactisch bevoegd of Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) gecertificeerd, kennis van of recente ervaring in het werkveld. (Zie voor de uitvoering hiervan de specifieke rapporten per opleiding.)

FLOT zet de docenten in als vakopleider, APV-opleider, onderzoeksbegeleider, instituutsopleider, studieloopbaanbegeleider en examinerator.

APV-opleiders moeten onderwijskundige of pedagoog zijn of vakdocent met specifieke onderwijskundige of pedagogische expertise. Onderzoeksbegeleiders moeten recente onderzoeksexpertise hebben, bijvoorbeeld via deelname aan de kenniskring van een lectoraat. Startende opleiders nemen deel aan een inductietraject, waarbij ze zich oriënteren op hun rol als lerarenopleider. Dat is mooi.

FLOT was ten tijde van de audit samen met de lector 'Professionalisering van leraren en lerarenopleiders' bezig met de doorontwikkeling van het personeelsbeleid en het bijbehorende professionaliseringsplan. Hiermee demonstreert FLOT dat ze een onderzoekende houding ook toepast in haar eigen organisatieontwikkeling.

FLOT wil dat alle lerarenopleiders op termijn voldoen aan de beroepsstandaarden voor lerarenopleiders (VELON) en dat de vijf pijlers van FLOT - conform het didactisch principe van modelleren - leidend zijn.

Naast het bijhouden van het vak en vakdidactiek, het werken aan de beroepsstandaarden en/of het vergroten van de onderzoeksbekwaamheid, zullen de docenten zich de komende jaren in hun professionalisering richten op thema's als flexibilisering en digitale onderwijsconcepten en op samenwerking met het werkveld in professionele leergemeenschappen. Vanaf 2017-2018 start ook het professionaliseringstraject 'Karaktervolle Leraar' dat de focus legt op pedagogisch handelen. Dat sluit aan bij het voornemen van FLOT om aan de pedagogische bekwaamheidseis expliciet aandacht te besteden in het curriculum.

Generieke voorzieningen

FLOT heeft het afgelopen jaar hard gewerkt aan de herinrichting van de huisvesting. De verbouwde ruimten zien er prachtig uit. Ze zijn open en transparant, hebben een eigen clusterinkleuring gekregen en bieden de mogelijkheid tot interactie tussen studenten en medewerkers. In de buurt van het onderwijs zijn werkplekken voor de studenten gecreëerd. Studenten en medewerkers geven aan dat zij de nieuwe omgeving inspirerend vinden. De locatie beschikt over voldoende grotere en kleine lokalen. Er is een fysieke mediatheek aanwezig waar studenten actuele nationale en internationale vakliteratuur en (wetenschappelijke) vaktijdschriften gericht op de verschillende opleidingen en vakspecifieke databases kunnen raadplegen. Daarnaast hebben zij vanaf elke plek toegang tot digitale bronnen.

Voor een aantal opleidingen zijn speciale praktijklokalen beschikbaar. (Zie de specifieke rapporten per opleiding.)

FLOT wenst een digitale werk- en leeromgeving in te richten waarin studenten tijd- en plaatsonafhankelijk met elkaar kunnen samenwerken en leren. Zodra er op hogeschoolniveau een keuze is gemaakt voor een systeem, zal FLOT dit allereerst voor de deeltijd- en daarna ook voor de voltijdopleidingen gaan gebruiken.

Weging en Oordeel

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor de master lerarenopleidingen Nederlands, Frans, Biologie, Natuurkunde en Bedrijfseconomie van FLOT en Engels van FLOS als 'voldoende' en voor de master lerarenopleidingen Engels, Duits, Wiskunde, Scheikunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Aardrijkskunde en Algemene Economie van FLOT en Wiskunde en Nederlands van FLOS als 'goed'

Zie voor de weging en de onderbouwing van het oordeel over standaard 2 de vakspecifieke rapporten per opleiding.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Onderstaand hoofdstuk heeft alleen betrekking op de generieke elementen van de toetsing van de masteropleidingen van FLOT. Het toetsbeleid van FLOS is weliswaar volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld, maar FLOS heeft hier en daar andere keuzen gemaakt in de toetsvormen. Ook het toetsen en beoordelen van het werkplekleren is anders ingericht. Tevens heeft FLOS een eigen examencommissie.

Om die reden is ervoor gekozen over de toetsing binnen FLOS te rapporteren in de specifieke rapporten van de masteropleidingen Nederlands, Engels en Wiskunde van FLOS.

Systeem van toetsen en beoordelen

Fontys Hogescholen hebben jarenlang geïnvesteerd in toetsen en beoordelen. Dat ziet het auditteam aantoonbaar terug bij FLOT. Het auditteam adviseert de opleidingen dit hoog te houden.

Het toetsbeleid dat FLOT in 2013 heeft vastgesteld, is kaderstellend voor alle opleidingen.

Elke opleiding heeft dit toetsbeleid nader uitgewerkt in een opleidingsspecifiek toetsplan.

Voor de onderwijsenheden binnen het generieke deel van het curriculum is de toetsing FLOT-breed ingericht. De opleidingen toetsen de verschillende SBL-competenties aan de hand van verschillende passende toetsvormen (paper, portfolio, eindgesprek, onderzoeksverslag). De toetsen zijn gekoppeld aan de beheersingsniveaus van Bloom³. De opleidingen hanteren de beheersingsniveaus van Bloom ook in de vakspecifieke toetsen.

De opleidingen hebben in de verschillende CLOTS⁴-schema's goed inzichtelijk gemaakt wat de samenhang is tussen competenties, leerdoelen en de toetsen en toetsvormen.

De lector 'Kwaliteit van toetsen en beoordelen' levert een belangrijke bijdrage aan de vertaling van het toetsbeleid naar de toetsing van het generieke programma en de opleidingsspecifieke programma's.

Het auditteam is van oordeel, dat het toetssysteem van FLOT in generieke zin stevig staat.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De opleidingen zorgen er op verschillende manieren voor dat de toetsen valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het Toetsbeleidsplan. Dat doen zij zowel voor het generieke als opleidingsspecifieke curriculum o.a. door:

- in de studiegidsen en modulewijzers duidelijk de wijze van toetsing en de samenhang tussen de competenties, leerdoelen en beoordelingscriteria te beschrijven;
- aan de hand van gevarieerde toetsvormen te beoordelen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt;
- het zogenoemde vier-ogenprincipe toe te passen bij het construeren van toetsen;
- rubrics te formuleren voor o.a. werkstukken, portfolio, onderzoeksverslagen;
- bij het masteroverleg Onderzoek kalibreersessies te organiseren waarin van elke opleiding één onderzoeksbegeleider participeert;
- met ingang van 2017 ook kalibreersessies te organiseren met de examinatoren van het werkplekleren ter vergroting van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid;
- binnen de opleiding intervisie plaats te laten vinden tussen de examinatoren;
- bij de beoordeling van het werkplekleren altijd het advies van de begeleiders op de school te betrekken;

³ Beheersingsniveaus van Bloom: kennen, begrijpen, toepassen, analyseren, synthetiseren, evalueren

⁴ CLOTS: competenties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

- bij de beoordeling van het praktijkonderzoek en het eindgesprek altijd meerdere beoordelaars in te zetten;

Examencommissie en toetscommissie

Het auditteam trof een rolvolwassen examencommissie aan.

FLOT kent sinds 1 september 2011 één centrale examencommissie waarin elke opleiding met een eigen lid is vertegenwoordigd. De examencommissie bestaat uit vier uitvoerende kamers en één beleidskamer. In elke uitvoerende kamer is een aantal opleidingen vertegenwoordigd. FLOT heeft clusters bewust gemixt over de uitvoerende kamers, omdat er binnen de clusters sprake is van een eigen cultuur. Door de mix zorgt FLOT voor het creëren van draagvlak, samenwerking, uitwisseling en congruent handelen. Elke uitvoerende kamer houdt zich bezig met uitvoerende zaken, zoals vrijstellingen, bezwaren. De masteropleidingen hebben eveneens zitting in deze kamers.

De voorzitters van de uitvoerende kamers vormen samen de beleidskamer. In deze beleidskamer zitten ook twee opleidingsonafhankelijke leden en een extern lid vanuit het werkveld. De leden van de beleidskamer houden zich bezig met beleidsmatige en evaluatieve taken in het kader van de borging van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen.

Het auditteam constateert, dat FLOT dit allemaal goed geregeld heeft.

De examencommissie heeft een eigen kwaliteitsagenda met speerpunten. De examencommissie heeft zich in de afgelopen periode met name gebogen over de beoordeling van het werkplekleren, de inzet van vakdidactici daarbij en de verschillen in de beoordeling door de verschillende begeleiders. Ook heeft de examencommissie ervoor gezorgd dat de examinatoren van de afstudeeronderzoeken in wisselende koppels met elkaar werken om te voorkomen dat ze elkaar teveel gaan beïnvloeden.

Voor 2017-2018 staan er op de agenda o.a. de criteria op basis van de nieuwe bekwaamheidseisen, het toekennen van (hoge) cijfers en het willen groeien richting een competentie-examen en een criterium-gericht interview zoals dat bij FLOS al gebeurt. Daarin werkt de examencommissie samen met de lector Kwaliteit van toetsen en beoordelen.

De examencommissies van FLOT en FLOS stemmen twee à drie maal per jaar af over vrijstellingen, fraudebeleid en kwaliteitsborging van de toetsing.

Naast de examencommissie zijn er toetscommissies op cluster- of opleidingsniveau die sinds 2017 onder de directe aansturing van de teamleiders vallen. Zij ondersteunen de examinatoren bij de constructie en analyse van de schriftelijke toetsen van vakinhoud en vakdidactiek. (Zie de vakrapporten per opleiding.)

Afstuderen

De ijkpunten van de masterlerarenopleidingen van FLOT om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk:

- de studenten studeren af met een praktijkonderzoek waarin zij een verlegenheidssituatie uit de beroepspraktijk signaleren en onderzoeken. Daarbij moeten zij gebruik maken van wetenschappelijke literatuur en passende sociaalwetenschappelijke methoden van onderzoek. Op grond van de onderzoeksresultaten moeten de studenten komen tot een aanpassing van de beroepspraktijk of daartoe aanbevelingen geven. De beoordeling wordt uitgevoerd door twee examinatoren van wie de eerste examiner niet betrokken is geweest bij de begeleiding. In het eindgesprek toetsen de examinatoren 'de onderzoekende houding' van de student;
- de studenten sluiten het werkplekleren af met een portfolio-assessment op basis van een stageportfolio en het reflectieverslag (inclusief een lesbeoordeling van de stagebegeleider en de praktijkbegeleider) en een eindgesprek. Vanaf 2016-2017 is er een vakdidacticus als examiner betrokken bij het werkplekleren. De praktijkbegeleider, en waar van toepassing, de schoolopleider hebben een adviserende rol.

Vanaf 2017-2018 is aan het beoordelingsformulier een rubric toegevoegd om de gronden waarop tot een waardering (onvoldoende, voldoende, goed) wordt besloten, te expliciteren.

Zoals al onder standaard 2 is vermeld, hebben de opleidingen de eisen aan het portfolio inmiddels aangescherpt.

Weging en Oordeel

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor de master lerarenopleidingen Nederlands en Wiskunde van FLOT en Wiskunde van FLOS als 'voldoende' en voor de master lerarenopleidingen Frans, Engels, Duits, Biologie, Natuurkunde, Scheikunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Aardrijkskunde, Algemene Economie en Bedrijfseconomie van FLOT en Nederlands en Engels van FLOS als 'goed'

Zie voor de weging en de onderbouwing van het oordeel de vakspecifieke rapporten per opleiding.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Uit recent onderzoek door de Inspectie van het Onderwijs onder afgestudeerden (juni 2016) en uit evaluaties en gesprekken tijdens de audit, is gebleken dat het werkveld en de alumni tevreden zijn over de 'landing' van de afgestudeerden in het werkveld. De masterleraren die bij FLOT en FLOS afstuderen zijn goede, degelijke leraren en beschikken over het beoogde (vakinhoudelijke) niveau. Maar het werkveld wenst er nog een plus bij. De vertegenwoordigers die het auditteam sprak, meldden dat zij van de masterleraar ook verwachten dat zij binnen de eigen school innovatief zijn, over de grenzen van het vak heen kijken en als teacher-leader op docentniveau het onderwijskundig leiderschap op zich nemen, zowel in de onder- als bovenbouw. Een master leraar moet van meerwaarde zijn voor de school. Een deel van de afgestudeerden pakt die rol c.q. laat dat zien, maar er zijn ook afgestudeerden die de opleiding vooral benut lijken te hebben om zich vakinhoudelijk te verdiepen en te verbreden tot bovenbouw docent.

Alumni en werkveld vragen voorts om meer aandacht voor het omgaan met verschillen, ook specifiek in de bovenbouw havo en vwo. Dat zal in het herziene curriculum een grotere plek krijgen, door de pedagogische bekwaamheidseis expliciet op te nemen in het opleidingsprofiel.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam heeft in totaal van vier studenten van elke opleiding van FLOT verschillende eindwerken bestudeerd uit 2015-2016 en 2016-2017 en aanvullend van FLOS verschillende eindwerken van de eerste twee studenten Nederlands en de eerste twee studenten Engels die in augustus 2017 afstudeerden.

De eindwerken van FLOT betroffen de verslagen van het praktijkonderzoek en de portfolio's op basis waarvan de studenten hun portfolioassessment en eindgesprek hadden gevoerd. De eindwerken van FLOS betroffen de verslagen van praktijkonderzoeken en de weblogs op basis waarvan de studenten hun competentie-examen en criteriumgericht interview aflegden.

De bevindingen van het auditteam met betrekking tot deze eindwerken staan beschreven in de vakspecifieke rapporten.

Weging en Oordeel

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor alle master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS als 'voldoende'. Zie voor de weging en de onderbouwing van het oordeel de vakspecifieke rapporten per opleiding.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam komt voor alle master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS tot een eindoordeel 'voldoende'. Zie voor de nadere uitwerking van deze eindoordelen de vakspecifieke rapporten per opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam constateert dat de beelden van wat een leraar op masterniveau is, rijk zijn. Deze beelden meer met elkaar delen en expliciteren in concrete gedragingen levert een goede basis op voor de herijking van het opleidingsprofiel; mede vanwege het feit dat het werkveld ook meer dan alleen een goed opgeleide vakdocent verwacht. In de eindwerken zouden de opleidingen onderzoek, reflectie, vak(didactische) kennis en handelen in klas, sectie en school kunnen betrekken. Fontys heeft hiervoor haar proeftuinen in eigen huis: een aantal vakgroepen benut het concept 'curriculummaker' als leidraad voor de inrichting van de opleiding
- Het is ook belangrijk dat de ontwikkelgroep/curriculumcommissie alle betrokkenen bij de opleidingen goed aangesloten houdt bij de ontwikkelingen rondom het opleidingsprofiel en dat zij de Raad van Advies en de werkveldcommissies bij de uitwerking van het opleidingsprofiel betreft. Het product moet geen document worden met voorschriften voor docenten en teams maar een kader met grenzen waarbinnen voldoende professionele ruimte is voor eigen keuzes en verantwoordelijkheden.
- Het auditteam beveelt FLOT aan in de leeruitkomsten ook een concrete uitwerking te maken van de internationale dimensie. Of anders gezegd: alvorens het wat en hoe van internationale aspecten en interculturele aspecten uit te werken, vooral veel aandacht schenken aan het waartoe (waarvoor). Aan de hand hiervan kunnen vervolgens de vakopleidingen hun eigen invullingen maken. FLOT kan daarbij te rade gaan bij FLOS, die op dit punt al een stap verder is.
- Het auditteam adviseert de opleidingen van FLOT en FLOS meer grip te krijgen op de kwaliteit van de werkplek en de begeleiders. Dat kan door de begeleidende docenten of de secties te scholen in vakinhoud en vooral ook in vakdidactiek (bijvoorbeeld via vakdidactische netwerken). De Academische Opleidingsscholen (AOS-en) zijn ook een voor de hand liggend vehikel. Daar is al een duidelijke structuur van begeleiden en opleiden samen met de lerarenopleidingen, maar ook daar dient meer expliciete aandacht te zijn voor de vakdidactische begeleiding in de bovenbouw havo en vwo.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding

Leraar Wiskunde

voltijd

Fontys Lerarenopleiding Sittard

Fontys Hogescholen

7. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN WISKUNDE

7.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de masterlerarenopleiding Wiskunde voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de master leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Wiskunde vormt het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en didactisch competent.

Vakinhoudelijke kennisbasis Wiskunde

De kennisbasis Wiskunde bestaat uit zes domeinen:

i) analyse, ii) meetkunde, iii) algebra en discrete wiskunde, iv) statistiek en kansrekening, v) wetenschappelijke grondslagen en ontwikkelingen en vi) vakdidactiek.

Deze zes domeinen zijn weer onderverdeeld in subdomeinen. Acht subdomeinen zijn verplicht: zij bevatten de fundamentele wiskundekennis voor een docent Wiskunde. Daarnaast zijn er zeven subdomeinen aangewezen waaruit de opleidingen er zelf minstens twee kunnen kiezen. Op die manier kan elke opleiding zijn eigen accenten leggen.

De opleiding Wiskunde van FLOS heeft o.a. gekozen voor een accent op de toepasbaarheid van de wiskunde en de geschiedenis van de Wiskunde.

In 2017 zullen de opleidingen in het Landelijk Overleg Vakmasters (LOVM) de kennisbasis herijken. De opleiding Wiskunde van FLOS participeert hierin.

Zie voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten) het generieke gedeelte van dit rapport.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de masteropleiding Wiskunde van FLOS zonder meer een 'voldoende' verdient. Zie voor de weging en de onderbouwing van dit oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Dit oordeel ziet ook toe op de lerarenopleiding Wiskunde.

7.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidingsspecifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

De master lerarenopleiding Wiskunde van FLOS heeft haar onderwijsprogramma's op dezelfde wijze en volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld als de opleiding Wiskunde van FLOT, maar FLOS heeft wel andere accenten gelegd, o.a. vanwege het feit dat FLOS de opleiding in een voltijdvariant aanbiedt.

Om die reden is ervoor gekozen over de onderwijsleeromgeving van FLOS apart te rapporteren in dit vakspecifieke rapport van de masteropleiding Wiskunde.

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

De opleiding heeft de koppeling tussen de competenties en de onderwijseenheden uitgewerkt in een generiek CLOTS⁵-schema en een opleidingsspecifiek KLOTS-schema. In dit laatstgenoemde schema hebben de afzonderlijke opleidingen de koppeling tussen de opleidingsspecifieke kennisbasis en het vakinhoudelijk en vakdidactisch deel van het programma zichtbaar gemaakt. Daarmee borgen de opleidingen dat de studenten aan het einde van hun studie alle eindkwalificaties hebben kunnen ontwikkelen.

Opzet en inhoud van het programma

Het programma van de lerarenopleidingen van FLOS omvat 90 EC verdeeld over twee studiejaar. Het programma is opgebouwd uit:

- 60 EC aan vakinhoud en vakdidactiek, die bijdragen aan de ontwikkeling van competentie 3 en 7. De kennisbasis van de afzonderlijke opleidingen is hierin geïmplementeerd;
- 30 EC aan onderwijskunde, het leren in de praktijk (werkplekleren) en het afsluitend praktijkonderzoek. Deze onderdelen dragen bij aan de ontwikkeling van alle zeven competenties op masterniveau.

Zoals al onder standaard 1 in het generieke rapport is vermeld, gaat FLOS aan de slag met het doorontwikkelen van het curriculum van de masteropleidingen.

Onderwijskunde (generiek)

De onderwijseenheid Onderwijskunde bestaat uit de modules Leren en Instructie (LEI) en Innoveren in het onderwijs (INON).

Tijdens LEI leert de student om vanuit een leerpsychologische stroming (behaviorisme, cognitivisme of constructivisme) een schoolplan te ontwerpen. Er is aandacht voor visievorming, instructional design modellen, leerprincipes, evaluatie en leeromgeving. Deze module is aangescherpt na opmerkingen van de studenten van de eerste cohorten. Ook de uniformiteit in de aanpak en de beoordeling door de docenten vroeg in eerste instantie nog aandacht.

Tijdens INON evalueren de studenten een recente onderwijsinnovatie uit de beroepspraktijk i.c. in de eigen school. De studenten moeten daarbij een kritische houding aannemen en de school adviseren over de betreffende innovatie.

⁵ De letters van CLOTS/KLOTS staan voor de termen: competenties/kwalificaties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

Tevens moeten de studenten zorgen voor kennisdeling, o.a. via posterpresentaties aan lerarenopleiders en medestudenten. Het werkveld is daarbij uitgenodigd. Het auditteam ziet evenals FLOS en de scholen het grote belang van de leraar als innovator en vernieuwer van het onderwijs in de krimpende regio Limburg. De scholen in Limburg experimenteren met onderwijsvormen en het is belangrijk dat de toekomstige masterleraren daarin een sterke rol kunnen spelen. De opleiding onderhoudt daarover nauw contact met het werkveld.

Het auditteam constateert dat de modules LEI en INON en de opdrachten die studenten moeten uitvoeren, nauw aansluiten bij wat het werkveld van de masterstudenten verwacht. De studenten die het auditteam sprak, merkten op dat zij in deze modules leren hoe zij zich als masterdocent in de school kunnen bewegen. De school vraagt meer van hen dan alleen te kunnen lesgeven. FLOS stimuleert hen een kartrekker te zijn.

Praktijkonderzoek (generiek)

De onderwijseenheid praktijkonderzoek bestaat uit twee samenhangende programmaonderdelen: voorbereiding praktijkonderzoek en uitvoering praktijkonderzoek. FLOS hanteert dezelfde doelen als FLOT en heeft daar een extra leerdoel aan toegevoegd: de aanpak en opbrengsten van onderzoek delen in presentatie- en discussievorm met de beroepsgroep en externe deskundigen in formele settings. Studenten presenteren hun onderzoek op hun opleidingsschool en/of op het jaarlijkse symposium van de Academische Opleidingsscholen Limburg (AOSL) en het FLOS-lectoraat Integratief Opleiden & Boundary Crossing. In juni 2017 namen de eerste masterstudenten daaraan deel. Het auditteam is positief over deze wijze van kennisdeling.

Werkplekleren (generiek)

Het werkplekleren bij FLOS start direct in het eerste studiejaar. De student krijgt vanuit diverse onderwijseenheden - vakdidactiek, onderwijskunde, praktijkonderzoek – (vak)didactische (leerwerk)taken, achtergrondinformatie, concepten en ideeën om het leren op de werkplek te bevorderen. FLOS en het werkveld willen dat studenten een actieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de schoolpraktijk.

Vanaf de start richt de student een weblog in, waarin hij gedurende het werkplekleren zijn competentieontwikkeling vastlegt. De vertegenwoordigers vanuit werkveld spraken tijdens de audit enthousiast over het weblog: de praktijkbegeleiders kunnen stap voor stap volgen wat de student doet. Voor de instituutopleider is het weblog een goed instrument om te bepalen of het aantal onderwijsactiviteiten voldoende is in het perspectief van de competentieontwikkeling van de student.

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan (de borging van) de kwaliteit van de begeleiding op de werkplek. In principe lopen de studenten stage op een van de scholen AOSL en benut de opleiding de begeleidingsstructuur van werkplekbegeleider, schoolopleider en instituutopleider die al aanwezig is voor de studenten van de tweedegraadslerarenopleidingen van FLOS. Dat acht het auditteam waardevol. Maar het auditteam zag nog aspecten die aandacht behoeven. Zo is de instituutbegeleider niet automatisch een vakdidacticus vanuit de eigen opleiding. Een vakdidacticus kan de student wel bezoeken. Daarnaast vraagt het begeleiden van masterstudenten ook andere (vak)didactische kennis en vaardigheden. Daaraan zou FLOS aandacht mogen besteden, omdat de deskundigheidsbevordering zich vooral richt op de begeleiding van haar bachelorstudenten.

De studenten die het auditteam sprak, hadden tot nu toe wisselende ervaringen met de begeleiding, maar toonden zich initiatiefrijk. Zo was een student die op zijn school de enige leraar was in zijn vak, op zoek gegaan naar een werkplekbegeleider bij een aanverwant vak. Een andere student had een video-opname van een uitgevoerde opdracht voor feedback voorgelegd aan een vakdidacticus van haar eigen opleiding, omdat de instituutbegeleider geen vakdidacticus was in haar vak.

Uit het studenthoofdstuk in de Zelfevaluatie is gebleken dat (de invulling van) het werkplekleren binnen deze nieuwe masteropleidingen nog in beweging is, o.a. naar aanleiding van kritische opmerkingen van studenten. Dat zorgt soms voor onduidelijkheid. Studenten vinden het echter een goed teken dat er naar hen wordt geluisterd. Ze merken ook nog verschillen in de eisen die de verschillende instituutopleiders stellen. Dit is inmiddels een onderwerp van gesprek in kalibratiebijeenkomsten van de instituutopleiders.

Studenten zijn overigens wel tevreden over de stage, de praktijkgerichtheid van hun opleiding en het contact met de beroepspraktijk.

Het auditteam adviseert FLOS de lijn van professionele afstemming verder te ontwikkelen, leidend tot meer uniformiteit in de begeleiding en de beoordeling van de praktijkcomponent. De beoogde innovatieve kwaliteit en het vakdidactisch handelen zouden daarbij leidend moeten zijn.

Het opleidingsspecifieke programma Wiskunde

De voltijdopleiding Wiskunde van FLOS kent dezelfde leerlijnen in het programma als de deeltijdopleiding Wiskunde van FLOT. De kennisbasis is leidend voor het opleidingsspecifieke programma. Vanwege een andere visie van de vakgroep en vanwege het feit dat het hier gaat om een voltijdopleiding, kent het programma van FLOS wel een andere opbouw.

▪ Leerlijn vakinhoud

De vakinhoudelijke modules zijn afgestemd op de vijf inhoudelijke domeinen uit de kennisbasis. (Zie standaard 1.)

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding heeft gezorgd voor volgorde, een opbouw in moeilijkheidsgraad. Zo leren de studenten binnen het domein Analyse eerst de basis/de technieken van differentiëren, integreren en convergentiecriteria en -stellingen, om die vervolgens te kunnen toepassen.

De opleiding zorgt ook voor samenhang. Zo wordt de module Lineaire Algebra gelijktijdig met de module Differentiaalvergelijkingen aangeboden, omdat een aantal wiskundige technieken bij beide modules op eigen wijze toegepast wordt. Studenten waarderen de samenhang die zo ontstaat.

Tevens verbinden de docenten de lesstof in de vakinhoudelijke lessen, bijvoorbeeld bij Analyse, direct aan wat de studenten in de praktijk kunnen tegenkomen. Dat is een sterk element.

De wetenschappelijke grondslagen krijgen aandacht in de module Grondslagen van de Wiskunde. De Geschiedenis van de Wiskunde is daarin geïntegreerd. Hiermee heeft de opleiding een duidelijke eigen keuze gemaakt.

Het auditteam is zeer te spreken over het stevige vakinhoudelijke programma.

▪ Leerlijn vakdidactiek

De leerlijn vakdidactiek kent vier modules die toegespitst zijn op de rol van de leraar als vakdidacticus. Alle modules zijn uitvoerbaar op de werkplek.

De modules vakdidactiek 1 en 2 worden gedurende de hele opleiding aangeboden, met uitzondering van de laatste periode. Door de spreiding van de modules kunnen de docenten en studenten voortdurend de koppeling maken tussen vakinhoud, vakdidactiek en hetgeen zich voordoet op de werkplek en de beroepsproducten van de student.

In de laatste periode komen de modules Centrale Examens en Vakoverstijgend projectonderwijs aan bod. In deze laatste module plaatst de opleiding de wiskunde in perspectief vanuit de toepassing in ander vakgebieden.

Diverse innovatieve uitgangspunten uit de lerarenagenda zoals gepersonaliseerd leren en digitaal ontwikkelen, krijgen binnen de vakdidactiek modules aandacht. Ook is er volop aandacht voor thema's als het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA).

De vakdidactieklijn is recent besproken met de werkveldcommissie. Die is zeer positief over de invulling van deze leerlijn. De verscheidenheid aan onderwerpen en het belichten van verschillende oplossingsstrategieën worden geprezen.

Uit de evaluaties, de gesprekken tijdens de audit en het studentenhoofdstuk in de Zelfevaluatie blijkt dat de studenten Wiskunde zeer tevreden zijn over hun opleiding. Ze krijgen bruikbare zaken aangeboden en de opdrachten zijn heel realistisch. Ze sluiten een op een aan bij de werkzaamheden die de studenten in het werkveld moeten uitvoeren, aldus de studenten.

Onderzoek bij Wiskunde

Naast de module praktijkonderzoek in het generieke programma, besteedt de opleiding ook in het opleidingsspecifieke programma aandacht aan (wiskunde)onderzoek. Zo voeren de studenten een statistisch onderzoek uit bij de module Statistiek, zijn de beroepsproducten van de vakdidactische modules o.a. gebaseerd op wetenschappelijke literatuur en voeren de studenten bij de module Vakverdieping een inhoudelijk onderzoek uit rondom een wiskundig inhoudelijk thema. Daarmee bevordert de opleiding de kritische reflectieve en onderzoekende houding van dat studenten in de dagelijkse (wiskunde)onderwijspraktijk.

Internationale dimensie Wiskunde

De aandacht voor de internationale dimensie in de opleiding Wiskunde komt met name tot uiting in het gebruik van internationale vakliteratuur die van universiteiten wereldwijd komt. Het auditteam constateert dat de aandacht voor andere internationale aspecten, zoals meten, onderzoeken, vergelijken met andere situaties, (nog) minimaal is. Het auditteam adviseert de opleiding te doordenken wat de internationale dimensie voor wiskundeonderwijs kan inhouden. Zoals onder standaard 1 in het generieke rapport is beschreven, heeft FLOS inmiddels doelstellingen uitgewerkt en zijn er eerste ideeën voor nadere invulling met partners uit het regionale werkveld en de Euregio.

Didactische uitgangspunten en werkvormen (generiek)

FLOS hanteert een aantal duidelijke didactische uitgangspunten: i) constructive alignment, ii) een koppeling tussen theorie en praktijk en iii) practice what you preach, waarbij de docent voorbeeldgedrag toont. FLOS zorgt voor een uitdagend leerklimaat en onderwijs dat studenten gericht activeert tot hogere orde leeractiviteiten en betekenisvol leren. De werkvormen die de opleidingen hierbij inzetten – zoals colleges, onderwijsleergesprekken, brainstorm, presentaties – zijn passend. Docenten hanteren bij de vakinhoudelijke en vakdidactische onderwijseenheden verschillende werkvormen die aankomende leraren op hun beurt toepassen in hun eigen beroepspraktijk.

Instroom (generiek)

FLOS richt zich met haar programma primair op studenten die vanuit de tweedegraadslerarenopleidingen willen doorstromen naar de master. Maar ook leraren die werkzaam zijn in het tweedegraads gebied kunnen instromen. Voor vwo'ers biedt FLOS een versneld traject. Deze studenten krijgen de mogelijkheid hun bachelor in drie jaar te doen en aansluitend daarop de tweejarige master te volgen.

Studeerbaarheid, studielast, studievoortgang (generiek)

FLOS heeft het programma gespreid over twee studie jaren. Er zijn twee vaste lesdagen en daarnaast in principe twee dagen voor werplekuren, praktijkonderzoek en zelfstudie en een dag om vrij in te vullen voor bijvoorbeeld een parttime-baan. In de voorlichting geeft FLOS duidelijk aan dat de studie zeker in combinatie met werken zwaar is. FLOS adviseert de studenten daarom niet meer dan 0,2 tot 0,4 fte te werken.

Uit de evaluaties en de gesprekken met de studenten tijdens de audit is gebleken dat het pittig is om de studie in twee jaar af te ronden. Als ze er niet te veel uren naast werken, is het wel haalbaar, aldus de studenten. Over de mate waarin de studiepunten overeenkomen met de daadwerkelijke studielast, zijn de studenten kritisch. Daarover zijn de opleidingen in gesprek met de klankbordgroep.

FLOS houdt met betrekking tot de studeerbaarheid van deze nieuwe opleidingen en de studievoortgang voortdurend vinger aan de pols. Daar waar nodig stelt ze het programma zo snel als mogelijk bij.

FLOS biedt werkende studenten die dat wensen nu mogelijkheden te temporiseren en de studie te spreiden over drie jaren. De studenten waarderen deze flexibiliteit.

FLOS volgt wat betreft de studieloopbaanbegeleiding en informatie over de studievoortgang hetzelfde beleid als FLOT. In elke masteropleiding vervult de mastercoördinator of een van de opleiders de rol van studieloopbaanbegeleider (SLB'er). Hij is het eerste aanspreekpunt voor de student. Studenten zijn tevreden over de kwaliteit van de begeleiding door de SLB'er en de docenten en over de feedback die zij geven.

Wiskunde

De studenten Wiskunde zijn tevreden over de studeerbaarheid, de spreiding en de haalbaarheid van deadlines. Maar zoals al hierboven is vermeld, komt het aantal studiepunten niet altijd overeen met de daadwerkelijke studielast. De opleiding is reeds bezig de studielast van de modules Vakdidactiek 1 en 2 aan te passen. Tevens stelt de opleiding zich op het standpunt dat kwaliteit boven kwantiteit moet staan bij de beroepsproducten van deze modules. Dat vermindert eveneens de studielast.

Docententeam

Generiek

Het auditteam heeft geconstateerd, dat FLOS een duidelijk personeelsbeleid voert en ervoor zorgt dat de docenten beschikken over de benodigde kwaliteit om les te kunnen geven als lerarenopleider van masterstudenten.

Voor de ontwikkeling en uitvoering van de masteropleidingen heeft FLOS sinds 2014 geïnvesteerd in nieuwe lerarenopleiders en in professionalisering van zittende lerarenopleiders. Er zijn in totaal voor de drie opleidingen (Wiskunde, Nederlands en Engels) vijf nieuwe lerarenopleiders aangenomen.

Alle opleiders van FLOS zijn mastergeschoold, ruim 17% van het totale docentencorps is gepromoveerd of promovendus. Alle opleiders hebben een onderwijsbevoegdheid en het merendeel heeft recente ervaring met lesgeven in de bovenbouw havo/vwo. Dat acht het auditteam belangrijke aspecten. De meeste docenten geven zowel in de bachelor- als de masteropleidingen les.

In het personeelsplan dat FLOS momenteel opstelt, werken de opleidingen de transformatie naar een adaptieve organisatie uit die meebeweegt met de ontwikkelingen in het dynamisch werkveld. De opleidingen willen de samenwerking met het werkveld versterken, banden met de collega's aanhalen en samen met het veld het op de bovenbouw havo-vwo gericht onderwijs vormgeven. De VELON⁶-standaard voor lerarenopleiders zal net als bij FLOT deel uitmaken van het beleid. Dat acht het auditteam goede ontwikkelingen.

De professionalisering van de docenten van FLOS heeft zich de afgelopen jaren met name gericht op het vergroten van de eigen toets- en/of onderzoeksdiskundigheid, mediawijsheid en begeleidingsvaardigheden.

Het is een sterk punt, dat de nieuwe lerarenopleiders in het eerste jaar een collega krijgen toegewezen als begeleider en aanspreekpunt.

Wiskunde

De opleiding Wiskunde wordt verzorgd door acht opleiders, waarvan er één gepromoveerd is en een bezig is met een promotietraject. Driekwart van de docenten heeft recente werkervaring in de bovenbouw havo-vwo. Zes docenten zijn instituutsopleider en zes zijn onderzoeksbegeleider. Dat betekent dat bijna het hele team is betrokken bij het werkplekleren en het praktijkonderzoek.

⁶ VELON: Vereniging van Lerarenopleiders Nederland

Uit de evaluaties en de gesprekken tijdens de audit, blijkt dat de studenten zeer tevreden zijn over de grote inhoudelijke deskundigheid en de didactische kwaliteit van de docenten en hun kennis van de beroepspraktijk. De docenten zijn zeer inspirerend.

(Opleidingsspecifieke) voorzieningen

Het auditteam beoordeelt de generieke materiële voorzieningen en de huisvesting als adequaat. De locatie beschikt over voldoende grotere en kleine lokalen. In het FLOS gedeelte zijn de ruimten open, waardoor de toegankelijkheid groot is en de samenwerking wordt gestimuleerd. Er is een fysieke mediatheek aanwezig waar studenten actuele nationale en internationale vakliteratuur en (wetenschappelijke) vaktijdschriften gericht op de verschillende opleidingen en vakspecifieke databases kunnen raadplegen. Daarnaast hebben de studenten vanaf elke plek toegang tot digitale bronnen.

In de digitale leer- en werkomgeving Sharepoint kan elke student zijn eigen digitaal portfolio bijhouden. Via deze portal is ook alle opleidingsspecifieke en algemene informatie te raadplegen.

De studenten kunnen op elk moment informatie over hun studievoortgang opvragen via het studentvolgsysteem Progress.

Wiskunde

De opleiding Wiskunde heeft nieuwe informatiedragers aangeschaft, specifiek gericht op de masteropleiding. Naast diverse wiskunde tijdschriften, beschikt de opleiding over lesmaterialen zoals Kugeli, Polydron, Geomag en diverse wiskundige spellen. De benodigde software is aanwezig.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel, dat de master lerarenopleiding Wiskunde van FLOS een sterk praktijkgerichte opleiding is, die verzorgd wordt door een goed opgeleid team van docenten. Via professionaliseringsactiviteiten zorgt de opleiding ervoor dat de docenten goede lerarenopleiders zijn en blijven. De studenten Wiskunde zijn zeer tevreden over hun docenten.

De opleiding biedt de studenten aan de hand van het generieke programma (LEI, INON, praktijkonderzoek en werkpleklernen) en de leerlijnen vakinhoud en vakdidactiek goede mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden tot op masterniveau te ontwikkelen.

De modules LEI en INON spelen goed in op de ontwikkeling van de leraar als innovator en vernieuwer van het onderwijs en de opdrachten die studenten moeten uitvoeren, sluiten nauw aan bij wat het werkveld van de masterstudenten verwacht. Het leren op de werkplek zit goed in elkaar. De studenten zijn tevreden over de stage en de praktijkgerichtheid. Het is wel belangrijk dat de opleiding maximale invloed heeft op de kwaliteit van de werkplek en de begeleiders. Het weblog is een mooi instrument om de ontwikkeling van de student te volgen. Het opleidingsspecifieke programma voor wiskunde is een stevig programma en de docenten zorgen voor een duidelijke verbinding tussen vakinhoud en vakdidactiek. Studenten zijn hierover heel tevreden, met name over de bruikbaarheid en de aansluiting op de realiteit. De opleiding Wiskunde bevordert in het (opleidingsspecifieke) programma de kritische reflectieve en onderzoekende houding van dat studenten in de dagelijkse (wiskunde)onderwijspraktijk.

Met de nadere invulling van de internationale dimensie is de opleiding aantoonbaar bezig.

De huisvesting en de generieke en opleidingsspecifieke materiële voorzieningen zijn goed op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande sterke elementen – innovatief en praktijkgerichte generieke programmaonderdelen, stevig en zeer bruikbaar wiskundeprogramma met een sterke verbinding tussen vakinhoud en vakdidactiek, aandacht voor onderzoek, goede docenten – tot het oordeel 'goed' voor deze standaard. De aandachtspunten met betrekking tot het werkplekleren en de internationale dimensie staan dit oordeel niet in de weg.

7.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Fontys Hogescholen hebben jarenlang geïnvesteerd in toetsen en beoordelen. Dat ziet het auditteam aantoonbaar terug bij FLOS. Het auditteam adviseert de opleidingen dit hoog te houden.

FLOS heeft haar toetsbeleid volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld, als FLOT, maar FLOS heeft hier en daar andere keuzen gemaakt in de toetsvormen. Ook het toetsen en beoordelen van het werkplekleren is anders ingericht. Tevens heeft FLOS een eigenstandige examencommissie.

Om die reden is er voor gekozen over de toetsing binnen FLOS apart te rapporteren in dit vakspecifieke rapport van de masteropleiding Wiskunde.

De opleidingen hebben in de verschillende CLOTS⁷-schema's goed inzichtelijk gemaakt wat de samenhang is tussen competenties, leerdoelen en de toetsen en toetsvormen.

Elke opleiding heeft het toetsbeleid nader uitgewerkt in een opleidingsspecifiek toetsplan en voor elke summatieve toets een toetsmatrijs opgesteld.

Het toetsen van de generieke vakken LEI en INON, de toetsing van het werkplekleren en het praktijkonderzoek gebeurt in de drie masters op dezelfde manier. De toetsen zijn gekoppeld aan de beheersingsniveaus van Bloom⁸. De opleidingen hanteren de beheersingsniveaus van Bloom ook in de vakspecifieke toetsen.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De opleidingen zorgen er op verschillende manieren voor dat de toetsen, valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het Toetsbeleidsplan. Dat doen zij zowel voor het generieke als opleidingsspecifieke curriculum o.a. door:

- in de studiegidsen en modulewijzers duidelijk de wijze van toetsing en de samenhang tussen de competenties, leerdoelen en beoordelingscriteria te beschrijven;
- aan de hand van gevarieerde toetsvormen te beoordelen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt;
- het zogenoemde vier-ogenprincipe toe te passen bij het construeren van toetsen en waar van toepassing bij de beoordeling;
- rubrics en correctiemodellen op te stellen;
- examinatoren in te zetten die minimaal een certificaat Basis Kwalificatie Examinering (BKE) hebben behaald
- bij de beoordeling van het praktijkonderzoek, het eindgesprek bij de stage en het competentie-examen altijd meerdere beoordelaars in te zetten en het werkveld te vragen als adviseur;
- o.l.v het FLOT lectoraat 'Professionalisering van de beroepsgroep leren en lerarenopleiders' deel te nemen aan onderzoeksbijeenkomsten om eenduidigheid in de beoordeling te bevorderen;

Wiskunde

Het auditteam heeft ook zelf naar een aantal toetsen van de opleiding Wiskunde gekeken. Het auditteam trof verschillende toetsvormen aan met duidelijke correctiemodellen of een rubric.

⁷ CLOTS: competenties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

⁸ Beheersingsniveaus van Bloom: kennen, begrijpen, toepassen, analyseren, synthetiseren, evalueren

De doelen van de toetsen waren uitvoerig beschreven en de toetsen en opgaven waren passend bij deze doelen. Ook in de toetsmatrijs was een duidelijke relatie te zien met de leerdoelen. De toetsen die het auditteam inzag, waren correct beoordeeld. Bij een van de toetsen zaten mooie producten.

Uit evaluaties, het studentenhoofdstuk en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten over het algemeen tevreden zijn over de toetsen. Wel stellen de studenten Wiskunde dat de toetsen bij Wiskunde soms te gemakkelijk zijn in vergelijking met de lesstof of omgekeerd. Het auditteam acht dit voor een jonge opleiding in ontwikkeling niet vreemd. Het is belangrijk dat de docenten daar in overleg met elkaar en met de studenten goed naar kijken.

Examencommissie en toetscommissie

De bachelor- en masteropleidingen van FLOS hebben samen één examencommissie, die bestaat uit negen leden. Vanuit elk team (alfa, bèta, gamma) heeft een vertegenwoordiger zitting. Ook is er een extern lid in de commissie opgenomen.

De examencommissie heeft erop toegezien, dat de opleidingen hun toetsen hebben voorgelegd aan andere masterlerarenopleidingen in het land, daar FLOS daar zelf nog weinig ervaring mee heeft. Dat is een goed initiatief. De examencommissie gaat de komende tijd kritisch kijken naar de eerste eindresultaten.

De examencommissies van FLOT en FLOS vergaderen twee à drie maal per jaar met elkaar en stemmen af over zaken als vrijstellingen, fraudebeleid en kwaliteitsborging van toetsing.

Voor specifieke expertise op het gebied van toetsing doet de commissie een beroep op het lectoraat 'Kwaliteit van toetsen en beoordelen van FLOT'. De voorzitter van de examencommissie is lid van de kenniskring van dit lectoraat. Dat is mooi.

Het auditteam constateert, dat de examencommissie haar rol consciëntieus vervult.

FLOS kent ook een toetscommissie die samen met de instituutsdirectie het toetsbeleid heeft ontwikkeld. In de toetscommissie participeren leden van alle teams.

De instituutsdirectie is verantwoordelijk voor de continue verbetering en borging van het onderwijsproces inclusief de toetsing en professionalisering op dit terrein en laat zich daarbij adviseren door de examencommissie. De toetscommissie adviseert en ondersteunt de opleidingen.

Afstuderen

De ijkpunten van de masterlerarenopleidingen van FLOS om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk:

- de studenten studeren af met een praktijkonderzoek waarin zij een verlegenheidssituatie uit de beroepspraktijk signaleren en onderzoeken. Daarbij moeten zij gebruik maken van wetenschappelijke literatuur en passende sociaalwetenschappelijke methoden van onderzoek. Op grond van de onderzoeksresultaten moeten de studenten komen tot een aanpassing van de beroepspraktijk of daartoe aanbevelingen geven. De beoordeling wordt uitgevoerd door twee examinatoren van wie de eerste examiner niet betrokken is geweest bij de begeleiding. In het eindgesprek toetsen de examinatoren 'de onderzoekende houding' van de student;
- de toetsing van het werkplekleren bestaat uit twee onderdelen:
 - i) een eindgesprek op de school met de instituutsopleider, de werkplekbegeleider en eventueel de schoolopleider. Dit gesprek resulteert in een adviescijfer voor het werkplekleren. Voor de beoordeling maakt FLOS gebruik van dezelfde criteria als FLOT.
 - ii) een competentie-examen in de vorm van een criterium-gericht interview. Het weblog met bewijsstukken van de student vormt de basis voor dit gesprek. Het gesprek wordt gevoerd door de instituutsopleider en een vakdidacticus van de opleiding (en de werkplekbegeleider als adviseur). De vakdidacticus kijkt specifiek naar het gerealiseerd niveau op competentie 3 (vakinhoudelijk en didactisch competent). Daarmee zorgt FLOS ervoor dat het dilemma van het goed kunnen beoordelen van deze competentie is opgelost indien er sprake is van een niet-vakdidactisch onderlegde instituutsbegeleider.

Bij de beoordeling maken de examinatoren gebruik van een rubric en het examen leidt tot een eindcijfer. Het competentie-examen vormt de afsluiting van de opleiding. Het competentie-examen dat gestart is als pilot voor de cohorten 2015 en 2016, wordt nu verder uitgerold.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel, dat het toetssysteem van FLOS in generieke zin stevig staat. De opleiding Wiskunde toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleiding heeft voor elke summatieve toets een toetsmatrijs en een beoordelingsformulier met criteria (en rubrics) opgesteld. De moeilijkheidsgraad van sommige Wiskundetoetsen behoeft nog aandacht.

De ijkpunten om het gerealiseerd niveau van de afstudeerders vast te stellen, zijn voor alle betrokkenen duidelijk. Omdat er nog geen studenten zijn afgestudeerd, kan het auditteam geen uitspraak doen over de wijze waarop de docenten deze eindwerken hebben beoordeeld. De examencommissie vervult haar rol in de borging van het toetsen en beoordelen consciëntieus.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Wiskunde zonder meer een 'voldoende' verdient voor deze standaard.

7.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Omdat in september 2017 pas de eerste twee studenten van de master lerarenopleiding Nederlands en de eerste twee studenten van de master lerarenopleiding Engels bij FLOS zijn afgestudeerd en de master lerarenopleidingen Wiskunde ten tijde van de audit nog geen afgestudeerden kende, kan het auditteam nog geen uitspraak doen over het functioneren van de afgestudeerden van FLOS in de praktijk.

De vertegenwoordigers vanuit het werkveld die het auditteam sprak, waren positief over het niveau dat de studenten van de genoemde opleidingen lieten zien tijdens het werkplekleren in hun scholen.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Zoals in het generieke rapport is vermeld, hebben het kern- en vakpanel in totaal van vier studenten van elke opleiding van FLOT eindwerken bestudeerd uit 2015-2016 en 2016-2017 en aanvullend van FLOS eindwerken van de eerste twee studenten Nederlands en de eerste twee studenten Engels die in augustus 2017 afstudeerden.

De eindwerken van de opleiding Nederlands en Engels van FLOS betroffen de verslagen van praktijkonderzoeken en de weblogs op basis waarvan de studenten hun competentie-examen en criteriumgericht interview aflegden. Deze beoordeelde het auditteam als voldoende tot goed. Van de master lerarenopleiding Wiskunde van FLOS waren er nog geen eindwerken beschikbaar. Wel heeft het auditteam de eindwerken gezien van vier studenten van de master lerarenopleiding Wiskunde van FLOT, de opleiding die onder hetzelfde crohonummer functioneert. Deze eindwerken beoordeelde het auditteam als voldoende tot goed.

Tijdens de audit bij de master lerarenopleidingen van FLOT en FLOS is ook gesproken over het (onderwerp van het) masteronderzoek. Het auditteam beveelt de opleidingen van FLOS aan om samen met de opleidingen van FLOT op landelijk niveau met de andere master lerarenopleidingen en met vertegenwoordigers vanuit het werkveld af te stemmen over de eisen aan het (onderwerp voor) masteronderzoek. Daarbij zouden zij ook een afbakening moeten maken van het onderzoek binnen de eigen master lerarenopleidingen ten opzichte van het masteronderzoek dat studenten binnen andere educatieve masters geacht worden uit te voeren.

Weging en Oordeel

Het auditteam kan nog geen uitspraak doen over het gerealiseerde niveau in de eindwerken en over het functioneren van de afgestudeerden van de master Wiskunde van FLOS in de praktijk. Gezien het feit, dat i) de studenten Wiskunde van FLOS op basis van dezelfde eindwerken afstuderen als de studenten van FLOT en ii) FLOS dezelfde eisen stelt aan deze eindwerken en gezien het feit, iii) dat alle eindwerken die het auditteam van de master lerarenopleidingen van FLOT beoordeelde van een voldoende niveau waren en iv) de eindwerken van de master lerarenopleidingen Nederlands en Engels van FLOS eveneens van een voldoende niveau waren, heeft het auditteam er vertrouwen in dat de afgestudeerdossiers van de studenten Wiskunde in de nabije toekomst eveneens zullen laten zien dat die studenten dat masterniveau hebben bereikt. Daarin weegt ook mee, dat de vertegenwoordigers vanuit het werkveld positief zijn over het niveau van de studenten die stagelopen/werken in hun scholen.

Daarnaast vallen de opleidingen Wiskunde van FLOT en FLOS onder hetzelfde crohonummer en acht het auditteam een gelijkloidend eindoordeel over standaard 4 voor de beide locaties op zijn plaats.

Het auditteam komt daarom tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

8. ALGEMEEN EINDOORDEEL WISKUNDE

De master lerarenopleiding Wiskunde van FLOS biedt een innovatief, stevig en zeer bruikbaar wiskundeprogramma. De studenten zijn zeer tevreden over de inspirerende docenten die deze opleiding verzorgen.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding voor standaard 1 met betrekking tot de leeruitkomsten zonder meer een 'voldoende' verdient. De opleiding is in de basis heel gedegen, maar moet in de komende tijd nog flink wat werk verzetten en samen met de curriculumcommissie het nieuwe opleidingsprofiel uitwerken en een vertaling maken naar het generieke en opleidingsspecifieke curriculum. Daarbij is ook de explicitering van het masterniveau in concrete gedragingen van belang.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voor standaard 2 met betrekking tot het generieke en opleidingsspecifieke programma, docententeam en de voorzieningen een 'goed' verdient.

Het auditteam beoordeelt standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen zonder meer als 'voldoende'.

Gezien het feit, dat het auditteam de eindwerken van de studenten Wiskunde van FLOT als voldoende beoordeelde, de opleidingen Wiskunde van FLOT en FLOS onder hetzelfde croho vallen en gezien het feit, dat het werkveld tevreden is over het niveau dat de studenten Wiskunde van FLOS in het werkplekleren laten zien, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 4.

Het auditteam komt het op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de master lerarenopleiding Wiskunde van FLOS .

9. AANBEVELINGEN WISKUNDE

- Het auditteam adviseert FLOS met de aandachtspunten rondom de begeleiding in het werkplekleren in de bovenbouw havo-vwo en de borging van de vakdidactische deskundigheid van de werkplekbegeleiders en schoolopleiders, aan de slag te gaan. Het auditteam adviseert de lijn van professionele afstemming verder te ontwikkelen, leidend tot meer uniformiteit in de begeleiding en de beoordeling van de praktijkcomponent. De beoogde innovatieve kwaliteit en het vakdidactisch handelen zouden daarbij leidend moeten zijn.
- Het auditteam adviseert de opleiding te doordenken wat de internationale dimensie voor wiskundeonderwijs kan inhouden.
- Het is belangrijk dat de docenten in overleg met elkaar en met de studenten nog eens goed kijken naar de moeilijkheidsgraad van bepaalde wiskunde toetsen, omdat die soms te makkelijk en soms te moeilijk zijn vergeleken met de aangeboden lesstof.
- Het auditteam beveelt de opleidingen van FLOS aan om samen met de opleidingen van FLOT op landelijk niveau met de andere master lerarenopleidingen en met vertegenwoordigers vanuit het werkveld af te stemmen over de eisen aan het (onderwerp voor het) masteronderzoek. Daarbij zouden zij ook een afbakening moeten maken van het onderzoek binnen de eigen master lerarenopleidingen ten opzichte van het masteronderzoek dat studenten binnen andere educatieve masters geacht worden uit te voeren.

10. SCORETABEL WISKUNDE

Scoretabel paneloordelen Fontys Lerarenopleiding Sittard - Fontys Hogescholen hbo- masteropleiding Wiskunde voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding

Leraar Nederlands

voltijd

Fontys Lerarenopleiding Sittard

Fontys Hogescholen

11. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN NEDERLANDS

11.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de masterlerarenopleiding Nederlands voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de master leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Nederlands vormt het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en didactisch competent.

Vakinhoudelijke kennisbasis Nederlands

De kennisbasis Nederlands bestaat uit vijf domeinen:

i) vakdidactiek, ii) taalvaardigheid, iii), taalkunde, iv) letterkunde en v) wetenschappelijke grondslagen en ontwikkelingen.

Deze vijf domeinen zijn weer onderverdeeld in twintig (verplichte) subdomeinen.

In 2017 zullen de opleidingen in het Landelijk Overleg Vakmasters (LOVM) de kennisbasis herijken. De opleiding Nederlands van FLOS participeert hierin.

Zie voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten) het generieke gedeelte van dit rapport.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de masteropleiding Nederlands van FLOS zeker een 'voldoende' verdient. Zie voor de weging en de onderbouwing van dit oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Dit oordeel heeft ook betrekking op de opleiding Nederlands.

11.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidingsspecifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

De master lerarenopleiding Nederlands van FLOS heeft haar onderwijsprogramma's op dezelfde wijze en volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld als de opleiding Nederlands van FLOT, maar FLOS heeft wel andere accenten gelegd, o.a. vanwege het feit dat FLOS de opleiding in een voltijdvariant aanbiedt.

Om die reden is er voor gekozen over de onderwijsleeromgeving van FLOS apart te rapporteren in dit vakspecifieke rapport van de masteropleiding Nederlands.

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

De opleiding heeft de koppeling tussen de competenties en de onderwijseenheden uitgewerkt in een generiek CLOTS⁹-schema en een opleidingsspecifiek KLOTS-schema. In dit laatstgenoemde schema hebben de afzonderlijke opleidingen de koppeling tussen de opleidingsspecifieke kennisbasis en het vakinhoudelijk en vakdidactisch deel van het programma zichtbaar gemaakt. Daarmee borgen de opleidingen dat de studenten aan het einde van hun studie alle eindkwalificaties hebben kunnen ontwikkelen.

Opzet en inhoud van het programma

Het programma van de lerarenopleidingen van FLOS omvat 90 EC verdeeld over twee studiejaar. Het programma is opgebouwd uit:

- 60 EC aan vakinhoud en vakdidactiek, die bijdragen aan de ontwikkeling van competentie 3 en 7. De kennisbasis van de afzonderlijke opleidingen is hierin geïmplementeerd;
- 30 EC aan onderwijskunde, het leren in de praktijk (werkplekleren) en het afsluitend praktijkonderzoek. Deze onderdelen dragen bij aan de ontwikkeling van alle zeven competenties op masterniveau.

Zoals al onder standaard 1 in het generieke rapport is vermeld, gaat FLOS aan de slag met het doorontwikkelen van het curriculum van de masteropleidingen.

Onderwijskunde (generiek)

De onderwijseenheid Onderwijskunde bestaat uit de modules Leren en Instructie (LEI) en Innoveren in het onderwijs (INON).

Tijdens LEI leert de student om vanuit een leerpsychologische stroming (behaviorisme, cognitivisme of constructivisme) een schoolplan te ontwerpen. Er is aandacht voor visievorming, instructional design modellen, leerprincipes, evaluatie en leeromgeving. Deze module is aangescherpt na opmerkingen van de studenten van de eerste cohorten. Ook de uniformiteit in de aanpak en de beoordeling door de docenten vroeg in eerste instantie nog aandacht.

⁹ De letters van CLOTS/KLOTS staan voor de termen: competenties/kwalificaties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

Tijdens INON evalueren de studenten een recente onderwijsinnovatie uit de beroepspraktijk i.c. in de eigen school. De studenten moeten daarbij een kritische houding aannemen en de school adviseren over de betreffende innovatie. Tevens moeten de studenten zorgen voor kennisdeling, o.a. via posterpresentaties aan lerarenopleiders en medestudenten. Het werkveld is daarbij uitgenodigd.

Het auditteam ziet evenals FLOS en de scholen het grote belang van de leraar als innovator en vernieuwer van het onderwijs in de krimpende regio Limburg. De scholen in Limburg experimenteren met onderwijsvormen en het is belangrijk dat de toekomstige masterleraren daarin een sterke rol kunnen spelen. De opleiding onderhoudt daarover nauw contact met het werkveld.

Het auditteam constateert dat de modules LEI en INON en de opdrachten die studenten moeten uitvoeren, nauw aansluiten bij wat het werkveld van de masterstudenten verwacht. De studenten die het auditteam sprak, merkten op dat zij in deze modules leren hoe zij zich als masterdocent in de school kunnen bewegen. De school vraagt meer van hen dan alleen te kunnen lesgeven. FLOS stimuleert hen een kartrekker te zijn.

Praktijkonderzoek (generiek)

De onderwijsseenheid praktijkonderzoek bestaat uit twee samenhangende programmaonderdelen: voorbereiding praktijkonderzoek en uitvoering praktijkonderzoek. FLOS hanteert dezelfde doelen als FLOT en heeft daar een extra leerdoel aan toegevoegd: de aanpak en opbrengsten van onderzoek delen in presentatie- en discussievorm met de beroepsgroep en externe deskundigen in formele settings. Studenten presenteren hun onderzoek op hun opleidingsschool en/of op het jaarlijkse symposium van de Academische Opleidingsscholen Limburg (AOSL) en het FLOS-lectoraat Integratief Opleiden & Boundary Crossing. In juni 2017 namen de eerste masterstudenten daaraan deel. Het auditteam is positief over deze wijze van kennisdeling.

Werkplekleren (generiek)

Het werkplekleren bij FLOS start direct in het eerste studiejaar. De student krijgt vanuit diverse onderwijsseenheden - vakdidactiek, onderwijskunde, praktijkonderzoek – (vak)didactische (leerwerk)taken, achtergrondinformatie, concepten en ideeën om het leren op de werkplek te bevorderen. FLOS en het werkveld willen dat studenten een actieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de schoolpraktijk.

Vanaf de start richt de student een weblog in, waarin hij gedurende het werkplekleren zijn competentieontwikkeling vastlegt. De vertegenwoordigers vanuit werkveld spraken tijdens de audit enthousiast over het weblog: de praktijkbegeleiders kunnen stap voor stap volgen wat de student doet. Voor de instituutopleider is het weblog een goed instrument om te bepalen of het aantal onderwijsactiviteiten voldoende is in het perspectief van de competentieontwikkeling van de student.

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan (de borging van) de kwaliteit van de begeleiding op de werkplek. In principe lopen de studenten stage op een van de scholen AOSL en benut de opleiding de begeleidingsstructuur van werkplekbegeleider, schoolopleider en instituutopleider die al aanwezig is voor de studenten van de tweedegraadslerarenopleidingen van FLOS. Dat acht het auditteam waardevol. Maar het auditteam zag nog aspecten die aandacht behoeven. Zo is de instituutbegeleider niet automatisch een vakdidacticus vanuit de eigen opleiding. Een vakdidacticus kan de student wel bezoeken. Daarnaast vraagt het begeleiden van masterstudenten ook andere (vak)didactische kennis en vaardigheden. Daaraan zou FLOS aandacht mogen besteden, omdat de deskundigheidsbevordering zich vooral richt op de begeleiding van haar bachelorstudenten.

De studenten die het auditteam sprak, hadden tot nu toe wisselende ervaringen met de begeleiding, maar toonden zich initiatiefrijk. Zo was een student die op zijn school de enige leraar was in zijn vak, op zoek gegaan naar een werkplekbegeleider bij een aanverwant vak.

Een andere student had een video-opname van een uitgevoerde opdracht voor feedback voorgelegd aan een vakdidacticus van haar eigen opleiding, omdat de instituutsbegeleider geen vakdidacticus was in haar vak.

Uit het studenthoofdstuk in de Zelfevaluatie is gebleken dat (de invulling van) het werkplekleren binnen deze nieuwe masteropleidingen nog in beweging is, o.a. naar aanleiding van kritische opmerkingen van studenten. Dat zorgt soms voor onduidelijkheid. Studenten vinden het echter een goed teken dat er naar hen wordt geluisterd. Ze merken ook nog verschillen in de eisen die de verschillende instituutopleiders stellen. Dit is inmiddels een onderwerp van gesprek in kalibratiebijeenkomsten van de instituutopleiders.

Studenten zijn overigens wel tevreden over de stage, de praktijkgerichtheid van hun opleiding en het contact met de beroepspraktijk.

Het auditteam adviseert FLOS de lijn van professionele afstemming verder te ontwikkelen, leidend tot meer uniformiteit in de begeleiding en de beoordeling van de praktijkcomponent. De beoogde innovatieve kwaliteit en het vakdidactisch handelen zouden daarbij leidend moeten zijn.

Het opleidingsspecifieke programma Nederlands

De voltijdopleiding Nederlands van FLOS kent dezelfde leerlijnen in het programma als de deeltijdopleiding Nederlands van FLOT. De kennisbasis is leidend voor het opleidingsspecifieke programma. Vanwege een andere visie van de vakgroep en vanwege het feit dat het hier gaat om een voltijdopleiding, kent het programma van FLOS wel een andere opbouw. Het verschil is ook dat er, behalve de module 'Literatuur als schoolvak' in de leerlijn letterkunde, geen aparte didactiekmodulen zijn. De vakdidactiek is namelijk geïntegreerd in de vakinhoudelijke modulen. De opleiding profileert zich nadrukkelijk met de leerlijn taalbeheersing.

▪ Leerlijn letterkunde

De leerlijn letterkunde bestaat uit zes modulen, drie in het eerste studiejaar van de opleiding en drie in het tweede.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding heeft gezorgd voor volgorde en opbouw in moeilijkheidsgraad. Zo legt de opleiding in het eerste jaar het zwaartepunt bij het uitbreiden van het analytische instrumentarium bij de student en het verwerven van kennis en inzicht in de literatuurgeschiedenis. In het tweede jaar ontwikkelen studenten onder andere hun individuele profilering aan de hand van keuzeleeslijsten en het ontwikkelen van een doorwrochte visie op de functie en het belang van literatuur binnen de context van het bovenbouwonderwijs.

De opleiding zorgt voor samenhang door in alle modules de lesstof te verbinden met de vakdidactiek. Zo kijkt de student bij de module 'Literatuur als schoolvak' bijvoorbeeld kritisch naar zijn eigen literatuuronderwijs, de manier waarop hij zijn eigen leerlingen in contact brengt met literatuur en waarom juist op deze manier. Hij leert zijn werkwijze onderbouwen met behulp van theorie en recente inzichten. Als afsluiting van de module doet de student onder andere een minionderzoek op zijn stageschool. Studenten zijn zeer tevreden over de samenhang die zo ontstaat. Ook het auditteam is hier erg over te spreken.

▪ Leerlijn taalkunde

De leerlijn taalkunde kent vijf modulen, alle gericht op het vergroten van het taalkundig inzicht en de daarbij behorende taalkundige kennis. Ook in deze leerlijn zorgt de opleiding voor samenhang. Zo doet de bespreking van historische teksten bij de leerlijn letterkunde vaak een beroep op kennis van het Middel- en Vroegnieuwennederlands van het vak 'Historische Taalkunde' in de leerlijn taalkunde. Ook bij deze leerlijn heeft het auditteam gezien dat de opleiding het verband met de didactiek legt. Na eerst een stevige basis in de algemene taalwetenschap te hebben opgedaan in het eerste studiejaar verdiepen de studenten zich vervolgens verder in het tweede jaar met behulp van het vak 'Toegepaste Taalwetenschap'. Zo verzorgen studenten onder begeleiding van hun docent in deze module twee gastlessen taalkunde in havo 4 van het Porta Mosana College in Maastricht. Zij laten hierbij onder andere zien dat zij in staat zijn wetenschappelijke inzichten adequaat te vertalen naar de schoolpraktijk.

De docent begeleidt in de voorbereiding van de lessen en observeert in de praktijk. Na afloop reflecteren studenten samen met de docent op hun activiteiten. De opleiding toont ook hier een toename in complexiteit in de loop van de twee studie jaren.

- **Leerlijn taalbeheersing**

In de leerlijn taalbeheersing, die zes modules bevat, verdiepen de studenten zich in de eigen argumentatieve, retorische, mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden. Daarnaast vertalen zij de theorie en de eigen ervaring naar didactisch handelen op verschillende niveaus en ontwikkelen zij een visie op adequate toetsing van de taalbeheersingsonderdelen van de schoolexamens. De opleiding legt het verband met de vakdidactiek doordat de studenten in alle modules van deze leerlijn een les verzorgen op een middelbare school. Hierbij zorgen studenten voor opnames van zichzelf, die zij achteraf bespreken met de docent en medestudenten. Zo geven studenten bij het vak 'Mondelinge taalvaardigheid' in het eerste studiejaar acht weken les in jaar vijf van een gymnasium op een school in de regio, waarbij zij samenwerken met classici en neerlandici van deze school. Na elke les bespreken de studenten de lesaanpak en de voortgang van de leerlingen met collega's, medestudenten en de eigen docent. De studenten die het auditteam sprak waren lovend over het niveau van de vaardigheden die zij aanleren. Dat zit hem volgens hen vooral in de vele manieren waarop zij moeten aantonen dat zij het vak beheersen, onder andere: redevoering geven, lessen geven, spreekvaardigheidsleerlijn opzetten en verantwoorden. En daar komt nog eens de sterke nadruk op reflectie bij, aldus de studenten.

De toename in complexiteit is onder andere zichtbaar doordat studenten in het tweede studiejaar bij het vak 'Schriftelijke taalvaardigheid' een schrijfvaardigheidsleerlijn ontwerpen en tevens een schoolexamen ontwikkelen met bijbehorende checklist en rubric.

Uit de evaluaties, de gesprekken tijdens de audit en het studenthoofdstuk in de Zelfevaluatie blijkt dat de studenten Nederlands erg tevreden zijn over hun opleiding. Ze krijgen heel bruikbare vakken aangeboden en leren de vaardigheden op een goed niveau toe te passen. Eén student merkte op dat het bij de opleiding niet alleen gaat om lesgeven op 6 vwo, maar dat 'je er ook boven moeten kunnen hangen'. Het niveau ligt volgens enkele studenten nog een stapje boven de universitaire master die zij eerder hadden gedaan. Ook het auditteam is positief over het zorgvuldig geïmplementeerde vakinhoudelijke en vakdidactische programma van de opleiding.

Onderzoek bij Nederlands

Naast de module praktijkonderzoek in het generieke programma, besteedt de opleiding ook in het opleidingsspecifieke programma aandacht aan onderzoek. In de module 'Academische vaardigheden' in het eerste studiejaar leren studenten bijvoorbeeld om te gaan met APA-richtlijnen en leren ze wetenschappelijk te schrijven. In het tweede studiejaar gaan de studenten in de module 'Toegepaste Taalwetenschap' zelf aan de slag met toegepast onderzoek en leidinggeven aan een project als uitvoerende onderzoeksassistenten. Verder oefenen de studenten in vrijwel alle modules in de context van de betreffende vakken met het ontwikkelen van hun onderzoeksvaardigheden en academisch denken. Hierdoor zorgt de opleiding ervoor dat de studenten een kritisch reflectieve en onderzoekende houding ontwikkelen in de dagelijkse onderwijspraktijk.

Uit de gesprekken tijdens de audit en het studentenhoofdstuk in de Zelfevaluatie blijkt dat studenten tevreden zijn over de begeleiding tijdens het afstuderen, de docent stimuleert hen om het beste uit zichzelf te halen. Go-/No go-momenten maken al vanaf het begin van de opleiding deel uit van het programma. Dat vindt het auditteam positief.

Internationale dimensie Nederlands

De opleiding Nederlands richt zich wat betreft de internationale dimensie met name op het bereiken van 'internationaal kritisch burgerschap', dat zich bij de opleiding onder andere uit in de actueel-maatschappelijke insteek van verschillende onderdelen bij taalbeheersing, zoals het houden van debatten en redevoeringen.

Daarnaast kunnen studenten zich profileren met het lezen van wereldliteratuur en nemen zij deel aan de jaarlijkse conferentie over 'Het Schoolvak Nederlands' (HSN). Uit de gesprekken tijdens de audit en het studentenhoofdstuk in de Zelfevaluatie blijkt dat studenten Nederlands positief zijn over de vele excursies en projecten buiten de school.

Zoals onder standaard 1 in het generieke rapport is beschreven, heeft FLOS inmiddels doelstellingen uitgewerkt en zijn er eerste ideeën voor nadere invulling met partners uit het regionale werkveld en de Euregio.

Didactische uitgangspunten en werkvormen (generiek)

FLOS hanteert een aantal duidelijke didactische uitgangspunten: i) constructive alignment, ii) een koppeling tussen theorie en praktijk en iii) practise what you preach, waarbij de docent voorbeeldgedrag toont. FLOS zorgt voor een uitdagend leerklimaat en onderwijs dat studenten gericht activeert tot hogere orde leeractiviteiten en betekenisvol leren. De werkvormen die de opleidingen hierbij inzetten – zoals colleges, onderwijsleergesprekken, brainstorm, presentaties – zijn passend. Docenten hanteren bij de vakinhoudelijke en vakdidactische onderwijseenheden verschillende werkvormen die aankomende leraren op hun beurt toepassen in hun eigen beroepspraktijk.

Instroom (generiek)

FLOS richt zich met haar programma primair op studenten die vanuit de tweedegraadslerarenopleidingen willen doorstromen naar de master. Maar ook leraren die werkzaam zijn in het tweedegraads gebied kunnen instromen. Voor vwo'ers biedt FLOS een versneld traject. Deze studenten krijgen de mogelijkheid hun bachelor in drie jaar te doen en aansluitend daarop de tweejarige master te volgen.

Studeerbaarheid, studielast, studievoortgang

Generiek

FLOS heeft het programma gespreid over twee studie jaren. Er zijn twee vaste lesdagen en daarnaast in principe twee dagen voor werplekuren, praktijkonderzoek en zelfstudie en een dag om vrij in te vullen voor bijvoorbeeld een parttime baan. In de voorlichting geeft FLOS duidelijk aan dat de studie zeker in combinatie met werken zwaar is. FLOS adviseert de studenten daarom niet meer dan 0,2 tot 0,4 fte te werken.

Uit de evaluaties en de gesprekken met de studenten tijdens de audit is gebleken dat het pittig is om de studie in twee jaar af te ronden. Als ze er niet teveel uren naast werken, is het wel haalbaar, aldus de studenten. Over de mate waarin de studiepunten overeenkomen met de daadwerkelijke studielast, zijn de studenten kritisch. Daarover zijn de opleidingen in gesprek met de klankbordgroep.

FLOS houdt met betrekking tot de studeerbaarheid van deze nieuwe opleidingen en de studievoortgang voortdurend vinger aan de pols. Daar waar nodig stelt ze het programma zo snel als mogelijk bij.

FLOS biedt werkende studenten die dat wensen nu mogelijkheden te temporiseren en de studie te spreiden over drie jaren. De studenten waarderen deze flexibiliteit.

FLOS volgt wat betreft de studieloopbaanbegeleiding en informatie over de studievoortgang hetzelfde beleid als FLOT. In elke masteropleiding vervult de mastercoördinator of een van de opleiders de rol van studieloopbaanbegeleider (SLB'er). Hij is het eerste aanspreekpunt voor de student. Studenten zijn tevreden over de kwaliteit van de begeleiding door de SLB'er en de docenten en over de feedback die zij geven.

Nederlands

De studenten Nederlands zijn tevreden over de studeerbaarheid en de spreiding van de studielast. Maar zoals al hierboven is vermeld, komt het aantal studiepunten niet overeen met de daadwerkelijke studielast. De opleiding heeft vorig jaar reeds besloten om de studielast in de eerste periode van de leerlijn taalkunde te verbeteren. Daarnaast heeft de opleiding de module 'Algemene Taalwetenschap' gesplitst waardoor een deel nu in de tweede periode wordt aangeboden.

Docententeam

Generiek

Het auditteam heeft geconstateerd, dat FLOS een duidelijk personeelsbeleid voert en ervoor zorgt dat de docenten beschikken over de benodigde kwaliteit om les te kunnen geven als lerarenopleider van masterstudenten.

Voor de ontwikkeling en uitvoering van de masteropleidingen heeft FLOS sinds 2014 geïnvesteerd in nieuwe lerarenopleiders en in professionalisering van zittende lerarenopleiders. Er zijn in totaal voor de drie opleidingen (Nederlands, Engels en Wiskunde) vijf nieuwe lerarenopleiders aangenomen.

Alle opleiders van FLOS zijn mastergeschoold, ruim 17% van het totale docentencorps is gepromoveerd of promovendus. Alle opleiders hebben een onderwijsbevoegdheid en het merendeel heeft recente ervaring met lesgeven in de bovenbouw havo/vwo. Dat acht het auditteam belangrijke aspecten. De meeste docenten geven zowel in de bachelor- als de masteropleidingen les.

In het personeelsplan dat FLOS momenteel opstelt, werken de opleidingen de transformatie naar een adaptieve organisatie uit die meebeweegt met de ontwikkelingen in het dynamisch werkveld. De opleidingen willen de samenwerking met het werkveld versterken, banden met de collega's aanhalen en samen met het veld het op de bovenbouw havo-vwo gericht onderwijs vorm geven.

De VELON¹⁰-standaard voor lerarenopleiders zal net als bij FLOT deel uitmaken van het beleid. Dat acht het auditteam goede ontwikkelingen.

De professionalisering van de docenten van FLOS heeft zich de afgelopen jaren met name gericht op het vergroten van de eigen toets- en/of onderzoeksdeskundigheid, mediawijsheid en begeleidingsvaardigheden.

Het is een sterk punt, dat de nieuwe lerarenopleiders in het eerste jaar een collega krijgen toegewezen als begeleider en aanspreekpunt.

Nederlands

De opleiding Nederlands wordt verzorgd door vijf opleiders, die allen ook lesgeven in de bacheloropleiding. Eén opleider is bezig met een promotietraject op het gebied van syntaxis aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Deze opleider verzorgt samen met een andere opleider de leerlijn taalkunde en begeleidt studenten onderzoekstechnisch bij het afstudeeronderzoek. Vier van de vijf docenten heeft werkveldervaring als docent in het voortgezet onderwijs. Alle opleiders zijn instituutsopleider en zijn actief als inhoudelijk begeleider van studentenonderzoeken. Elke opleider is, samen met minimaal een collega, gespecialiseerd in een of meerdere leerlijnen. Alle opleiders hebben een eerstegraadsbevoegdheid of zijn hiervoor studierend.

Uit de evaluaties en de gesprekken tijdens de audit, blijkt dat de studenten zeer tevreden zijn over de grote inhoudelijke deskundigheid en de didactische kwaliteit van de docenten en hun kennis van de beroepspraktijk.

¹⁰ VELON: Vereniging van Lerarenopleiders Nederland

(Opleidingsspecifieke) Voorzieningen

Het auditteam beoordeelt de generieke materiële voorzieningen en de huisvesting als adequaat. De locatie beschikt over voldoende grotere en kleine lokalen. In het FLOS gedeelte zijn de ruimten open, waardoor de toegankelijkheid groot is en de samenwerking wordt gestimuleerd. Er is een fysieke mediatheek aanwezig waar studenten actuele nationale en internationale vakliteratuur en (wetenschappelijke) vaktijdschriften gericht op de verschillende opleidingen en vakspecifieke databases kunnen raadplegen. Daarnaast hebben de studenten vanaf elke plek toegang tot digitale bronnen.

In de digitale leer- en werkomgeving Sharepoint kan elke student zijn eigen digitaal portfolio bijhouden. Via deze portal is ook alle opleidingsspecifieke en algemene informatie te raadplegen.

De studenten kunnen op elk moment informatie over hun studievoortgang opvragen via het studentvolgsysteem Progress.

Nederlands

De mediatheek beschikt over een ruim aanbod aan Nederlandstalige kranten, tijdschriften, vakbladen, literatuur, e.d. die relevant is voor het Nederlands vakgebied. Er is toegang tot de benodigde databanken en zoekmachines.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel, dat de master lerarenopleiding Nederlands van FLOS een sterk praktijkgerichte opleiding is, die verzorgd wordt door een goed opgeleid team van docenten. Via professionaliseringsactiviteiten zorgt de opleiding ervoor dat de docenten goede lerarenopleiders zijn en blijven. De studenten Nederlands zijn zeer tevreden over hun docenten.

De opleiding biedt de studenten aan de hand van het generieke programma (LEI, INON, praktijkonderzoek en werkplekleren) en de leerlijnen letterkunde, taalkunde en taalbeheersing goede mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden tot op masterniveau te ontwikkelen.

De modules LEI en INON spelen goed in op de ontwikkeling van de leraar als innovator en vernieuwer van het onderwijs en de opdrachten die studenten moeten uitvoeren, sluiten nauw aan bij wat het werkveld van de masterstudenten verwacht. Het leren op de werkplek zit goed in elkaar. De studenten zijn tevreden over de stage en de praktijkgerichtheid. Het is wel belangrijk dat de opleiding maximale invloed heeft op de kwaliteit van de werkplek en de begeleiders. Het weblog is een mooi instrument om de ontwikkeling van de student te volgen.

De opleiding Nederlands biedt een goed programma en de docenten zorgen voor een duidelijke verbinding met het werkveld. De studenten zijn tevreden over de bruikbaarheid van de vakken in de praktijk en het hoge niveau waarop zij de vaardigheden toe leren passen. Ze zijn daarnaast tevreden over de begeleiding die zij krijgen tijdens het afstuderen. Go-/No go-momenten maken al vanaf het begin van de opleiding deel uit van het programma. Ook het auditteam is positief over het zorgvuldig geïmplementeerde vakinhoudelijke en vakdidactische programma van de opleiding. De opleiding Nederlands bevordert in het (opleidingsspecifieke) programma de kritische reflectieve en onderzoekende houding van studenten in de dagelijkse onderwijspraktijk.

Met de nadere invulling van de internationale dimensie is de opleiding aantoonbaar bezig.

De huisvesting en de generieke en opleidingsspecifieke materiële voorzieningen zijn goed op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande sterke elementen – innovatief en praktijkgericht generiek programma, goed geïmplementeerd vakinhoudelijk en vakdidactisch opleidingscurriculum, bruikbare modules met een goede aansluiting op de praktijk, tevredenheid van de studenten over het hoge niveau van de aan te leren vaardigheden en de begeleiding bij het afstuderen, aandacht voor onderzoek, goede docenten – tot het oordeel 'goed' voor deze standaard. De aandachtspunten met betrekking tot het werkplekleren en de internationale dimensie staan dit oordeel niet in de weg.

11.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Fontys Hogescholen hebben jarenlang geïnvesteerd in toetsen en beoordelen.

FLOS heeft haar toetsbeleid volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld als FLOT, maar FLOS heeft hier en daar andere keuzen gemaakt in de toetsvormen. Ook het toetsen en beoordelen van het werkplekleren is anders ingericht. Tevens heeft FLOS een eigenstandige examencommissie.

Om die reden is er voor gekozen over de toetsing binnen FLOS apart te rapporteren in dit vakspecifieke rapport van de masteropleiding Nederlands.

De opleidingen hebben in de verschillende CLOTS¹¹-schema's goed inzichtelijk gemaakt wat de samenhang is tussen competenties, leerdoelen en de toetsen en toetsvormen.

Elke opleiding heeft het toetsbeleid nader uitgewerkt in een opleidingsspecifiek toetsplan en voor elke summatieve toets een toetsmatrijs opgesteld.

Het toetsen van de generieke vakken LEI en INON, de toetsing van het werkplekleren en het praktijkonderzoek gebeurt in de drie masters op dezelfde manier. De toetsen zijn gekoppeld aan de beheersingsniveaus van Bloom¹². De opleidingen hanteren de beheersingsniveaus van Bloom ook in de vakspecifieke toetsen.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De opleidingen zorgen er op verschillende manieren voor dat de toetsen, valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het Toetsbeleidsplan. Dat doen zij zowel voor het generieke als opleidingsspecifieke curriculum o.a. door:

- in de studiegidsen en modulewijzers duidelijk de wijze van toetsing en de samenhang tussen de competenties, leerdoelen en beoordelingscriteria te beschrijven;
- aan de hand van gevarieerde toetsvormen te beoordelen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt;
- het zogenoemde vier-ogenprincipe toe te passen bij het construeren van toetsen en waar van toepassing bij de beoordeling;
- rubrics en correctiemodellen op te stellen;
- examinatoren in te zetten die minimaal een certificaat Basis Kwalificatie Examinering (BKE) hebben behaald
- bij de beoordeling van het praktijkonderzoek, het eindgesprek bij de stage en het competentie-examen altijd meerdere beoordelaars in te zetten en het werkveld te vragen als adviseur;
- o.l.v het FLOT lectoraat 'Professionalisering van de beroepsgroep leren en lerarenopleiders' deel te nemen aan onderzoeksbijeenkomsten om eenduidigheid in de beoordeling te bevorderen.

Nederlands

Het auditteam heeft zelf een aantal toetsen van de opleiding Nederlands bestudeerd en was erg positief over wat het aantrof. De verschillende toetsvormen waren voorzien van duidelijke rubrics of correctiemodellen. Er was een duidelijke opbouw in moeilijkheidsgraad en de toetsen sloten goed aan bij de leerdoelen. Er waren goede toetsmatrijzen.

¹¹ CLOTS: competenties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

¹² Beheersingsniveaus van Bloom: kennen, begrijpen, toepassen, analyseren, synthetiseren, evalueren

De leerdoelen staan vermeld in de studiegids. Kortom: de toetsen meten wat ze moeten meten. De toetsen die het auditteam inzag, waren correct en heel consciëntieus beoordeeld. De opleiding heeft een goede variatie in toetsvormen. Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Nederlands een helder en heel doordacht toetsprogramma heeft.

Uit evaluaties, het studentenhoofdstuk en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten erg tevreden zijn over de toetsen.

Examencommissie en toetscommissie

De bachelor- en masteropleidingen van FLOS hebben samen één examencommissie, die bestaat uit negen leden. Vanuit elk team (alfa, bèta, gamma) heeft een vertegenwoordiger zitting. Ook is er een extern lid in de commissie opgenomen.

De examencommissie heeft erop toegezien, dat de opleidingen hun toetsen hebben voorgelegd aan andere masterlerarenopleidingen in het land, daar FLOS daar zelf nog weinig ervaring mee heeft. Dat is een goed initiatief. De examencommissie gaat de komende tijd kritisch kijken naar de eerste eindresultaten.

De examencommissies van FLOT en FLOS vergaderen twee à drie maal per jaar met elkaar en stemmen af over zaken als vrijstellingen, fraudebeleid en kwaliteitsborging van toetsing. Voor specifieke expertise op het gebied van toetsing doet de commissie een beroep op het lectoraat 'Kwaliteit van toetsen en beoordelen van FLOT'. De voorzitter van de examencommissie is lid van de kenniskring van dit lectoraat. Dat is mooi. Het auditteam constateert, dat de examencommissie haar rol consciëntieus vervult.

FLOS kent ook een toetscommissie die samen met de instituutsdirectie het toetsbeleid heeft ontwikkeld. In de toetscommissie participeren leden van alle teams.

De instituutsdirectie is verantwoordelijk voor de continue verbetering en borging van het onderwijsproces inclusief de toetsing en professionalisering op dit terrein en laat zich daarbij adviseren door de examencommissie. De toetscommissie adviseert en ondersteunt de opleidingen.

Afstuderen

De ijkpunten van de masterlerarenopleidingen van FLOS om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk:

- de studenten studeren af met een praktijkonderzoek waarin zij een verlegenheidssituatie uit de beroepspraktijk signaleren en onderzoeken. Daarbij moeten zij gebruik maken van wetenschappelijke literatuur en passende sociaalwetenschappelijke methoden van onderzoek. Op grond van de onderzoeksresultaten moeten de studenten komen tot een aanpassing van de beroepspraktijk of daartoe aanbevelingen geven. De beoordeling wordt uitgevoerd door twee examinatoren van wie de eerste examinerator niet betrokken is geweest bij de begeleiding. In het eindgesprek toetsen de examinatoren 'de onderzoekende houding' van de student;
- de toetsing van het werkplekleren bestaat uit twee onderdelen:
 - i) een eindgesprek op de school met de instituutsopleider, de werkplekbegeleider en eventueel de schoolopleider. Dit gesprek resulteert in een adviescijfer voor het werkplekleren. Voor de beoordeling maakt FLOS gebruik van dezelfde criteria als FLOT.
 - ii) een competentie-examen in de vorm van een criterium-gericht interview. Het weblog met bewijsstukken van de student vormt de basis voor dit gesprek. Het gesprek wordt gevoerd door de instituutsopleider en een vakdidactiekdocent van de opleiding (en de werkplekbegeleider als adviseur). De vakdidacticus kijkt specifiek naar het gerealiseerd niveau op competentie 3 (vakinhoudelijk en didactisch competent). Daarmee zorgt FLOS ervoor dat het dilemma van het goed kunnen beoordelen van deze competentie is opgelost indien er sprake is van een niet-vakdidactisch onderlegde instituutsbegeleider. Bij de beoordeling maken de examinatoren gebruik van een rubric en het examen leidt tot een eindcijfer. Het competentie-examen vormt de afsluiting van de opleiding.

Het competentie-examen dat gestart is als pilot voor de cohorten 2015 en 2016, wordt nu verder uitgerold.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel, dat het toetsstelsel van FLOS in generieke zin en bij de opleiding Nederlands stevig staat. De opleiding Nederlands toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleiding heeft voor elke summatieve toets een heldere toetsmatrijs en een beoordelingsformulier met rubrics of een correctiemodel opgesteld. De toetsen waren naar het oordeel van het auditteam correct en heel consciëntieus beoordeeld. Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Nederlands een helder en heel doordacht toetsprogramma heeft.

De ijkpunten om het gerealiseerd niveau van de afstudeerders vast te stellen, zijn voor alle betrokkenen duidelijk. De beoordelingen van de eindwerken Nederlands die het auditteam heeft bestudeerd zijn door de twee examinatoren met grote zorgvuldigheid uitgevoerd en van uitgebreide feedback voorzien.

De examencommissie vervult haar rol in de borging van het toetsen en beoordelen consciëntieus.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Nederlands zeker een 'goed' verdient voor deze standaard.

11.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Omdat in september 2017 pas de eerste studenten – twee van de master lerarenopleiding Nederlands en twee van master lerarenopleiding Engels – bij FLOS zijn afgestudeerd en de master lerarenopleidingen Wiskunde ten tijde van de audit nog geen afgestudeerden kende, kan het auditteam nog geen uitspraak doen over het functioneren van de afgestudeerden van FLOS in de praktijk.

De vertegenwoordigers vanuit het werkveld die het auditteam sprak, waren positief over het niveau dat de studenten van de genoemde opleidingen lieten zien tijdens het werkplekleren in hun scholen.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Zoals in het generieke rapport is vermeld, hebben het kern- en vakpanel in totaal van vier studenten van elke opleiding van FLOT eindwerken bestudeerd uit 2015-2016 en 2016-2017 en aanvullend van FLOS eindwerken van de eerste twee studenten Nederlands en van de eerste twee studenten Engels die in augustus 2017 afstudeerden.

De eindwerken van de opleiding Nederlands van FLOS betroffen de verslagen van praktijkonderzoeken en de weblogs op basis waarvan de studenten hun competentie-examen en criteriumgericht interview aflegden. Deze beoordeelde het auditteam als voldoende tot goed. De beoordeling kwam overeen met het oordeel van de examinatoren van de opleiding.

Het auditteam beveelt de opleidingen van FLOS aan om samen met de opleidingen van FLOT op landelijk niveau met de andere master lerarenopleidingen en met vertegenwoordigers vanuit het werkveld af te stemmen over de eisen aan het (onderwerp voor) masteronderzoek. Daarbij zouden zij ook een afbakening moeten maken van het onderzoek binnen de eigen master lerarenopleidingen ten opzichte van het masteronderzoek dat studenten binnen andere educatieve masters geacht worden uit te voeren.

Weging en Oordeel

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het masterniveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten Nederlands in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij op het vereiste masterniveau beschikken over de competenties van een eerstegraads leraar Nederlands. Het auditteam beoordeelde alle eindwerken met een 'voldoende tot goed'.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

12. ALGEMEEN EINDOORDEEL NEDERLANDS

De opleiding Nederlands biedt een goed geïmplementeerd vakinhoudelijk en vakdidactisch programma aan, dat over de hele linie goed gericht is op de praktijk. De studenten waarderen de vakinhoudelijke deskundigheid en didactische kwaliteit van de docenten en hun kennis van de beroepspraktijk.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding voor standaard 1 met betrekking tot de leeruitkomsten zeker een 'voldoende' verdient. De opleiding is in de basis heel gedegen, maar moet in de komende tijd nog flink wat werk verzetten en samen met de ontwikkelgroep het nieuwe opleidingsprofiel uitwerken en een vertaling maken naar het generieke en opleidingsspecifieke curriculum. Daarbij is ook de explicitering van het masterniveau in concrete gedragingen van belang.

Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het generieke en opleidingsspecifieke programma, docententeam en de voorzieningen met een 'goed'.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voor standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen een 'goed' verdient.

Voor standaard 4 met betrekking tot de gerealiseerde leerresultaten komt het auditteam tot het oordeel 'voldoende'.

Het auditteam komt het op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de master lerarenopleiding Nederlands van FLOS.

13. AANBEVELINGEN NEDERLANDS

- Het auditteam adviseert FLOS met de aandachtspunten rondom de begeleiding in het werkplekleren en de borging van de deskundigheid van de werkplekbegeleiders en schoolopleiders, aan de slag te gaan.
Het auditteam adviseert de lijn van professionele afstemming verder te ontwikkelen, leidend tot meer uniformiteit in de begeleiding en de beoordeling van de praktijkcomponent. De beoogde innovatieve kwaliteit en het vakdidactisch handelen zouden daarbij leidend moeten zijn.
- Het auditteam adviseert de opleiding te doordenken wat de internationale dimensie voor de masteropleiding Nederlands verder nog kan inhouden.
- Het auditteam beveelt de opleidingen van FLOS aan om samen met de opleidingen van FLOT op landelijk niveau met de andere master lerarenopleidingen en met vertegenwoordigers vanuit het werkveld af te stemmen over de eisen aan het (onderwerp voor het) masteronderzoek. Daarbij zouden zij ook een afbakening moeten maken van het onderzoek binnen de eigen master lerarenopleidingen ten opzichte van het masteronderzoek dat studenten binnen andere educatieve masters geacht worden uit te voeren.

14. SCORETABEL NEDERLANDS

Scoretabel paneloordelen Fontys Lerarenopleiding Sittard - Fontys Hogescholen hbo- masteropleiding Nederlands voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding

Leraar Engels

voltijd

Fontys Lerarenopleiding Sittard

Fontys Hogescholen

15. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN ENGELS

15.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de masterlerarenopleiding Engels voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de master leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Engels vormt het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en didactisch competent.

Vakinhoudelijke kennisbasis Engels

De kennisbasis Engels bestaat uit vijf domeinen:

- i) taalvaardigheden, ii) taalkunde, iii) literatuur en cultuur, iv) vakdidactiek en v) wetenschappelijke grondslagen en ontwikkelingen.

Deze vijf domeinen zijn weer onderverdeeld in achttien (verplichte) subdomeinen.

In 2017 zullen de opleidingen in het Landelijk Overleg Vakmasters (LOVM) de kennisbasis herijken. De opleiding Engels van FLOS participeert hierin.

Zie voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten) het generieke gedeelte van dit rapport.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de masteropleiding Engels van FLOS zeker een 'voldoende' verdient. Zie voor de weging en de onderbouwing van dit oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Dit oordeel heeft ook betrekking op de opleiding Engels.

15.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidingsspecifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

De master lerarenopleiding Engels van FLOS heeft haar onderwijsprogramma's op dezelfde wijze en volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld als de opleiding Engels van FLOT, maar FLOS heeft wel andere accenten gelegd, o.a. vanwege het feit dat FLOS de opleiding in een voltijdvariant aanbiedt.

Om die reden is er voor gekozen over de onderwijsleeromgeving van FLOS apart te rapporteren in dit vakspecifieke rapport van de masteropleiding Engels.

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

De opleiding heeft de koppeling tussen de competenties en de onderwijseenheden uitgewerkt in een generiek CLOTS¹³-schema en een opleidingsspecifiek KLOTS-schema. In dit laatstgenoemde schema hebben de afzonderlijke opleidingen de koppeling tussen de opleidingsspecifieke kennisbasis en het vakinhoudelijk en vakdidactisch deel van het programma zichtbaar gemaakt. Daarmee borgen de opleidingen dat de studenten aan het einde van hun studie alle eindkwalificaties hebben kunnen ontwikkelen.

Opzet en inhoud van het programma

Het programma van de lerarenopleidingen van FLOS omvat 90 EC verdeeld over twee studiejaar. Het programma is opgebouwd uit:

- 60 EC aan vakinhoud en vakdidactiek, die bijdragen aan de ontwikkeling van competentie 3 en 7. De kennisbasis van de afzonderlijke opleidingen is hierin geïmplementeerd;
- 30 EC aan onderwijskunde, het leren in de praktijk (werkplekleren) en het afsluitend praktijkonderzoek. Deze onderdelen dragen bij aan de ontwikkeling van alle zeven competenties op masterniveau.

Zoals al onder standaard 1 in het generieke rapport is vermeld, gaat FLOS aan de slag met het doorontwikkelen van het curriculum van de masteropleidingen.

Onderwijskunde (generiek)

De onderwijseenheid Onderwijskunde bestaat uit de modules Leren en Instructie (LEI) en Innoveren in het onderwijs (INON).

Tijdens LEI leert de student om vanuit een leerpsychologische stroming (behaviorisme, cognitivisme of constructivisme) een schoolplan te ontwerpen. Er is aandacht voor visievorming, instructional design modellen, leerprincipes, evaluatie en leeromgeving. Deze module is aangescherpt na opmerkingen van de studenten van de eerste cohorten. Ook de uniformiteit in de aanpak en de beoordeling door de docenten vroeg in eerste instantie nog aandacht.

Tijdens INON evalueren de studenten een recente onderwijsinnovatie uit de beroepspraktijk i.c. in de eigen school. De studenten moeten daarbij een kritische houding aannemen en de school adviseren over de betreffende innovatie.

¹³ De letters van CLOTS/KLOTS staan voor de termen: competenties/kwalificaties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

Tevens moeten de studenten zorgen voor kennisdeling, o.a. via posterpresentaties aan lerarenopleiders en medestudenten. Het werkveld is daarbij uitgenodigd. Het auditteam ziet evenals FLOS en de scholen het grote belang van de leraar als innovator en vernieuwer van het onderwijs in de krimpende regio Limburg. De scholen in Limburg experimenteren met onderwijsvormen en het is belangrijk dat de toekomstige masterleraren daarin een sterke rol kunnen spelen. De opleiding onderhoudt daarover nauw contact met het werkveld. Het auditteam constateert dat de modules LEI en INON en de opdrachten die studenten moeten uitvoeren, nauw aansluiten bij wat het werkveld van de masterstudenten verwacht. De studenten die het auditteam sprak, merkten op dat zij in deze modules leren hoe zij zich als masterdocent in de school kunnen bewegen. De school vraagt meer van hen dan alleen te kunnen lesgeven. FLOS stimuleert hen een kartrekker te zijn.

Praktijkonderzoek (generiek)

De onderwijseenheid praktijkonderzoek bestaat uit twee samenhangende programmaonderdelen: voorbereiding praktijkonderzoek en uitvoering praktijkonderzoek. FLOS hanteert dezelfde doelen als FLOT en heeft daar een extra leerdoel aan toegevoegd: de aanpak en opbrengsten van onderzoek delen in presentatie- en discussievorm met de beroepsgroep en externe deskundigen in formele settings. Studenten presenteren hun onderzoek op hun opleidingsschool en/of op het jaarlijkse symposium van de Academische Opleidingsscholen Limburg (AOSL) en het FLOS-lectoraat Integratief Opleiden & Boundary Crossing. In juni 2017 namen de eerste masterstudenten daaraan deel. Het auditteam is positief over deze wijze van kennisdeling.

Werkplekleren (generiek)

Het werkplekleren bij FLOS start direct in het eerste studiejaar. De student krijgt vanuit diverse onderwijseenheden - vakdidactiek, onderwijskunde, praktijkonderzoek – (vak)didactische (leerwerk)taken, achtergrondinformatie, concepten en ideeën om het leren op de werkplek te bevorderen. FLOS en het werkveld willen dat studenten een actieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de schoolpraktijk.

Vanaf de start richt de student een weblog in, waarin hij gedurende het werkplekleren zijn competentieontwikkeling vastlegt. De vertegenwoordigers vanuit werkveld spraken tijdens de audit enthousiast over het weblog: de praktijkbegeleiders kunnen stap voor stap volgen wat de student doet. Voor de instituutopleider is het weblog een goed instrument om te bepalen of het aantal onderwijsactiviteiten voldoende is in het perspectief van de competentieontwikkeling van de student.

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan (de borging van) de kwaliteit van de begeleiding op de werkplek. In principe lopen de studenten stage op een van de scholen AOSL en benut de opleiding de begeleidingsstructuur van werkplekbegeleider, schoolopleider en instituutopleider die al aanwezig is voor de studenten van de tweedegraadslerarenopleidingen van FLOS. Dat acht het auditteam waardevol. Maar het auditteam zag nog aspecten die aandacht behoeven. Zo is de instituutbegeleider niet automatisch een vakdidacticus vanuit de eigen opleiding. Een vakdidacticus kan de student wel bezoeken. Daarnaast vraagt het begeleiden van masterstudenten ook andere (vak)didactische kennis en vaardigheden. Daaraan zou FLOS aandacht mogen besteden omdat de deskundigheidsbevordering zich vooral richt op de begeleiding van haar bachelorstudenten.

De studenten die het auditteam sprak, hadden tot nu toe wisselende ervaringen met de begeleiding, maar toonden zich initiatiefrijk. Zo was een student die op zijn school de enige leraar was in zijn vak op zoek gegaan naar een werkplekbegeleider bij een aanverwant vak. Een andere student had een video-opname van een uitgevoerde opdracht voor feedback voorgelegd aan een vakdidacticus van haar eigen opleiding, omdat de instituutbegeleider geen vakdidacticus was in haar vak.

Uit het studenthoofdstuk in de Zelfevaluatie is gebleken dat (de invulling van) het werkplekleren binnen deze nieuwe masteropleidingen nog in beweging is, o.a. naar aanleiding van kritische opmerkingen van studenten. Dat zorgt soms voor onduidelijkheid. Studenten vinden het echter een goed teken dat er naar hen wordt geluisterd. Ze merken ook nog verschillen in de eisen die de verschillende instituutopleiders stellen. Dit is inmiddels een onderwerp van gesprek in kalibratiebijeenkomsten van de instituutopleiders. Studenten zijn overigens wel tevreden over de stage, de praktijkgerichtheid van hun opleiding en het contact met de beroepspraktijk. Het auditteam adviseert FLOS de lijn van professionele afstemming verder te ontwikkelen, leidend tot meer uniformiteit in de begeleiding en de beoordeling van de praktijkcomponent. De beoogde innovatieve kwaliteit en het vakdidactisch handelen zouden daarbij leidend moeten zijn.

het opleidingsspecifieke programma Engels

De voltijdopleiding Engels van FLOS kent dezelfde leerlijnen in het programma als de deeltijdopleiding Engels van FLOT. De kennisbasis is leidend voor het opleidingsspecifieke programma. Vanwege een andere visie van de vakgroep en vanwege het feit dat het hier gaat om een voltijdopleiding, kent het programma van FLOS wel een andere opbouw.

- Letterkunde-leerlijn

In de letterkunde-leerlijn, die bestaat uit zes onderwijseenheden, geeft de opleiding gedurende het eerste studiejaar eerst een algemeen beeld van de literaire en culturele geschiedenis van de Engelstalige wereld. Er wordt dan ingegaan op kenmerkende eigenschappen van literaire genres, theoretische concepten, tekstinterpretatie en canonvorming. De studenten leren literair werk in een brede context te plaatsen. Vervolgens worden in de loop van de twee studiejaar de verschillende genres specifiek belicht en verder uitgediept. Er komen dan complexere analyses, interpretaties en literatuurtheoretische concepten aan de orde, zoals bij 'Critical Readings of the British Novel'. De opleiding heeft hiermee gezorgd voor een goede volgorde en opbouw in moeilijkheidsgraad, zo constateerde het auditteam.

- Taalkunde-leerlijn

Ook de vijf onderwijseenheden van de Taalkunde-leerlijn kennen een duidelijke opbouw in complexiteit. Deze leerlijn start in het eerste jaar met taalverwervingstheorieën die ook direct gekoppeld zijn aan de vakdidactiek. Dat vindt het auditteam positief.

Het vak 'Applied Linguistics' gaat in op de taalkundige theorieën met betrekking tot tweedetaalverwerving en veranderende visies op taal en communicatie. Binnen 'Academic Language Skills' werken studenten aan de ontwikkeling van een wetenschappelijke schrijfstijl. Het vak 'History of Language and Language Change' richt zich op taalverandering in de historische en hedendaagse context van het Engels en de rol van uitspraak, woordenschat, spelling, syntaxis en sociolinguïstische aspecten daarin.

In het tweede studiejaar besteedt de opleiding aandacht aan pragmatiek, semantiek, syntaxis en psycholinguïstiek. Studenten werken dan aan hun analytische houding ten aanzien van variatie in taalgebruik in verschillende contexten en teksttypes en de principes van 'conversation analysis' die ook in de beroepscontext worden toegepast (Pragmatics). Tot slot verdiepen studenten hun kennis van grammaticale structuren en analyseren zij de weergave van betekenisnuances en taaluitingen in verschillende communicatiemediën, waardoor zij eerder grammaticaproblemen bij leerlingen herkennen en kunnen remediëren.

- Vakdidactische leerlijn

De vakdidactische leerlijn bestaat uit twee vakdidactische onderwijseenheden die gericht zijn op de leraar als vakdidacticus. Alle onderwijseenheden zijn uitvoerbaar op de werkplek. Door de spreiding van de modules kunnen de docenten en studenten voortdurend de koppeling maken tussen vakinhoud, vakdidactiek en vakspecifieke situaties die zich voordoen op de werkplek en zo kunnen docenten ook de beroepsproducten van de student beter begeleiden en beoordelen.

Didactics 1 legt in het eerste jaar de nadruk op het leren van een moderne vreemde taal in de bovenbouw en het vormen van een visie hierop. De opleiding verzorgt interactieve colleges en werkcolleges waarin de student werkt aan de vier vaardigheden uit de kennisbasis, het ontwikkelen van toetsen en werkvormen die het zelfstandig leren bevorderen en het geven van feedback aan leerlingen. De studenten passen deze activiteiten ook daadwerkelijk toe in de taalles in de bovenbouw en de ervaringen worden op de opleiding besproken.

De opleiding zorgt voor samenhang door gelijk ook verbanden te leggen met onder andere de taalkundemodule 'Applied Linguistics' in de taalkunde-leerlijn met betrekking tot het omgaan met leerproblemen bij het leren van een vreemde taal. Studenten waarderen de samenhang die zo ontstaat.

Didactics 2 legt in het tweede jaar de nadruk op literatuurdidactiek waarbij verschillende didactische modellen, literaire genres en moderne media aan bod komen. De student gebruikt zijn opgedane theoretische kennis en ideeën die in de bijeenkomsten zijn uitgewisseld om zelf vier lessenseries rondom het domein literatuur te ontwerpen, die hij goed moet onderbouwen en waarbij hij verschillende materialen en bronnen gebruikt. Eén lessenserie wordt tijdens de stage ook daadwerkelijk uitgevoerd.

Uit de evaluaties, de gesprekken tijdens de audit en het studentenhoofdstuk in de Zelfevaluatie blijkt dat studenten Engels tevreden zijn over hun opleiding. Ze krijgen tijdens de lessen goede ideeën aangereikt en opdrachten die goed toepasbaar zijn op de werkplek.

De studenten vinden het ook positief dat de opleiding veel aandacht besteedt aan de denkprocessen van de leerlingen, waardoor zij onderwijs leren ontwerpen dat aansluit op de belevingswereld van hun leerlingen.

Ze zijn kritisch over het contact met de beroepspraktijk, zo blijkt uit de evaluaties en de gesprekken. Als voorbeeld vertelde een student Engels dat zij qua feedback op masterniveau niet terecht kon bij haar werkplekbegeleider. Haar instituutsopleider, die ook vakdidacticus is, heeft vervolgens de begeleiding op masterniveau voor zijn rekening genomen.

Onderzoek bij Engels

Naast de module praktijkonderzoek in het generieke programma, besteedt de opleiding ook in het opleidingsspecifieke programma aandacht aan onderzoek. Dit betekent dat de studenten in vrijwel alle modules oefenen in het academisch denken en in verschillende modules literatuuronderzoek doen en onderzoeksverslagen schrijven. Hierdoor zorgt de opleiding ervoor dat de studenten een kritisch reflectieve en onderzoekende houding ontwikkelen in de dagelijkse onderwijspraktijk.

Een aandachtspunt is de begeleiding bij het afstuderen. De opleiding besteedt volgens de aanwezige studenten veel aandacht aan zaken die al in de bachelor behandeld zijn, zoals het brongebruik en het onderscheid tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Studenten melden dat zij echter, als voorbereiding op het afstuderen, behoefte hebben aan intensievere begeleiding met duidelijke feedbackmomenten.

Internationale dimensie Engels

De internationale dimensie komt bij de opleiding Engels met name tot uiting in het gebruik van bijna uitsluitend Engelstalige internationale literatuur en de keuze voor multicultureel onderwijs. Zo leren studenten bijvoorbeeld hoe je met behulp van drama creatief kunt omgaan met de taal vanuit multicultureel perspectief. Studenten maken kennis met de didactiek van het 'International Baccalaureate' en de principes van 'Content Language Integrated Learning' (CLIL).

Het auditteam heeft zelf ook vastgesteld dat studenten tijdens de opleiding met verschillende aspecten van de Angelsaksische culturele identiteiten in aanraking komen en het auditteam is daar positief over.

Zoals onder standaard 1 in het generieke rapport is beschreven, heeft FLOS inmiddels doelstellingen uitgewerkt en zijn er eerste ideeën voor nadere invulling met partners uit het regionale werkveld en met de Universiteit van Michigan voor uitwisseling met de opleiding Engels.

Uit het studentenhoofdstuk in de Zelfevaluatie blijkt dat studenten Engels behoefte hebben aan meer voorlichting over internationalisering. Dit wordt tijdens de gesprekken echter ontkracht.

Didactische uitgangspunten en werkvormen (generiek)

FLOS hanteert een aantal duidelijke didactische uitgangspunten: i) constructive alignment, ii) een koppeling tussen theorie en praktijk en iii) practise what you preach, waarbij de docent voorbeeldgedrag toont. FLOS zorgt voor een uitdagend leerklimaat en onderwijs dat studenten gericht activeert tot hogere orde leeractiviteiten en betekenisvol leren. De werkvormen die de opleidingen hierbij inzetten – zoals colleges, onderwijsleergesprekken, brainstorm, presentaties – zijn passend. Docenten hanteren bij de vakinhoudelijke en vakdidactische onderwijseenheden verschillende werkvormen die aankomende leraren op hun beurt toepassen in hun eigen beroepspraktijk.

Instroom (generiek)

FLOS richt zich met haar programma primair op studenten die vanuit de tweedegraadslerarenopleidingen willen doorstromen naar de master. Maar ook leraren die werkzaam zijn in het tweedegraads gebied kunnen instromen. Voor vwo'ers biedt FLOS een versneld traject. Deze studenten krijgen de mogelijkheid hun bachelor in drie jaar te doen en aansluitend daarop de tweejarige master te volgen.

Studeerbaarheid, studielast, studievoortgang

Generiek

FLOS heeft het programma gespreid over twee studie jaren. Er zijn twee vaste lesdagen en daarnaast in principe twee dagen voor werplekuren, praktijkonderzoek en zelfstudie en een dag om vrij in te vullen voor bijvoorbeeld een parttime baan. In de voorlichting geeft FLOS duidelijk aan dat de studie zeker in combinatie met werken zwaar is. FLOS adviseert de studenten daarom niet meer dan 0,2 tot 0,4 fte te werken.

Uit de evaluaties en de gesprekken met de studenten tijdens de audit is gebleken dat het pittig is om de studie in twee jaar af te ronden. Als ze er niet teveel uren naast werken, is het wel haalbaar, aldus de studenten. Over de mate waarin de studiepunten overeenkomen met de daadwerkelijke studielast, zijn de studenten kritisch. Daarover zijn de opleidingen in gesprek met de klankbordgroep.

FLOS houdt met betrekking tot de studeerbaarheid van deze nieuwe opleidingen en de studievoortgang voortdurend vinger aan de pols. Daar waar nodig stelt ze het programma zo snel als mogelijk bij.

FLOS biedt werkende studenten die dat wensen nu mogelijkheden te temporiseren en de studie te spreiden over drie jaren. De studenten waarderen deze flexibiliteit.

FLOS volgt wat betreft de studieloopbaanbegeleiding en informatie over de studievoortgang hetzelfde beleid als FLOT. In elke masteropleiding vervult de mastercoördinator of een van de opleiders de rol van studieloopbaanbegeleider (SLB'er). Hij is het eerste aanspreekpunt voor de student. Studenten zijn tevreden over de kwaliteit van de begeleiding door de SLB'er en de docenten en over de feedback die zij geven.

Engels

De studenten Engels zijn in de Zelfevaluatie kritisch over de studielast, de spreiding en de haalbaarheid van deadlines. Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding inmiddels maatregelen heeft genomen door de studielast te spreiden en goed te kijken naar de combinatie van voorbereiding voor colleges, leeswerk, de hoeveelheid essays en de vorm (verslaglegging en presentaties) van assessments. Docenten zorgen voor inzicht in elkaars opdrachten en stellen opdrachten of deadlines zo nodig bij. Uit de gesprekken tijdens de audit blijkt dat de studenten vinden dat ze hard moeten werken, maar dat ze de opleiding zeker 'masterwaardig' vinden.

Docententeam

Generiek

Het auditteam heeft geconstateerd, dat FLOS een duidelijk personeelsbeleid voert en ervoor zorgt dat de docenten beschikken over de benodigde kwaliteit om les te kunnen geven als lerarenopleider van masterstudenten.

Voor de ontwikkeling en uitvoering van de masteropleidingen heeft FLOS sinds 2014 geïnvesteerd in nieuwe lerarenopleiders en in professionalisering van zittende lerarenopleiders. Er zijn in totaal voor de drie opleidingen (Engels, Nederlands en Wiskunde) vijf nieuwe lerarenopleiders aangenomen.

Alle opleiders van FLOS zijn mastergeschoold, ruim 17% van het totale docentencorps is gepromoveerd of promovendus. Alle opleiders hebben een onderwijsbevoegdheid en het merendeel heeft recente ervaring met lesgeven in de bovenbouw havo/vwo. Dat acht het auditteam belangrijke aspecten. De meeste docenten geven zowel in de bachelor- als de masteropleidingen les.

In het personeelsplan dat FLOS momenteel opstelt, werken de opleidingen de transformatie naar een adaptieve organisatie uit die meebeweegt met de ontwikkelingen in het dynamisch werkveld. De opleidingen willen de samenwerking met het werkveld versterken, banden met de collega's aanhalen en samen met het veld het op de bovenbouw havo-vwo gericht onderwijs vorm geven.

De VELON¹⁴-standaard voor lerarenopleiders zal net als bij FLOT deel uitmaken van het beleid. Dat acht het auditteam goede ontwikkelingen.

De professionalisering van de docenten van FLOS heeft zich de afgelopen jaren met name gericht op het vergroten van de eigen toets- en/of onderzoeksdeskundigheid, mediawijsheid en begeleidingsvaardigheden.

Het is een sterk punt, dat de nieuwe lerarenopleiders in het eerste jaar een collega krijgen toegewezen als begeleider en aanspreekpunt.

Engels

De opleiding Engels wordt verzorgd door acht opleiders, die allen ook lesgeven in de bacheloropleiding. Eén opleider heeft een 'doctorate in education' gedaan, twee opleiders zijn bezig met een promotietraject. Binnen de opleiding zijn twee gecertificeerde Cambridge assessoren werkzaam die studenten die het CPE-examen (Cambridge Certificate of Proficiency in English) nog moeten afleggen op verzoek begeleiden.

Alle opleiders hebben een eerstegraadsbevoegdheid en relevante werkveldervaring. Driekwart van de opleiders heeft recente werkervaring in het voortgezet en/of beroepsgericht onderwijs. Meerdere opleiders hebben in het buitenland gestudeerd of gewerkt. Eén opleider is tevens werkzaam in het tweetalig onderwijs.

Uit de evaluaties en de gesprekken tijdens de audit blijkt, dat studenten zeer tevreden zijn over de deskundigheid en de didactische kwaliteit van de docenten. De studenten vinden hun docenten zeer inspirerend, erg betrokken en ze hebben volgens hen veel kennis over de beroepspraktijk.

(Opleidingsspecifieke) Voorzieningen

Het auditteam beoordeelt de generieke materiële voorzieningen en de huisvesting als adequaat. De locatie beschikt over voldoende grotere en kleine lokalen. In het FLOS gedeelte zijn de ruimten open, waardoor de toegankelijkheid groot is en de samenwerking wordt gestimuleerd. Er is een fysieke mediatheek aanwezig waar studenten actuele nationale en internationale vakliteratuur en (wetenschappelijke) vaktijdschriften gericht op de verschillende opleidingen en vakspecifieke databases kunnen raadplegen. Daarnaast hebben de studenten vanaf elke plek toegang tot digitale bronnen.

¹⁴ VELON: Vereniging van Lerarenopleiders Nederland

In de digitale leer-en werkomgeving Sharepoint kan elke student zijn eigen digitaal portfolio bijhouden. Via deze portal is ook alle opleidingsspecifieke en algemene informatie te raadplegen.

De studenten kunnen op elk moment informatie over hun studievoortgang opvragen via het studentvolgsysteem Progress.

Engels

De opleiding beschikt niet over een digitaal talenlab. Studenten krijgen daarom op basis van een diagnostische toets individuele feedback van hun opleiders op hun uitspraak.

Uit de evaluaties en de gesprekken tijdens de audit blijkt, dat studenten tevreden zijn over de voorzieningen. Over de mediatheek zijn ze minder tevreden. De opleiding inventariseert momenteel samen met de studenten welke mogelijkheden de mediatheek kan bieden om de digitale databanken met wetenschappelijke artikelen beter toegankelijk te maken.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel, dat de master lerarenopleiding Engels van FLOS een sterk praktijkgerichte opleiding is, die verzorgd wordt door een goed opgeleid team van docenten. Via professionaliseringsactiviteiten zorgt de opleiding ervoor dat de docenten goede lerarenopleiders zijn en blijven. De studenten Engels zijn zeer tevreden over hun docenten.

De opleiding biedt de studenten aan de hand van het generieke programma (LEI, INON, praktijkonderzoek en werkplekleren) en de leerlijnen letterkunde, taalkunde en vakdidactiek goede mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden tot op masterniveau te ontwikkelen.

De modules LEI en INON spelen goed in op de ontwikkeling van de leraar als innovator en vernieuwer van het onderwijs en de opdrachten die studenten moeten uitvoeren, sluiten nauw aan bij wat het werkveld van de masterstudenten verwacht. Het leren op de werkplek zit goed in elkaar. De studenten zijn tevreden over de stage en de praktijkgerichtheid. Het is wel belangrijk dat de opleiding maximale invloed heeft op de kwaliteit van de werkplek en de begeleiders. Het weblog is een mooi instrument om de ontwikkeling van de student te volgen.

De opleiding Engels biedt een goed programma en de docenten zorgen voor een duidelijke verbinding met het werkveld. De studenten zijn tevreden over de bruikbaarheid van de lessen en de aansluiting op het werkveld en de realiteit. Het auditteam is positief over de multiculturele aspecten die in het programma zijn opgenomen. Met de nadere invulling van de internationale dimensie is de opleiding aantoonbaar bezig. De opleiding werkt aantoonbaar aan verbetering en spreiding van de studielast. Aandachtspunten zijn de kwaliteit van de begeleiding op de stageplek en de afstudeerbegeleiding. Studenten hebben tijdens het afstuderen behoefte aan intensievere begeleiding met duidelijke feedbackmomenten.

De huisvesting en de generieke en opleidingsspecifieke materiële voorzieningen zijn voldoende op orde en werken ondersteunend aan de studie. Momenteel werkt de opleiding aan het beter toegankelijk maken van de digitale databanken.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande elementen – innovatief en praktijkgericht generiek programma, bruikbare modules met een goede aansluiting op de realiteit en een duidelijke verbinding tussen vakinhoud en vakdidactiek, aandacht voor onderzoek, goede docenten – aandachtspunten op het gebied van stagebegeleiding, afstudeerbegeleiding en toegankelijkheid tot digitale databanken – tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

15.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Fontys Hogescholen hebben jarenlang geïnvesteerd in toetsen en beoordelen.

FLOS heeft haar toetsbeleid volgens dezelfde uitgangspunten ontwikkeld als FLOT, maar FLOS heeft hier en daar andere keuzen gemaakt in de toetsvormen. Ook het toetsen en beoordelen van het werkplekleren is anders ingericht. Tevens heeft FLOS een eigenstandige examencommissie.

Om die reden is er voor gekozen over de toetsing binnen FLOS apart te rapporteren in dit vakspecifieke rapport van de masteropleiding Engels.

De opleidingen hebben in de verschillende CLOTS¹⁵-schema's goed inzichtelijk gemaakt wat de samenhang is tussen competenties, leerdoelen en de toetsen en toetsvormen.

Elke opleiding heeft het toetsbeleid nader uitgewerkt in een opleidingsspecifiek toetsplan en voor elke summatieve toets een toetsmatrijs opgesteld.

Het toetsen van de generieke vakken LEI en INON, de toetsing van het werkplekleren en het praktijkonderzoek gebeurt in de drie masters op dezelfde manier. De toetsen zijn gekoppeld aan de beheersingsniveaus van Bloom¹⁶. De opleidingen hanteren de beheersingsniveaus van Bloom ook in de vakspecifieke toetsen.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De opleidingen zorgen er op verschillende manieren voor dat de toetsen, valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het Toetsbeleidsplan. Dat doen zij zowel voor het generieke als opleidingsspecifieke curriculum o.a. door:

- in de studiegidsen en modulewijzers duidelijk de wijze van toetsing en de samenhang tussen de competenties, leerdoelen en beoordelingscriteria te beschrijven;
- aan de hand van gevarieerde toetsvormen te beoordelen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt;
- het zogenoemde vier-ogenprincipe toe te passen bij het construeren van toetsen en waar van toepassing bij de beoordeling;
- rubrics en correctiemodellen op te stellen;
- examinatoren in te zetten die minimaal een certificaat Basis Kwalificatie Examinering (BKE) hebben behaald
- bij de beoordeling van het praktijkonderzoek, het eindgesprek bij de stage en het competentie-examen altijd meerdere beoordelaars in te zetten en het werkveld te vragen als adviseur;
- o.l.v het FLOT lectoraat 'Professionalisering van de beroepsgroep leren en lerarenopleiders' deel te nemen aan onderzoeksbijeenkomsten om eenduidigheid in de beoordeling te bevorderen.

Engels

Het auditteam heeft zelf een aantal toetsen van de opleiding Engels bestudeerd en was erg positief over wat het aantrof. De verschillende toetsvormen waren voorzien van duidelijke rubrics. Er was een duidelijke opbouw in moeilijkheidsgraad en de toetsen sloten goed aan bij de leerdoelen. Er waren goede toetsmatrijzen. De leerdoelen staan vermeld in de studiegids

¹⁵ CLOTS: competenties, leerdoelen, onderwijsprogramma's, toetsen en studiepunten

¹⁶ Beheersingsniveaus van Bloom: kennen, begrijpen, toepassen, analyseren, synthetiseren, evalueren

(het studieprogramma). In de toetsen is een duidelijk uitleg opgenomen van wat er van de student verwacht wordt. Kortom: de toetsen meten wat ze moeten meten. De toetsen die het auditteam inzag, waren correct en heel zorgvuldig en consciëntieus beoordeeld. Naast de beoordelingskolommen staat er onder elke ingevulde rubric ook nog nader toegelicht hoe de examiner tot het oordeel was gekomen. Tot slot hanteert de opleiding een goede variatie in toetsvormen.

Uit evaluaties, het studentenhoofdstuk en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten erg tevreden zijn over de toetsen.

Examencommissie en toetscommissie

De bachelor- en masteropleidingen van FLOS hebben samen één examencommissie, die bestaat uit negen leden. Vanuit elk team (alfa, bèta, gamma) heeft een vertegenwoordiger zitting. Ook is er een extern lid in de commissie opgenomen.

De examencommissie heeft erop toegezien, dat de opleidingen hun toetsen hebben voorgelegd aan andere masterlerarenopleidingen in het land, daar FLOS daar zelf nog weinig ervaring mee heeft. Dat is een goed initiatief. De examencommissie gaat de komende tijd kritisch kijken naar de eerste eindresultaten.

De examencommissies van FLOT en FLOS vergaderen twee à drie maal per jaar met elkaar en stemmen af over zaken als vrijstellingen, fraudebeleid en kwaliteitsborging van toetsing. Voor specifieke expertise op het gebied van toetsing doet de commissie een beroep op het lectoraat 'Kwaliteit van toetsen en beoordelen van FLOT'. De voorzitter van de examencommissie is lid van de kenniskring van dit lectoraat. Dat is mooi. Het auditteam constateert, dat de examencommissie haar rol consciëntieus vervult.

FLOS kent ook een toetscommissie die samen met de instituutsdirectie het toetsbeleid heeft ontwikkeld. In de toetscommissie participeren leden van alle teams.

De instituutsdirectie is verantwoordelijk voor de continue verbetering en borging van het onderwijsproces inclusief de toetsing en professionalisering op dit terrein en laat zich daarbij adviseren door de examencommissie. De toetscommissie adviseert en ondersteunt de opleidingen.

Afstuderen

De ijkpunten van de masterlerarenopleidingen van FLOS om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk:

- de studenten studeren af met een praktijkonderzoek waarin zij een verlegenheidssituatie uit de beroepspraktijk signaleren en onderzoeken. Daarbij moeten zij gebruik maken van wetenschappelijke literatuur en passende sociaalwetenschappelijke methoden van onderzoek. Op grond van de onderzoeksresultaten moeten de studenten komen tot een aanpassing van de beroepspraktijk of daartoe aanbevelingen geven. De beoordeling wordt uitgevoerd door twee examinatoren van wie de eerste examiner niet betrokken is geweest bij de begeleiding. In het eindgesprek toetsen de examinatoren 'de onderzoekende houding' van de student;
- de toetsing van het werkplekleren bestaat uit twee onderdelen:
 - i) een eindgesprek op de school met de instituutsopleider, de werkplekbegeleider en eventueel de schoolopleider. Dit gesprek resulteert in een adviescijfer voor het werkplekleren. Voor de beoordeling maakt FLOS gebruik van dezelfde criteria als FLOT.
 - ii) een competentie-examen in de vorm van een criterium-gericht interview. Het weblog met bewijsstukken van de student vormt de basis voor dit gesprek. Het gesprek wordt gevoerd door de instituutsopleider en een vakdidacticus van de opleiding (en de werkplekbegeleider als adviseur). De vakdidacticus kijkt specifiek naar het gerealiseerd niveau op competentie 3 (vakinhoudelijk en didactisch competent). Daarmee zorgt FLOS ervoor dat het dilemma van het goed kunnen beoordelen van deze competentie is opgelost indien er sprake is van een niet-vakdidactisch onderlegde instituutsbegeleider.

Bij de beoordeling maken de examinatoren gebruik van een rubric en het examen leidt tot een eindcijfer. Het competentie-examen vormt de afsluiting van de opleiding. Het competentie-examen dat gestart is als pilot voor de cohorten 2015 en 2016, wordt nu verder uitgerold.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel, dat het toetsstelsel van FLOS in generieke zin en bij de opleiding Engels stevig staat. De opleiding Engels toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleiding heeft voor elke summatieve toets een heldere toetsmatrijs en een beoordelingsformulier met rubrics opgesteld. De toetsen waren naar het oordeel van het auditteam correct en heel zorgvuldig en consciëntieus beoordeeld. Naast de beoordelingskolommen hebben de examinatoren onder elke ingevulde rubric ook nog nader toegelicht hoe tot het oordeel was gekomen. Deze uitgebreide beoordeling was wellicht voor een deel te danken aan het geringe aantal studenten; het is te hopen dat de beoordeling even zorgvuldig blijft bij een groter aantal studenten.

De ijkpunten om het gerealiseerd niveau van de afstudeerders vast te stellen, zijn voor alle betrokkenen duidelijk. De beoordelingen van de eindwerken Engels die het auditteam heeft bestudeerd zijn door de twee examinatoren met grote zorgvuldigheid uitgevoerd en van uitgebreide feedback voorzien.

De examencommissie vervult haar rol in de borging van het toetsen en beoordelen consciëntieus.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Engels zeker een 'goed' verdient voor deze standaard.

15.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Omdat in september 2017 pas de eerste studenten – twee van de master lerarenopleiding Nederlands en twee van master lerarenopleiding Engels – bij FLOS zijn afgestudeerd en de master lerarenopleidingen Wiskunde ten tijde van de audit nog geen afgestudeerden kende, kan het auditteam nog geen uitspraak doen over het functioneren van de afgestudeerden van FLOS in de praktijk.

De vertegenwoordigers vanuit het werkveld die het auditteam sprak, waren positief over het niveau dat de studenten van de genoemde opleidingen lieten zien tijdens het werkplekleren in hun scholen.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Zoals in het generieke rapport is vermeld, hebben het kern- en vakpanel in totaal van vier studenten van elke opleiding van FLOT eindwerken bestudeerd uit 2015-2016 en 2016-2017 en aanvullend van FLOS eindwerken van de eerste twee studenten Nederlands en van de eerste twee studenten Engels die in augustus 2017 afstudeerden.

De eindwerken van de opleiding Engels van FLOS betroffen de verslagen van praktijkonderzoeken en de weblogs op basis waarvan de studenten hun competentie-examen en criteriumgericht interview aflegden. Deze beoordeelde het auditteam als voldoende tot goed. De beoordeling kwam overeen met het oordeel van de examinatoren van de opleiding. Het auditteam zag nog wel een ontwikkelpunt in de verbinding die studenten in hun onderzoek leggen tussen de theorie en de onderwijspraktijk. Studenten verwerken in hun onderzoeksverslagen veel wetenschappelijke bronnen, maar weten nog niet goed de link te leggen met de vakdidactiek in hun lespraktijk.

Het auditteam beveelt de opleidingen van FLOS aan om samen met de opleidingen van FLOT op landelijk niveau met de andere master lerarenopleidingen en met vertegenwoordigers vanuit het werkveld af te stemmen over de eisen aan het (onderwerp voor) masteronderzoek. Daarbij zouden zij ook een afbakening moeten maken van het onderzoek binnen de eigen master lerarenopleidingen ten opzichte van het masteronderzoek dat studenten binnen andere educatieve masters geacht worden uit te voeren.

Weging en Oordeel

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het masterniveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten Engels in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij op het vereiste masterniveau beschikken over de competenties van een eerste graads leraar Engels. Het auditteam beoordeelde de eindwerken met een 'voldoende tot goed', maar ziet voor de uitvoering van de onderzoeken nog wel een ontwikkelpunt in het leggen van de link tussen de theorie en de vakdidactiek in de onderwijspraktijk.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

16. ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS

Het auditteam heeft een opleiding Engels met een inspirerend team gezien dat een programma aanbiedt dat aansluit op de realiteit en waarin studenten worden voorbereid op de belevingswereld van leerlingen. Studenten krijgen de gelegenheid kennis te maken met verschillende aspecten van de Angelsaksische culturele identiteiten.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding voor standaard 1 met betrekking tot de leeruitkomsten zeker een 'voldoende' verdient. De opleiding is in de basis heel gedegen, maar moet in de komende tijd nog flink wat werk verzetten en samen met de curriculumcommissie het nieuwe opleidingsprofiel uitwerken en een vertaling maken naar het generieke en opleidingsspecifieke curriculum. Daarbij is ook de explicitering van het masterniveau in concrete gedragingen van belang.

Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het generieke en opleidingsspecifieke programma, docententeam en de voorzieningen met een 'voldoende'.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voor standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen een 'goed' verdient.

Voor Standaard 4 met betrekking tot de gerealiseerde leerresultaten komt het auditteam tot het oordeel 'voldoende'.

Het auditteam komt het op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de master lerarenopleiding Engels van FLOS.

17. AANBEVELINGEN ENGELS

- Het auditteam adviseert FLOS met de aandachtspunten rondom de begeleiding in het werkplekleren en de borging van de deskundigheid van de werkplekbegeleiders en schoolopleiders, aan de slag te gaan.
- Het auditteam adviseert de lijn van professionele afstemming verder te ontwikkelen, leidend tot meer uniformiteit in de begeleiding en de beoordeling van de praktijkcomponent. De beoogde innovatieve kwaliteit en het vakdidactisch handelen zouden daarbij leidend moeten zijn.
- Het auditteam adviseert de opleiding te werken aan de communicatie met de opleidingsscholen, omdat er een discrepantie lijkt te bestaan tussen wat docenten en studenten ervaren.
- Het auditteam adviseert de opleiding na te denken over het proces van begeleiding van het onderzoek. Bij het praktijkonderzoek zouden de tussenbeoordelingsstadia, waarin o.a. de link tussen de theorie en de vakdidactiek in de onderwijspraktijk aandacht krijgt, duidelijker kunnen worden aangegeven.
- Het auditteam adviseert de opleiding te doordenken wat de internationale dimensie voor de masteropleiding Engels verder nog kan inhouden.
- Het auditteam beveelt de opleidingen van FLOS aan om samen met de opleidingen van FLOT op landelijk niveau met de andere master lerarenopleidingen en met vertegenwoordigers vanuit het werkveld af te stemmen over de eisen aan het (onderwerp voor het) masteronderzoek. Daarbij zouden zij ook een afbakening moeten maken van het onderzoek binnen de eigen master lerarenopleidingen ten opzichte van het masteronderzoek dat studenten binnen andere educatieve masters geacht worden uit te voeren.

18. SCORETABEL ENGELS

Scoretabel paneloordelen Fontys Lerarenopleiding Sittard - Fontys Hogescholen hbo- masteropleiding Engels voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE I Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-masteropleidingen van Fontys Lerarenopleiding Tilburg en Fontys Lerarenopleiding Sittard – Fontys Hogescholen

datum: 3, 4 en 5 oktober 2017

**locatie: Prof. Goossenslaan 1-01, 5022 DM Tilburg
Gebouw P1**

auditpanel:

generiek

Ruud van der Herberg - voorzitter Hobéon
Jaap Buitink - generieke inhoudelijk deskundige
Harry Claessen - generieke werkvelddeskundige
Nick de Vos - student 1
Rianne Versluis - secretaris 1

vakspecifiek

Erwin Mantingh - vakdeskundige Nederlands
Jan van Thiel - vakdeskundige Frans
Syb Hartog - vakdeskundige Engels/ Duits
Ed v.d. Berg - vakdeskundige Natuurkunde/Scheikunde
Liesbeth v.d. Grint - vakdeskundige Biologie
Douwe v.d. Kooi - vakdeskundige Wiskunde
Geert Hoevers - vakdeskundige Bedrijfseconomie/Algemene Economie
Coen Gelinck - vakdeskundige Maatschappijleer
Carla van Boxtel - vakdeskundige Geschiedenis/Aardrijkskunde
Mark Costeris - student 2
Ger Broers - secretaris 2
Lisette Blom - secretaris 3

dinsdag 3 oktober 2017

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
11:30-12:30		Locatie: B107 lunch + vooroverleg panel generiek + inzien materialen - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		
12:30-12:45	Locatie: A105 management FLOT en FLOS (korte presentatie) FLOT: - Yvonne Visser, directeur - Anette de Ruiter, adjunct- directeur personeelszaken - Johan Struik, adjunct-directeur onderwijszaken - Harrie Schollen, onderwijsmanager bèta - Corry van Cromvoirt, onderwijsmanager gamma FLOS: - Anton van den Brink, directeur - Tim Neutelings, teamcoördinator talen	Locatie: A105 - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		
12:45-13:15	rondleiding A-vleugel (incl. 3 pitches Alfa, Gamma, Bèta) o.l.v. Marieke Bittner, onderwijsmanager gamma.	Locatie: A-vleugel - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
13:15-14:15	Locatie: B107 gesprek met management FLOT en FLOS	Locatie: B107 - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		
14:15-15:15	Locatie: B107 docenten onderzoek, stage, APV (FLOT): - Arie Goijaarts, coördinator werkplekieren, lid ontwikkelgroep masters - Susanne Dirks-Trommelen, docent scheikunde, stagebegeleider, voorzitter ontwikkelgroep masters - Willem Maurits, docent APV, onderzoeksbegeleider, instituutsopleider - Tom Adams, coördinator APV master, lid ontwikkelgroep masters - Bob Koster, lector werkplekieren - Petra Poelmans, docent Nederlands, onderzoeksbegeleider, lid ontwikkelgroep masters - Gijs van Gaans, lid overleg master onderzoek	Locatie: B107 - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		
15:15-15:30		Pauze panel		
15:30-16:15	Locatie: B107 examencommissie (FLOT en FLOS) FLOT: - Wilbert Velema, voorzitter beleidskamer examencommissie - Anthony Paijmans, lid beleidskamer, voorzitter uitvoerende kamer - Wendy den Teuling, lid examencommissie - Saskia Donckers, secretaris examencommissie	Locatie: B107 - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
	FLOS: - Chris Smits, voorzitter examencommissie - José Faarts, lid examencommissie - Hannie Lucassen, secretaris examencommissie			
16:15-16:30		Pauze panel		
16:30-17:30	Locatie: B109 vertegenwoordigers werkveld (FLOT + FLOS) FLOT: - Charles van Wettum, rector Jan Tinbergen College /CvB Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Roosendaal - Pharailda Kokke, rector Mgr. Frencken College - Meine Stoker, vz. CvB Stichting Primair en Voortgezet Onderwijs Zuid-Nederland - Marloes Vermeer, schoolopleider 2College Cobbenhagen, lid kernteam Academische Opleidingsschool Midden Brabant FLOS: - Jane Kappers, voormalig locatiedirecteur Bonnefanten College Maastricht - Lilian Ohlenforst-van Heel, schoolopleider AOSL Philips van Horne en Het Kwadrant Weert	Locatie: B109 - Harry Claessen - Rianne Versluis	Locatie: B107 vertegenwoordigers alumni (FLOT) - Birgitta Verdaasdonk (DU) - Vincent Baaijens (EN) - Anne-Marie Maartens (NE) - Saskia de Groot (GS) - Sietse Huijben (ML) - Monique Horsch (WI) - Erik van der Doelen (SK) - Joris Nelissen (NA)	Locatie: B107 - Ruud van der Herberg - Jaap Buitink - Nick de Vos
17:30-18:00		Locatie: B107/B108 (B108=inzagelokaal) intern overleg panel generiek + bestuderen documenten - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink		

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
		- Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		

woensdag 4 oktober 2017 - NE+FR+BI+WI+DU+EN+AK+GS+BE/AE+ML+SK+NA (FLOT)

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
08:15-09:00		Locatie: B107 intern overleg panel generiek en vakdeskundigen NE+FR+BI+WI - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Mark Costeris - Rianne Versluis - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Jan van Thiel - Liesbeth v.d. Grint - Douwe v.d. Kooi		
		Locatie: B107 deelpanel generiek + vakdesk NE+ vakdesk FR intern overleg over NE +FR - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Jan van Thiel		Locatie: B109 deelpanel generiek+ vakdesk BI+ vakdesk WI intern overleg over BI+WI - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Liesbeth v.d. Grint - Douwe v.d. Kooi

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
09:00-10:30	Locatie: B107 docenten NE+ docenten FR (FLOT) NE: - Bas Jongenelen, onderzoeksbegeleider - Jan de Jong, onderzoeksbegeleider, SLB, instituutsopleider - Nanette Maalman, onderzoeksbegeleider, vakdidactiek - Petra Poelmans, opleidingscoördinator, SLB, onderzoeksbegeleider FR: - Jacques Plettenburg, opleidingscoördinator, SLB - Camiel van Woerkum, onderzoeksbegeleider - Antonet Chermanne, instituutsopleider, vakdidactiek - Frans Carré, instituutsopleider, vakdidactiek	Locatie: B107 deelpanel generiek+ vakdesk NE+ vakdesk FR - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Jan van Thiel	Locatie: B109 docenten BI+ docenten WI (FLOT) BI: - Jorik Arts, (co-) coördinator masteropleiding Biologie, vakdocent - Stefan Bosmans, vakdocent, vakinhoudelijk onderzoek, MOC - Anton Bastiaenen, vakdocent, praktijkonderzoek - Franca Stoelinga, (co-) coördinator masteropleiding, vakdocent, stagebegeleiding. WI: - Jan Essers, coördinator, SLB - Jeroen Leuverink, docent, instituutsopleider - Tom Goris, docent vakdidactiek - Bram van den Broek, onderzoeksbegeleider	Locatie: B109 deelpanel generiek+ vakdesk BI+ vakdesk WI - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Liesbeth v.d. Grint - Douwe v.d. Kooi
10:30-10:45		Pauze panel		Pauze panel

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
10:45-11:45	Locatie: B107 studenten NE+ studenten FR (FLOT) NE: - Lindsay op den Camp (jaar 3) - Irene van Zeelandt (jaar 3) - Sabine Duijmelinck (jaar 2) - Marjolein van Belzen (jaar 2) FR: - Chris Dreves (jaar 2) - Wouter van Beijsterveld (jaar 2) - Maaïke Hazelhoff (jaar 3) - Frederique Luijpers (jaar 3)	Locatie: B107 deelpanel generiek+ vakdesk NE+ vakdesk FR - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Jan van Thiel	Locatie: B109 studenten BI+ studenten WI (FLOT) BI: - Anouk van den Akker (jaar 2) - Bas de Smedt (jaar 2) - Iris Kauwenberg (jaar 3) WI: - Ruud Hazen (jaar 4) - Jos van Weert (jaar 3) - Corine Lousberg (jaar 2) MOC-lid - Sander Rietbergen (jaar 2)	Locatie: B109 deelpanel generiek+ vakdesk BI+ vakdesk WI - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Liesbeth v.d. Grint - Douwe v.d. Kooi
11:45-12:00		Pauze panel		Pauze panel
11:45-12:45		Locatie: B108 lunch + bestuderen materialen vakdeskundigen NE+vakdesk FR - Erwin Mantingh - Jan van Thiel		Locatie: B108 lunch+ bestuderen materialen vakdeskundigen BI+ WI - Liesbeth v.d. Grint - Douwe v.d. Kooi
		Locatie: B107 lunch + intern overleg panel generiek en vakdeskundigen EN/DU + AK/GS - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Mark Costeris - Ger Broers - Lisette Blom - Syb Hartog - Carla van Boxtel		

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
		Locatie: B107 deelpanel generiek + vakdeskundigen EN/DU intern overleg over EN/DU - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Syb Hartog		Locatie: B109 deelpanel generiek+ vakdeskundigen AK/GS intern overleg AK/GS - Ruud van der Herberg (vz) - Harry Claessen - Mark Costeris - Ger Broers - Carla van Boxtel
12:45-13:15		Locatie: B107 interne terugkoppeling NE+FR deelpanel generiek+ vakdesk NE+vakdeskundigen FR - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Jan van Thiel		Locatie: B109 Interne terugkoppeling BI+WI deelpanel generiek+ vakdeskundigen BI+vakdesk WI - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Liesbeth v.d. Grint - Douwe v.d. Kooi
		Locatie: B108 bestuderen materiaal EN/DU door vakdeskundigen EN/DU - Syb Hartog		Locatie: B108 bestuderen materiaal AK/GS door vakdeskundigen AK/GS - Carla van Boxtel

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
13:15-14:45	Locatie: B107 docenten EN + docenten DU (FLOT) EN: - Linda Gijsen, coördinator, SLB, instituutsopleider, onderzoeksbegeleider - Geert van Iersel, onderzoeksbegeleider - Monique Maas, instituutsopleider, onderzoeksbegeleider - Marina Bouckaert-den Draak, SLB, begeleider vakonderzoek DU: - Johannes Monheim, instituutsopleider, SLB, Lid Kenniskring - Ton Janssen, onderzoeksbegeleider, instituutsopleider, SLB - Erika Poettgens, onderzoeksbegeleider - Anne-Marie Degener, coördinator, roosteraar, SLB	Locatie: B107 deelpanel generiek + vakdeskundige EN/DU - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Syb Hartog	Locatie: B109 docenten AK+ docenten GS (FLOT) AK: - Uwe Krause, vakdidactiek, stage, onderzoekbegeleiding, sociaal geograaf - Tom Wils, internationalisering, fysische geograaf, onderzoekbegeleider - Michel van Zijl, coördinator, sociaal geograaf - Hans Palings, onderzoek GS: - Krieno Zandinga, toetsing, blended learning - Ton Emonds, coördinator, SLB - Gijs van Gaans, vakdidactiek - Paul Leunissen, onderzoek	Locatie: B109 deelpanel generiek+ vakdeskundige AK/GS - Ruud van der Herberg (vz) - Harry Claessen - Mark Costeris - Ger Broers - Carla van Boxtel
14:45-15:00		Pauze panel		Pauze panel

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
15:00-16:00	Locatie: B107 studenten EN+ studenten DU (FLOT) EN: - Stefan Wolter (jaar 2) - Ian Watt (jaar 3) - Marieke van Kessel (jaar 3) - Samira Ezzathi (jaar 3+) DU: - Katharina de Rooij-Horn (jaar 2) SDO-lid - Fatima Sanan (jaar 2) SDO- lid - Sandra IJpelaar (jaar 3),SDO- lid - Eline Vos (jaar 3) - Anja Reumerman (jaar 4)	Locatie: B107 deelpanel generiek + vakdeskundige EN/DU - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Syb Hartog	Locatie: B109 studenten AK+ studenten GS (FLOT) AK: - Vincent Kraaijeveld (jaar 3) - Suzanne te Kaat (jaar 2) - Bart Thijs (jaar 2) - Thijs van Berlo (jaar 3) GS: - Arno van Gils (jaar 2) - Jens Lenders (jaar 2) - Rob Rombouts (jaar 3)	Locatie: B109 deelpanel generiek+ vakdeskundige AK/GS - Ruud van der Herberg (vz) - Harry Claessen - Mark Costeris - Ger Broers - Carla van Boxtel
16:00-16:30		Locatie: B107 interne terugkoppeling EN/DU deelpanel generiek+ vakdeskundige EN/DU - Jaap Buitink - Nick de Vos - Lisette Blom - Syb Hartog		Locatie: B109 interne terugkoppeling AK/GS deelpanel generiek+ vakdeskundige AK/GS - Ruud van der Herberg (vz) - Harry Claessen - Mark Costeris - Ger Broers - Carla van Boxtel

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
16:30-17:15		Locatie: B107 intern overleg panel generiek en vakdeskundigen BE/AE+ ML + SK/NA - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Mark Costeris - Rianne Versluis - Ger Broers - Geert Hoevers - Coen Gelinck - Ed v.d. Berg		
		Locatie: B107 Deel panel generiek + vakdeskundige BE/AE + vakdeskundige ML intern overleg over BE/AE + ML - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Ger Broers - Geert Hoevers - Coen Gelinck		Locatie: B109 Deel panel generiek + vakdeskundige SK/NA intern overleg over SK/NA - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Ed v.d. Berg

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
17:15-18:15	Locatie: B107 studenten BE/AE + studenten ML (FLOT) BE: - Luc Meerschaert (jaar 3) - Karin van Dijk (jaar 3) AE: - Niels van Ooijen (jaar 3) - Willemijn Vlugt (jaar 3) - Michiel van Oosterom (jaar 2) ML: - Freek Gruijters: (jaar 3) - Koen Vossen: (jaar 2), betrokken bij studenthoofdstuk, SDO - Floor Stevens: (jaar 3) SDO - Reserve: Christian van Kesteren (jaar 3)	Locatie: B107 Deel panel generiek + vakdeskundige BE/AE+ vakdeskundige ML - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Ger Broers - Geert Hoevers - Coen Gelinck	Locatie: B109 studenten SK + studenten NA (FLOT) SK: - Joost van Vijfeijken (jaar 3) MOC, SDO, meegewerkt aan studentenhoofdstuk - Patrick Ploum (jaar 4) - Corné Louwen (jaar 2), SDO - Loïs van Kampen (jaar 3) NA: - Guido Bongaerts (jaar 2), SDO - Kitty van Tilburg-Houwen (jaar 2) - Rick Franssen (jaar 3), SDO - Jan Groenendaal (jaar 3)	Locatie: B109 Deel panel generiek + vakdeskundige SK/NA - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Ed v.d. Berg

Donderdag 5 oktober 2017 – NE+WI+EN (FLOS) + BE+AE+ML+SK+NA (FLOT)

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
09:30-11:00	Locatie: B107 Docenten FLOS over FLOS specifieke zaken o.a. voltijdopleiding, samenwerking Universiteit Maastricht, afstuderen Generiek: - Meity Feher, voorzitter curriculumcommissie - Jo Gardeniers, coördinator werkplekieren, AOSL EN: - Lonneke Notermans, docent en mastercoördinator Engels - Mandy Jackson, docent Engels NE: - Vincent Westerwoudt, docent en mastercoördinator Nederlands - Jimmy van Rijt, docent Nederlands en onderzoeksbegeleider WI: - Kevin de Bruijn, docent en mastercoördinator wiskunde - José Faarts, docent wiskunde - Jos van den Broek, teamcoördinator bèta	Locatie: B107 Panel generiek + vakdeskundige NE + vakdeskundige WI + vakdeskundige EN - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Mark Costeris - Rianne Versluis - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Douwe v.d. Kooi - Syb Hartog		
11:00-11:15		Pauze panel		

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
11:15-12:15	Locatie: B107 Studenten NE + studenten WI + studenten EN (FLOS) NE: - Hèlen Kiggen (jaar 2) - Lionne Gerards-Kockelkoren (afgestudeerd) - Ilona Dols-Koot (afgestudeerd) WI: - Luc Dielemans (jaar 2) - Mark Frank (jaar 2) EN: - Marije van Eck (jaar 3) - Rianne Frissen (jaar 3)	Locatie: B1107 Panel generiek + vakdeskundige NE + vakdeskundige WI + vakdeskundige EN - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Mark Costeris - Rianne Versluis - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Douwe v.d. Kooi - Syb Hartog		11:45-12:15 Locatie: B108 bestuderen materiaal BE/AE+ML door vakdeskundige BE/AE + vakdeskundige ML - Geert Hoevers - Coen Gelinck Lokaal: B108 bestuderen materiaal SK/NA door vakdesk SK/NA - Ed v.d. Berg
12:15-13:00		Locatie: B107 Lunch+ interne terugkoppeling NE+WI+EN - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Mark Costeris - Rianne Versluis - Lisette Blom - Erwin Mantingh - Douwe v.d. Kooi - Syb Hartog		Lokaal: B109 - Geert Hoevers - Coen Gelinck - Ed v.d. Berg - Ger Broers

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
13:00-14:30	Locatie: B107 docenten BE/AE + docenten ML (FLOT) AE: - Tim Simonse, schrijver ZE - Ruud Geboers, coördinator, stagebegeleider BE: - Harrie Verlegh, vakdocent, SLB, schrijver ZE, onderzoeksbegeleider - Michel v. Gessel, onderzoeksbegeleider ML: - Hay Janssen: vakinhoud, begeleiding onderzoek, herijking kennisbasis, OC. - Rob van den Boorn: vakinhoud, vakdidactiek, begeleiding onderzoek, SLB, LOOMM - Anouk de Ruiter: voorbereiding en begeleiding onderzoek, begeleider masterstage, LOOMM. - Jefta Bego: coördinator master, LOOMM, voorzitter werkveldcommissie - Reserve: Xandrieke Sak, vakinhoud, begeleiding onderzoek, LOOMM	Locatie: B107 Deel panel generiek + vakdeskundige BE/AE+ vakdeskundige ML - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Ger Broers - Geert Hoevers - Coen Gelinck	Locatie: B109 docenten SK + docenten NA (FLOT) SK: - Kelly Stelwagen-den Hout, coördinator, SLB, onderzoeksbegeleider - Willem Maurits, onderzoeksbegeleider - Susanne Dirks-Trommelen SLB, instituuetsopleider NA: - Karel Langendonck, instituuetsopleider - Suzanne Calabretta, vakinhoud (2e/3e jaar), onderzoeksbegeleider - Roger Rikken, vakinhoud (1e jaar), SLB, onderzoeksbegeleider - Zeger-Jan Kock, coördinator, vakinhoud, SLB, onderzoeksbegeleider	Locatie: B109 Deel panel generiek + vakdeskundige SK/NA - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Ed v.d. Berg

tijd	gesprekspartners Fontys	auditpanel	gesprekspartners Fontys	auditpanel
14:30-15:00		Locatie: B107 interne terugkoppeling AE/BE+ML deel panel generiek + vakdeskundige BE/AE + vakdeskundige ML - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Nick de Vos - Ger Broers - Geert Hoevers - Coen Gelinck		Locatie: B109 interne terugkoppeling SK/NA deel panel generiek + vakdeskundige SK/NA - Harry Claessen (vz) - Mark Costeris - Rianne Versluis - Ed v.d. Berg
15:00-15:15		Locatie: B107 panel generiek inventarisatie pending issues - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		
15:15-15:30	Locatie: B107 optioneel: pending issues voor wie het betreft	Locatie: B107 Panel generiek - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		
15:30-16:30		Locatie: B107 interne terugkoppeling panel generiek - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		
16:15 of 16:30	Locatie: D101 terugkoppeling FLOT+FLOS iedereen welkom	Locatie: D101 Panel generiek - Ruud van der Herberg (vz) - Jaap Buitink - Harry Claessen - Nick de Vos - Rianne Versluis		

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland" van September 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleidingen geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd en deeltijdvarianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleidingen heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde leerresultaten worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleidingen voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Voorafgaand aan de serie audits hebben de voorzitters en leden van de kernpanels van Hobéon en NQA met elkaar afgestemd. Na afloop van elke audit hebben de voorzitters van Hobéon en NQA de visitatiepanels eveneens met elkaar afgestemd over bevindingen en oordelen.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien i) standaard 1 'onvoldoende' is, ii) een of twee standaarden 'onvoldoende' en herstel binnen twee jaar niet realistisch en haalbaar is of iii) drie of meer standaarden 'onvoldoende'.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'voldoende' zijn indien ten minste twee standaarden 'voldoende' zijn, waaronder in elk geval standaard 1, en herstel van de tekortkoming(en) bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE II Lijst geraadpleegde documenten generiek FLOS

FLOS

- Zelfevaluatie masterlerarenopleidingen Addendum FLOS
- Opleidingscompetentieprofiel masteropleidingen vho FLOT/FLOS 2008-2009
- Generieke kennisbasis Onderzoek in de eerstegraads lerarenopleidingen, LOVM 2016
- Onderwijs- en Examenregeling (OER) masterlerarenopleidingen FLOS studiejaar 2017-2018
- CLOTS-schema masteropleidingen FLOS, cohort 2016
- Studiegids Masterbreed Onderwijs FLOS, studiejaar 2016-2017
- Documenten Werkplekieren Master Leraar Engels, Nederlands, Wiskunde FLOS, studiejaar 2016-2017
- Modulebeschrijving en beoordelingsformulier Leren en Instructie FLOS, studiejaar 2016-2017
- Modulebeschrijving en beoordelingsformulier Innoveren in het onderwijs FLOS, studiejaar 2016-2017
- Modulebeschrijving en scoringsformulier Praktijkonderzoek (PRO) masteropleidingen Engels, Nederlands, Wiskunde FLOS, cohort 2015 en cohort 2016
- Documenten competentie-examen master FLOS, cohort 2015 en 2016
- FLOS visie op internationalisering Sittard 2017
- Programma Kansrijk! FLOT 2016
- Toetsbeleidsplan FLOS Bachelor- en masteropleidingen
- Overzicht opleiders per masteropleiding incl CV's
- Jaarverslagen examencommissie FLOS 2015 en 2016
- Agenda en notulen overkoepelende Fontys Adviesraad Educatie – FLOT-FLOS 2017
- Agenda en notulen Wetenschappelijke Raad van Advies masterlerarenopleidingen, FLOT-FLOS 2017
- Diverse evaluaties en tevredenheidsonderzoeken

Zie voor het overzicht van de geselecteerde eindwerken per opleiding, de hierna volgende overzichten per opleiding.

Lijst geraadpleegde documenten Wiskunde

- Zelfevaluatie rapport opleiding
- Kennisbasis Docent Wiskunde Master, 2011/2012
- KLOTS-schema Master leraar wiskunde FLOS-voltijd cohort 2016
- Curriculumoverzichten Master leraar wiskunde FLOS-voltijd cohort 2015 tot en met 2017
- Studiegids Master leraar wiskunde FLOS-voltijd 2017-2018 met modulebeschrijvingen en literatuurlijsten
- Notulen en samenstelling werkveldcommissie Wiskunde FLOS 2016-2017
- Notulen klankbordbijeenkomsten Master leraar wiskunde FLOS-voltijd 2015-2016 en 2016-2017
- Resultaten module-evaluaties Master leraar wiskunde FLOS-voltijd 2015-2016 en 2016-2017
- Toetsen met toetsmatrijs en antwoordmodel/rubric Master leraar wiskunde FLOS-voltijd 2016-2017

De opleiding Wiskunde had ten tijde van de audit nog geen afstudeerders. Het auditpanel heeft daarom nog geen eindwerken van de studenten Wiskunde kunnen bekijken.

Lijst geraadpleegde documenten Nederlands

- Zelfevaluatie rapport opleiding
- Kennisbasis Docent Nederlands Master, 2011/2012
- KLOTS-schema Master leraar Nederlands FLOS-voltijd cohort 2016
- Curriculumoverzichten Master leraar Nederlands FLOS-voltijd cohort 2015 tot en met 2018
- Studiegids Master leraar Nederlands FLOS-voltijd 2017-2018 met modulebeschrijvingen en literatuurlijsten
- Notulen en samenstelling werkveldcommissie Nederlands FLOS 2016-2017
- Notulen klankbordbijeenkomsten Master leraar Nederlands FLOS-voltijd 2015-2016 en 2016-2017
- Resultaten module-evaluaties Master leraar Nederlands FLOS-voltijd 2015-2016 en 2016-2017
- Toetsen met toetsmatrijs en antwoordmodel/rubric Master leraar Nederlands FLOS-voltijd 2016-2017

Het auditteam heeft van de volgende twee studenten Nederlands de eindwerken bekeken:

Aantal	Studentnummer	Afstudeerdatum
1	2803461	aug-17
2	2209522	aug-17

Lijst geraadpleegde documenten Engels

- Zelfevaluatie rapport opleiding
- Kennisbasis Docent Engels Master, 2010/2012
- KLOTS-schema Master leraar Engels FLOS-voltijd cohort 2016
- Curriculumoverzichten Master leraar Engels FLOS-voltijd cohort 2015 tot en met 2017
- Studiegids Master leraar Engels FLOS-voltijd 2017-2018 met modulebeschrijvingen en literatuurlijsten
- Notulen en samenstelling werkveldcommissie Engels FLOS 2016-2017
- Notulen klankbordbijeenkomsten Master leraar Engels FLOS-voltijd 2015-2016 en 2016-2017
- Resultaten module-evaluaties Master leraar Engels FLOS-voltijd 2015-2016 en 2016-2017
- Toetsen met toetsmatrijs en antwoordmodel/rubric Master leraar Engels FLOS-voltijd 2016-2017

Het auditteam heeft van de volgende twee studenten Engels de eindwerken bekeken¹⁷:

Aantal	Studentnummer	Afstudeerdatum
1	2148378	aug-17
2	2149519	aug-17

¹⁷ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE III Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	HBO eerstegraads Masteropleidingen
----------------------	------------------------------------

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

	Naam	Korte functiebeschrijvingen
Voorzitter kernpanel	Drs. R.B. van der Herberg	De heer Van der Herberg is partner bij Hobéon en treedt veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties hoger onderwijs, waaronder bij audits in het educatieve domein. Voorheen rector van een grote scholengemeenschap in het midden van het land.
kernpanel	Dr. Ir. J. Buitink	De heer Buitink is zelfstandig onderwijsadviseur en begeleidt en traint sinds 2011 scholen VO bij het inrichten van inductiearrangementen voor beginnende leraren. Van 2012 tot 2016 was hij voorzitter van de Commissie van Wijzen Verankering Academische Opleidingsschool. Tot 2011 was hij universitair docent Algemene Onderwijskunde aan de RuG.
kernpanel	Drs. H.M. Claessen	De heer Claessen is eigenaar van het bedrijf Harry Claessen Onderwijs Advies & Support. Tot 2016 was hij rector van het Twents Carmel College te Oldenzaal, Denekamp en Losser en tevens voorzitter van de Academische Opleidingsschool Oost-Nederland.
Natuurkunde/ Scheikunde	Dr. E. van den Berg	De heer Van den Berg is sinds 2017 vakdidacticus natuurkunde bij de Universiteit Twente. Tot 2016 was hij vakdidacticus natuurkunde bij de 1 ^{ste} graads lerarenopleiding van de Vrije Universiteit (VU) en lector natuur- en techniekonderwijs aan de Hogeschool van Amsterdam.
Wiskunde	Drs. D. van der Kooi	De heer Van der Kooi is trainer aan de Hogeschool van Amsterdam Academie aan de Faculteit Onderwijs en Opvoeding. Tot september 2016 was de heer Van der Kooi opleidingsmanager aan de Faculteit Onderwijs en Opvoeding, Cluster Exact en Beroepsonderwijs.
Biologie	Drs. E.J.M. van de Grint	Mevrouw Van de Grint is adviseur Hoger Onderwijs bij het Centrum voor onderwijs en leren aan de Universiteit Utrecht (UU). Hiervoor was zij (tot 2014) ruim 14 jaar coördinator van de Bachelor Opleiding Biomedische Wetenschappen aan de UU.
Aardrijkskunde/ Geschiedenis	Prof. Dr. C.A.M. van Boxtel	Mevrouw Van Boxtel is Hoogleraar Vakdidactiek, Opleidingsdirecteur Academisch Meesterschap aan de UvA en directeur Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken.
Algemene Economie/ Bedrijfseconomie	Drs. A.W.G. (Geert) Hoevers	De heer Hoevers is econoom en sinds 1995 vakdidacticus economie en lerarenopleider bij de Rijksuniversiteit van Groningen (RUG) en heeft sinds 2012 een eigen onderneming voor het coachen en trainen van docent in het (hoger) onderwijs; voorheen docent Algemene Economie en Bedrijfseconomie bij NHL Hogeschool.
Maatschappijleer	Drs. C.H.T. Gelinck	De heer Gelinck was ten tijde van de audit leerplanontwikkelaar voor de mens- en maatschappijvakken in het voortgezet onderwijs bij SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling). Thans is hij hoofd Educatie bij ProDemos.
Nederlands	Dr. E. Mantingh	De heer Mantingh is Universitair docent, COLUU/Graduate School of Teaching & Departement voor Talen, Literatuur & Communicatie aan de Universiteit Utrecht (UU) en Vakmeester Nederlands – Letterkunde aan het landelijke interuniversitaire project Vakdidactiek Geesteswetenschappen en lid van het Meesterschapsthema Nederlands – Letterkunde.

	Naam	Korte functiebeschrijvingen
Engels/Duits	Dr. S.J. P. Hartog	De heer Hartog was tot en met 2013 lerarenopleider / vakdidacticus Engels aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Sinds 2013 is hij bedenker, beheerder en auteur van een website met boekbeschrijvingen voor leerlingen en docenten: www.novelist.nl
Frans	Drs. J.J.C. van Thiel	De heer Van Thiel is adviseur centrale eindexamens Frans voor havo en vwo voor Cito en College voor Toetsen en Examens (CvTE)
studentlid	Nick de Vos	Student Master Lerarenopleiding Nederlands Hogeschool Utrecht
studentlid	Marc Costeris	Student Master Lerarenopleiding Wiskunde Hogeschool Utrecht
secretarissen	Mevr. G.C. Versluis + Dhr. G.W.M.C. Broers + Mevr. L. Blom, NVAO getrainde secretarissen	

Op 11 september 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleidingen

M Leraar Aardrijkskunde, M Leraar Algemene Economie, M Leraar Bedrijfseconomie, M Leraar Biologie, M Leraar Duits, M Leraar Engels, M Leraar Frans, M Leraar Geschiedenis, M Leraar Maatschappijleer, M Leraar Natuurkunde, M Leraar Nederlands, M Leraar Scheikunde, M Leraar Wiskunde (voltijd, deeltijd, dual) te Tilburg en Sittard van Fontys Hogescholen, onder het nummer 005890.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl